

TEHDÄÄN TULEVAISUUS YHDESSÄ!

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän
opetuksen päivät 4.-5.10.2018 Xamkissa Mikkelissä

Mari Koivunen & Ulla Korvenpää (toim.)

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Mari Koivunen & Ulla Korvenpää (toim.)

TEHDÄÄN TULEVAISUUS YHDESSÄ!

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän
opetuksen päivät 4.-5.10.2018
Xamkissa Mikkelissä

XAMK KEHITTÄÄ 50

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MIKKELI 2018

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kansikuva: Manu Eloaho, Disec

Taitto- ja paino: Grano Oy

ISBN: 978-952-344-101-9 (PDF)

ISSN: 2489-3102 (verkkójulkaisu)

julkaisut@xamk.fi

SISÄLTÖ

KIRJOITTAJAT	5
ALKUSANAT	7
ASiantuntijaesiintymisen jäljillä	11
Elisa Kannasto	
ideoita Saksan opetukseen	17
Heli Simon	
Monikulttuurisuus haastaa hoitoalan	23
Anu Mustonen & Sara Tuisku	
ammattisanastoa virtuaalisesti maaahanmuuttajille	31
Leena Griinari	
esiintymistäidon tehovalmennuksesta uutta uskoa omiin taitoihin	37
Anna-Liisa Luova	
projektissa viestintätaidot kehittyvät monipuolisesti	43
Tarja Ahopelto & Sisko Riihiaho	
LEAN - apua ja helpotusta opettajan arkeen ja tuloksellista työskentelyä koulutusorganisaatioissa	49
Merja Öhman, Jarno Mertanen & Jani Kangas	
Suomi-Uusi Seelanti - Etäyhteistyö Facebookissa Saksaksi	61
Kirsi Korkealehto	
Using telecollaboration in teaching ESP	67
Emmanuel Abruquah & Dósa Lidikó	
Nätverka i Norden - Svenska 24/7 på nätet	75
Camilla Kåla & Tuija Lehto	

MITEN TUUNAAT TUTKINTOSI VENÄJÄ-OSAAMISELLA XAMKISSA?	89
Arja Haikara & Marja-Liisa Sirén	
VIRTAA VENÄJÄÄN 2 - LOIMME YHDESSÄ VIISI VENÄJÄN KIELEN VERKKO-OPINTOJAKSOA	93
Ritva Kosonen, Riitta Hyttinen, Marja-Liisa Huhtala-Sirén, Arja Haikara & Marja-Elina Löf	
LIITE	
Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivien ohjelma.....	96

KIRJOITTAJAT

ABRUQUAH, EMMANUEL MA Administrative Science, MA Business Management and Entrepreneurship, Tampereen ammattikorkeakoulu

AHOPELTO, TARJA FM, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

GRIINARI, LEENA FM, suomen kielen lehtori, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

HAIKARA, ARJA FM, Venäjä-asiantuntija, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

HYTTINEN, RIITTA FM, lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

ILDIKÓ, DÓSA Dr, Faculty of Finance and Accountancy of Budabest Business School (BGE)

KANGAS, JANI matematiikan lehtori, Karelia-ammattikorkeakoulu

KANNASTO, ELISA FM, suomen kielen ja viestinnän lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu liiketoiminta ja kulttuuri

KORKEALEHTO, KIRSI FM, KM, lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu

KOSONEN, RITVA FL, yliopettaja, Saimaan ammattikorkeakoulu

KÅLA, CAMILLA FM, lehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu

LEHTO, TEIJA FM, lehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu

LUOVA, ANNA-LIISA FM, suomen kielen ja viestinnän päätoiminen tuntiopettaja, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

LÖF, MARJA-ELINA FM, lehtori, Savonia-ammattikorkeakoulu

MERTANEN, JARNO konetekniikan lehtori, Black Belt, Karelia-ammattikorkeakoulu

MUSTONEN, ANU FM, KM, suomen kielen ja viestinnän lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

RIIHIAHO, SISKO FM, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

SIMON, HELI M.A. lehtori, kielten koordinaattori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

SIRÉN-HUHTINEN, MARJA-LIISA FL, lehtori, Venäjä-sparraaja, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

TUISKU, SARA FM, suomen kielen ja viestinnän tuntiopettaja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

ÖHMAN, MERJA kielten lehtori, Green Belt, Karelia-ammattikorkeakoulu

ALKUSANAT

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päiviä vietettiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa Mikkelin kampuksella 5.–6.10.2018. Kyseessä oli järjestyksessä 13. kielten ja viestinnän neuvottelupäivät. Ensimmäiset neuvottelupäivät pidettiin tasan 20 vuotta sitten Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 1998, ja päivillä on edelleen suuri suosio ja tarve. Opetuksen päivät Mikkeliissä keräsi sankan joukon ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opettajia osallistumaan aktiivisesti viestintään ja opetukseen liittyvään keskusteluun sekä verkostoitumaan.

Tähän artikkelikokoelmaan on koottu esitysten ja pajojen antia. Annoimme kaikille halukkaille mahdollisuuden kirjoittaa artikkelin yhteisjulkaisuun. Jotta kirjoittamisen kynnyks ei olisi ollut korkea, kirjoittajilla oli vapaat kädet artikkelien sisällön, rakenteen ja pituuden suhteen: muun muassa osa artikkeleista on selkeästi tieteellisempiä ja osa käytännön kuvauksia. Koska opetuksen päivillä (ohjelma liitteessä 1) ei ollut yhtä varsinaista teemaa, artikkelit käsittelevät monenlaisia aiheita kielten ja viestinnän näkökulmasta. Kokoelman alkupuolella keskitytään työpajoja koskeviin aiheisiin ja loppupuolella tapauskuvauksiin.

Artikkelikokoelman aloittaa kaksi työpaja-artikkelia: Elisa Kannaston (SeAMK) työpajassa neuvottelupäivillä keskityttiin ammattikorkeakouluopiskelijan esiintymistaitoon sekä esiintymistaidon opettamiseen ja sen haasteisiin. Artikkelissa käsitellään työpajassa käytyä keskustelua sekä jaetaan hyviä käytänteitä kouluttajille. Heli Simon esittelee artikkelissaan saksan kielten opettajien työpajan antia kielten ja viestinnän päivillä 5.10.2018. Työpajassa

Kuva 1. Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät 5.–6.10.2018

esiteltiin hyvin toimivia opetuskokeiluja ja käytänteitä toisille, annettiin palautetta sekä esitettiin kehittämisideoita. Saksan kielen ammattikorkeakouluopettajat ovat viimeisen vuoden aikana kehittäneet aktiivisesti yhteistyöfoorumia mm. KIVAKO-hankkeen yhteydessä.

Kokoelma jatkuu tapauskuvauksilla. Anu Mustonen ja Sara Tuisku (JAMK) kertovat kokemuksista ja hyvistä käytänteistä S2-opetuksessa englanninkielisille sairaanhoitajaopiskelijoille. Haasteita opetukseen tuo esimerkiksi se, että sairaanhoitajaopiskelijat saattavat aloittaa suomen kielen opintonsa alkeista, ja harjoittelut tehdään pääosin suomenkielisissä työyhteisöissä. Samantyyppistä aihepiiriä käsittelee Leena Griinari (Xamk), joka esittelee Briefcase – oma polku ammattiin -hankkeessa kehitettyä kielisalkkua, jonka tavoitteena on luoda verkkomateriaalia kielen opiskeluun maahanmuuttajille. Pyrkimyksenä on parantaa opiskelijoiden kielitaitoa ammattikorkeakouluopintoihin vaadittavalle B2-tasolle. Ammattialoina kielisalkussa ovat sosiaali- ja terveysala sekä rakennusala.

Anna-Liisa Luova esittelee omassa artikkelissaan Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Esiintymistaidon tehovalmennus -opintojaksoa, joka on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on vaikeaa jännitystä esiintymistilanteissa. Tarja Ahopelto ja Sisko Riihiaho (JAMK) käsittelevät artikkelissaan Työelämän viestinnän opintojakson toteuttamista projektin kautta. Opintojakso toteutetaan kokonaisuudessaan tekemällä oppimalla, ja opintojakso on kaikille yhteinen, joten opiskelijoita on useista koulutuksista ja useilta eri aloilta. Projektitaitojen lisäksi harjoitellaan projektiviestintää.

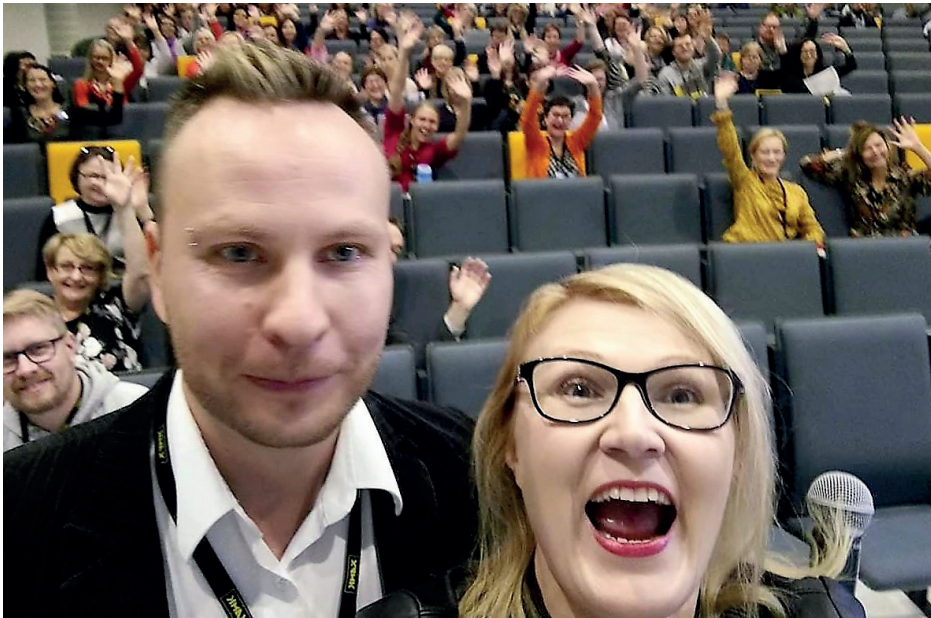
Ammattikorkeakoulumaailmassa on eletty viime vuosina säästöjen ja resurssien leikkausten aikaa, ja opettajat ovat usein väsyneitä ja turhautuneita kasvavan työtaakan alla. Merja Öhman, Jarno Mertanen ja Jani Kangas (Karelia ammattikorkeakoulu) tuovat artikkelissaan Lean-ajattelua opetustyöhön helpottamaan arkea myös opetusorganisaatioissa.

Kirsi Korkealehdon (HAMK) artikkeli liittyy saksan kielen etäyhteistyöprojektiin, jossa osallistujina oli suomalaisen ja uusiseelantilaisen korkeakoulun saksan opiskelijoita. Opiskelijat käyttivät sosiaalista mediaa (Facebook) opiskelussa.

Emmanuel Abruquah (TAMK) ja Dosa Ildiko (BGE) esittelevät artikkelissaan kansainvälistä verkkoyhteistyöprojektia, jonka toteutti Faculty of Finance and Accountancy of Budabest Business School (BGE) ja Tampereen ammattikorkeakoulu.

Ruotsin kielen opiskeluun liittyy Camilla Kålan ja Taija Lehdon (Laurea ammattikorkeakoulu) artikkeli 24/7 täysin verkossa opiskeltavasta verkkokurssista Nätverka I Norden, jossa luotiin korkeakouluopiskelijoille ruotsin valinnainen opintojakso ja joka soveltuu kaikille aloille.

Arja Haikara ja Marja-Leena Siren-Huhtinen (Xamk) kertovat artikkelissaan opintojen tuunaamisesta Venäjä-osaamisella. Xamkin strategiassa oleva Venäjä-osaaminen näkyy

Kuva 2. Juontajapari, lehtorit Sami Norrbacka ja Miia Karttunen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta (Kuva: Miia Karttunen)

opiskelijoille mahdollisena osana opintoja, mm. venäjän kielen opintoina, erilaisina tapahtumina ja tilaisuuksina ja vaihtomahdollisuuksina. Venäjän kielen verkko-opintoja esitellään kokoelman viimeisessä artikkelissa, jonka ovat tehneet Ritva Kosonen (Saimaan ammattikorkeakoulu (LUT)), Riitta Hyttinen (Karelia ammattikorkeakoulu), Marja-Liisa Huhtala-Siren (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu), Arja Haikara (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu) sekä Marja-Elina Löf (Savonia ammattikorkeakoulu). Virtaa Venäjään 2 -hanke on tehty yhteistyössä kyseisten neljän oppilaitoksen kanssa, ja hankkeessa on tuotettu viisi venäjän kielen ja kulttuurin verkkokurssia avoimeen ammattikorkeakouluun.

Yhdessä tekemisen meininki näkyi Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivillä loistavasti. On selvää, että yhteistyöfoorumit ja neuvottelupäivät ovat hyvin tarpeellisia keskustelemisen ja verkottumisen kanavia. Ammattikorkeakoulujen yhteistyö on hyödyllistä eri kielten, mutta myös kielirajoja ylittävien projektien ja hankkeiden kautta. Hyvien käytänteiden jakaminen sekä palautteen saaminen ja antaminen ovat tärkeitä myös meille opettajille. Tulevaisuus todellakin tehdään yhdessä!

Mikkelissä 12.11.2018

Mari Koivunen, lehtori
Ulla Korvenpää, lehtori

ASiantuntijaesiintymisen jäljillä

Elisa Kannasto, FM, suomen kielen ja viestinnän lehtori,
SeAMK liiketoiminta ja kulttuuri

Ammattikorkeakouluissa koulutetaan eri alojen asiantuntijoita. Näiltä asiantuntijoilta vaaditaan monien muiden taitojen lisäksi erityisesti vakuuttavia viestintätaitoja, joilla oma osaaminen ja sen sisältö tavoittavat kohdeyleisön. Eräs tärkeimmistä viestintätaitojen muodoista on esiintymistaito. Esiintymistaito on kuitenkin osaamisalueista se, joka nostaa monelle epävarmuutta, jopa pelkoa.

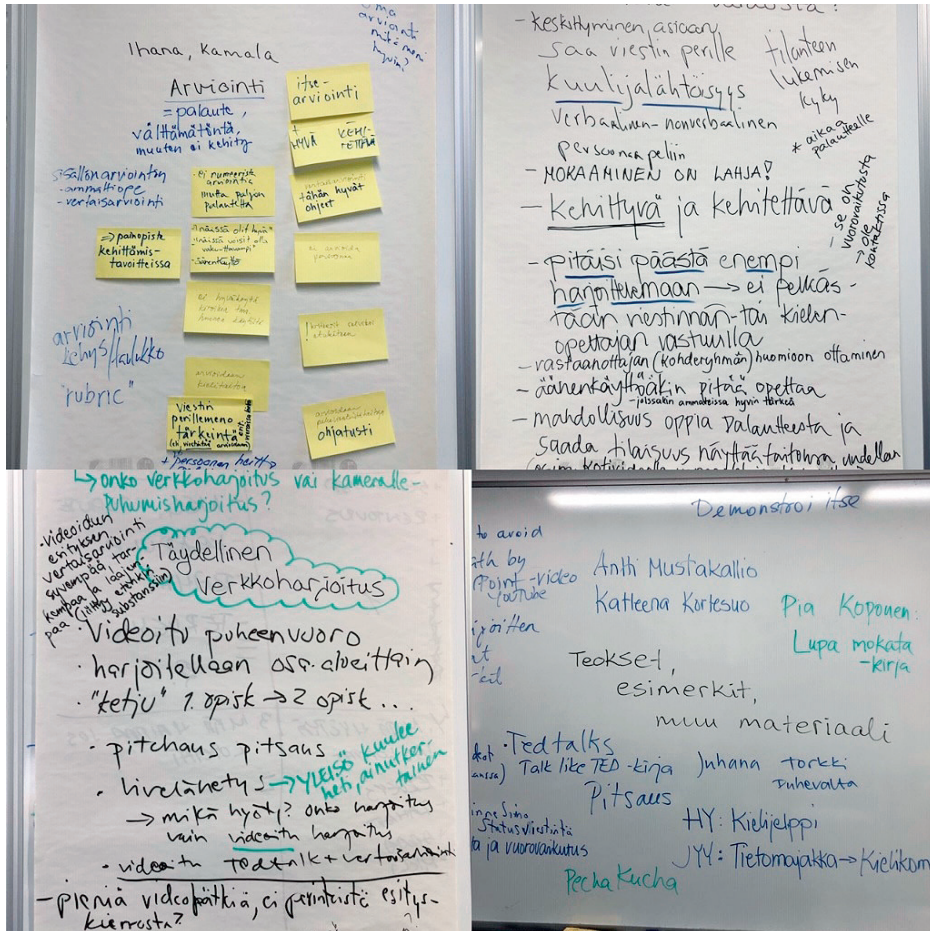
Mikkelin kampuksella kielten ja viestinnän opettajien neuvottelupäivillä lokakuussa 2018 järjestettiin työpaja ammattikorkeakouluopiskelijan esiintymistaidosta. Tässä artikkelissa käsitellään työpajassa nousseita näkemyksiä, kootaan työpajassa käytyä keskustelua ja tuodaan julkiseksi työpajassa jaettuja hyviä käytänteitä. Työpajaan osallistui yli kolmekymmentä ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opettajaa ympäri Suomea ja keskustelu oli aktiivista. Kokemukset opiskelijoiden haasteista esiintymisessä, haasteiden vaikutuksista sekä näkemykset pedagogiikasta esiintymistaidossa olivat suurelta osin yhteneväiset, mutta myös joitain eroja löytyi. Pääosin erovat näkemykset koskivat esiintymistaidon arvioinnin tarpeellisuutta ja verkossa tapahtuvan esiintymisen toteutusta.

ESIINTYMISEN YDIN

Esiintymistaidon määrittely on haastavaa. Esiintyminen on moninaista tavoitteiltaan, toteutukseltaan ja vaikutuksiltaan. Käytännössä esiintymisestä on kyse aina, kun puhutaan vuorovaikutuksesta toisen henkilön kanssa. Yleisönä voi olla yksi tai tuhat ihmistä, mutta peruseriaatteen säilyvät samana. Esiintyessä ei saa unohtaa yleisöään, vaikutus tehdään omalla persoonalla sekä näkökulmalla ja kerronnan tapa sekä tyyli valitaan aiheen ja yleisön mukaan. Kuulijalähtöisyys nousi esiin vahvasti keskusteluissa. Esityksen toteutuksessa on aina huomioitava tilanteen lisäksi myös kulttuurikonteksti. Esimerkiksi hyvä yritysasettelu näyttää Yhdysvalloissa hyvin erilaiselta kuin Suomessa.

Peruskoulutuksen esiintymisopetuksessa painotetaan vahvasti tiettyä mallia ja raameja esiintymiselle. Suuri osa opiskelijoista muistaa, mitä ei saa tehdä ja että juuri tietynlainen katsekontakti tai asento on tärkeä. Näkemys hyvästä esiintymisestä on kuitenkin muuttunut. Ydin on siirtynyt vahvan PowerPoint-esityksen ja kaavamaisen riittäväillä tauoilla sävytetyn puherytmin sijaan persoonallisuuteen. Esimerkiksi ennen virheiksi määritellyt askellukset,

nopeampi puherytmi ja tietyt maneerit nähdään nyt osana persoonallista ja mieleen jäävää esiintymistä. Tärkeintä on läsnäolo ja yleisön kiinnostuksen herättäminen sekä ylläpito. Hyvän esiintyjän tärkein kiinnostuksen kohde pitäisikin olla yleisö, ei niinkään oma aihe. Esitettävä asia rakennetaan sen kautta, miten kyseinen yleisö siitä kiinnostuu ja mitä se juuri sille yleisölle merkitsee. Esiintymistilanne on vuorovaikutusta siinä kuin muut viestintätilanteet, joten yleisön huomioiminen ja sen kanssa kommunikointi on merkittävää, vaikka esityksen aikana ei verbaalista dialogia käydäkään. Taitava esiintyjä lukee yleisöään, muuttaa omaa kurssiaan tarvittaessa ja reagoi spontaanisti yleisöön.

Kuva 1. Muistiinpanoja työpajan learning café -keskusteluista (kuva: Ula Korvenpää)

Esiintyminen on verbaalisen ja nonverbaalisen viestinnän muodostama kokonaisuus. Esiintymisessä tärkeintä ei ole yleisöön katsottujen minuuttien määrä, eikä ylipäättään puhuttujen minuuttien määrä tai taustalla pyörivän Powerpointin graafinen ulottuvuus. Mitään ei myöskään loppujen lopuksi merkitse se, montako vitsiä yleisölle on kertonut tai miten monesti

on heitä kohahduttanut. Loppujen lopuksi kyse on läsnäolosta ja omasta näkökulmasta. Jokainen mieleemme jäänyt Putous-hahmo on sanonut kaikkien hokemien ja puvustuksen takana jotain omaa yhteiskunnasta tai huomion kohteena olevasta ilmiöstä. Jokainen hyvä puhuja muistetaan siitä, että hän sai yleisön mukaan ja hänellä oli persoonallinen tapa saada kaikki kuuntelemaan. Jokainen noista puhujista on puhunut erilaisella äänellä, täysin omalla rytmillään ja pitänyt erilaisia vaatteita. Tauot, painotukset, maneerit ja persoonallinen tyyli on rakentunut erilaisista asioista. Puheen sisällöstä ei vuoden päästä muisteta yhtään yksittäistä asiaa, mutta puhuja muistetaan jostain tietystä. Puhuja muistetaan läsnäolosta, persoonasta ja omasta näkökulmasta.

JÄNNITYSTÄ PURKAMASSA

Toisille esiintyminen on mielekästä. Adrenaliini nousee, ja yleisöstä saa lisää voimaa. Toisille vastaava tilanne aiheuttaa hengenahdistusta ja unettomuutta. Esiintymistä voi, ja pitää harjoitella, oli siitä aiheutuva tunne kumpi tahansa. Sitä itsestäänselvyytenä pitävä voi kompastua välinpitämättömyyteen yleisöä kohtaan, eikä jännitykselle periksi antava välttämättä saa viestiään läpi.

Esiintyessään ihminen vie itsensä muiden eteen. Toisin kuin kuvitellaan, tämä ei vaadi harvinaisen suurta itsevarmuutta. Se vaatii enemmän unohtamista. Esiintyjän pitäisi unohtaa ajatus siitä, että yleisö on katsomassa, miltä hän näyttää, mitä virheitä hän tekee tai mistä hän puhuu. Keskiössä pitäisi olla se, miten yleisö asian ymmärtää, mitä asioita esiintymisestä jää mieleen, ja tärkeimpänä se, miten puhe vaikuttaa (Torkki 2006). Improvisaation tuttu ”Moka on lahja” -muistutus pätee myös valmisteltuihin esityksiin. Esiintyminen on inhimillinen teko, joka kykynä rakentuu enemmän ihmisen persoonan ja tahdon varaan. Siitä huolimatta, ja sen takia, sitä voi taitona kehittää parhaiten kokemuksen, pohdinnan ja yleisön analysoimisen taidon kautta. Esiintymistä ja sitä hankaloittavaa liiallista tietoisuutta itsestään voi harjoittaa erilaisten aiemmin mainittua unohtamista helpottavien leikkien avulla. Tämän takia improvisaatioharjoitukset ovat suosittu menetelmä esiintymiskoulutuksessa.

Opettajat pohtivat erilaisia tapoja helpottaa jännitystä ja siitä kärsiviä opiskelijoita. Hyvän ja välittömän ryhmähengen luominen on hyvä lähtökohta kaikissa opetustilanteissa. Etenkin viestinnän ja kielten opetuksessa se on vahva myötävaikuttaja. Jännittämisestä voi ja pitäääkin puhua. Opiskelijat toistuvasti myöntävät oman jännityksen helpottavan kuullessaan myös muiden jännittävän esimerkiksi esiintymistilanteita. Asian yhteinen pohtiminen voi jo osaltaan helpottaa opiskelijoita lähestymään jännittämistä. Myös erilaiset rentoutumisharjoitukset voivat purkaa jännitystä ennen esiintymistilanteita tai niitä mietittäessä. Esiintymisharjoituksia tehdään pareittain, pienryhmissä, videolle, joskus esiintyminen toteutetaan vain opettajalle. Työelämässä tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan usein ole. Asiantuntijalta vaaditaan uskottavaa esiintymistä kaikissa tilanteissa, toki usein työnantaja voi käyttää myös harkintaa, kuka esiintymään menee. Monissa tilanteissa esiintymistilanteet saattavat

kuitenkin tulla vastaan suunnittelematta. Näihin arkielämän tilanteisiin ammattikorkeakouluopiskelijoita valmistellaan koulutuksen aikana.

TEOKSET

Työpajassa osallistuneilta kerättiin ideoita materiaaleista, joita voidaan käyttää esiintymis- taidon opetuksessa. Oman esimerkin ja opiskelijoiden itse opetukseen tuomien materiaa- lien lisäksi nostettiin esiin konkreettisia teoksia, yksittäisiä kirjoittajia, verkkosivustoja ja YouTube-videoita.

Seuraavat esimerkit nostettiin taululle yhteisten keskustelujen pohjalta:

Youtube: Death by Powerpoint, TedTalks

Kirjoittajat: Antti Mustakallio, Katleena Korteso,uo,

Teokset: Pia Koponen: Lupa Mokata; Carmine Gallo: Talk Like Ted; Stina Routarinne: Statusviestintä, Valta ja vuorovaikutus; Juhana Torkki: Puhevalta

Verkkosivut: HY: Kielijelppi, JYY: Tietomajakka: Kielikompassi.

PEDAGOGISET KYSYMYKSET

AMK-opiskelijat ovat eri alojen, taustojen ja tavoitteiden perusteella rakentuva merkittävän heterogeeninen ryhmä. Kurssija toteutetaan lähiopetuksena, verkossa ja näiden yhdistelmä- nä. Kielten ja viestinnän opetuksen haasteena nähdään kasvanut ryhmäkoko, lähiopetuksen vähenevä määrä ja heikentynyt lähtötaso. Esimerkiksi esiintymisen kohdalla, opiskelijoilla saattaa olla takana useita, jopa kymmeniä, vuosia kestänyt joidenkin tapauksessa jo peloksi rakentunut esiintymisjännitys. Asiantuntijuuteen kuuluu taito esittää asiansa vakuuttavasti. Joskus se tarkoittaa kykyä neuvotella kasvokkain yhden ihmisen kanssa, toisinaan vastaan voi tulla yritysesitystä täydessä 500-päisessä auditoriossa.

Esiintymis- taidon opetuksessa pitäisi muistaa mahdollinen aiemman vähäisen harjoituksen määrä. Opetuksen yhteydessä pitäisi olla aikaa myös perusasioille. Erilaisten viestinnällisten valintojen merkitys, nonverbaaliset viestit, äänenkäyttö ja avoin keskustelu mahdollisesta jännityksestä sekä sen lähtökohdista on tärkeä osa esiintymiseen liittyvien taitojen kehittä- mistä.

Palautetta annettaessa on tärkeää kohdistaa palaute varsinaisiin viestintätekoihin eikä persoonaan. Palautteelle täytyy varata riittävästi aikaa. Kehittyäkseen opiskelija tarvitsee myös rakentavaa, perusteltua palautetta. Tämän takia pelkkä numero ei riitä, esiintymisen kohdalla opettajan lisäksi myös muiden antama sanallinen palaute ja itsearviointi ovat mer- kittäviä esiintyjän kehittymisen mahdollistajia. Kaikissa keskusteluissa korostettiin raamien ja tarkkojen kriteerien merkitystä arvioinnissa. Joillain oli käytössään erilaisia tiettyjen esiintymiseen liittyvien osa-alueiden osaamistasoa määritteleviä taulukoita. Työpajassa nousi

keskusteluun myös ajatus mahdollisuudesta toistaa sama esiintyminen saadun palautteen pohjalta. Tämän tyyppinen harjoitus voisi soveltua erityisesti esiintymiseen keskittyville kursseille, joilla aikaa pystytään varaamaan juuri erilaisille harjoituksille enemmän.

Suomalaisessa koulujärjestelmässä harjoitellaan esiintymistä liian vähän. Joillain koulutusasteilla ja -aloilla opiskelijoilla saattaa olla vain yksi tai ei yhtään esiintymistilannetta usean vuoden aikana. Korkeakouluissa esityksiä pidetään yksin, pareina ja ryhmissä. Jos niihin ei ole rakentunut rutiinia, saattaa kynnyksesi esiintymiseen olla todella korkealla. Ammattikorkeakouluissa toteutettavien esitysten yhteydessä varsinainen esiintymispalautte jää usein saamatta. Harjoituskerrat ovat tärkeitä, mutta niistä on vaikea kehittää, jos keskitytään vain substanssiin ja ainoat esiintymispalautteet jäävät kielten ja viestinnän tunneille.

KÄYTÄNNÖN HARJOITUKSIA

Opetuksessa käytetyt harjoitukset vaihtelevat loppujen lopuksi vähän. Esiintymistaidossa mikään ei harjoita ja opeta yhtä paljon kuin käytännön harjoitus, josta saadaan palautetta. Se, miten paljon ennakkovalmistelua otetaan mukaan varsinaiseen toteutuksen opettamiseen, vaihtelee. Joissain harjoituksissa kerätään esityksen valmisteluun käytettäviä käsittekarttoja tai suunnitelmia ja käsitellään niitä. Osa opettajista toteuttaa arviointia vain lopullisen tuotoksen, opiskelijan varsinaisen esiintymisen, kautta. Erityisesti esiintymistä jännittävien opiskelijoiden kanssa voi isompiin esityksiin valmistautua joko pilkkomalla niitä pieniin osiin, valmistelemalla niitä Pecha Kucha -tyyliin kuvien pohjalle, laatimalla käytännön demotilanteita työelämästä tai esimerkiksi kerro esineestä, sanasta tai kuvasta omalta paikalta -tyyppisillä pienillä harjoituksilla. Jollekin opiskelijalle jo pelkkä aika ja tila kokeilla, miltä luokan edessä tuntuu, olla voi olla merkittävä esiintymistilanteen kynnyksen madaltaja. Suoraan omaan tai tulevaan työelämään liittyviä aiheita pidettiin tärkeänä juuri ammattikorkeakoulun esiintymistaidon opetuksessa. Joillain kursseilla on käytössä myös esitysten videointi ja reflektointi jälkeenpäin. Myös sanattomia harjoituksia käytettiin korostamaan nonverbaalisen viestinnän harjoittelua.

Kuten jo todettiin, haastaa verkko-opetus erityisesti viestinnän opetusta paljon. Verkko-opetukseen mietitään jatkuvasti toimivia esiintymis- ja viestintäharjoituksia ja käytännön toteutuksia, mutta toistaiseksi ideat pysähtyvät nopeasti tarpeeseen määritellä verkossa ja todellisuudessa tapahtuvan viestinnän eroja ja yhtäläisyyksiä. Videoiduissa esityksissä tai verkossa esitetyissä reaaliaikaisissa tilanteissa keskeisemmäksi muodostuu hallitumpi vertaisarviointi, joka voikin olla syvempää, tarkempaa ja laajempaa kuin tunnilla tapahtuva nopeasti toteutettu palautehetki. Puheenvuoroja voi verkossa toteuttaa ketjuna, jolloin opiskelijoiden välille saadaan myös vuorovaikutusta. Verkossa toteutetuissa videoissa vaan muodostuu ongelmaksi, onko kyseessä ihmisille vai kameralle puhumisen harjoitus. Opettajat pohtivat keskusteluissaan myös, osataanko videoita ja verkkoja vielä todellisuudessa hyödyntää tarpeeksi.

KYSYMYKSIÄ VERKOSSA ESIINTYMISESTÄ

Ammattikorkeakoulupedagogiikkaa on jo pitkään haastanut opintojen siirtäminen verkkoon. Miten vuorovaikutusta ja yleisön edessä esiintymistä voi opettaa verkossa? Onko uudenlaista esiintymistaitoa kyky esiintyä verkon välityksellä ja vakuuttaa yleisöä esimerkiksi verkkoneuvotteluissa? Onko silloin enää kyse esiintymisestä vai jostain ihan muusta? Verkossa toteutettavia harjoituksia ei voi verrata reaalielämän esiintymisiin, etenkin jos ne toteutetaan jälkepäin katsottavan videon muodossa. Näiden esiintymistilanteiden tarve kuitenkin lisääntyy, joten myös tämän taidon tuominen osaksi vuorovaikutuksen ja esiintymistaidon opetusta on täysin perusteltu.

Samalla kun joidenkin ryhmien osalta verkossa luovutaan kasvokkain tapahtuvasta esiintymistilanteesta, voidaan tilalle saada jotain uutta. Ehkä jatkossa voidaan rakentaa juuri tuota tärkeää verkkokokouksien ja -neuvottelujen osaamista, eikä verkossa tapahtuvaa vuorovaikutusta tarvitsekaan vertauttaa kasvokkaiseen. Kysymyksessä on erilainen taito, joka voi myöhemmin muodostua ensisijaisen tärkeäksi työelämätaidoksi, kun verkkoviestintä lisääntyy entisestään yritysten sisäisessä viestinnässä.

LÄHTEET

Torkki, J. 2006. Puhevalta. Helsinki: Otava.

IDEOITA SAKSAN OPETUKSEEN

Heli Simon, M.A., lehtori, kielten koordinaattori

Tämä artikkeli perustuu saksan opettajien työpajaan kielten ja viestinnän opettajien päivillä Mikkelissä 5.10.2018. Työpajan idea oli jakaa hyvin toimivia opetuskokeiluja ja -käytänteitä kollegoiden kesken. Eri aloilla opettavat ammattikorkeakoulujen kielten opettajat esittelivät opintojaksoillaan testaamia ideoita. Osallistujat myös esittivät toistensa opetusideoihin hyviä täydennyskehdotuksia.

Saksan opettajat eri ammattikorkeakouluista ovat viimeisen vuoden aikana käynnistäneet verkostoyhteistyötä. Jo aiemmin on ollut yrityksiä saada kokoon saksan kielen yhteistyöfoorumi, mutta tuolloin tarve yhteistyölle ei ilmeisesti ollut kovin akuutti.

Viime vuosina ammattikorkeakouluissa on ollut mittavia säästötoimenpiteitä, jotka ovat heijastuneet kieltenopetukseen mm. siten, että opetusresurssit on kiristetty ja kielitarjontaa on saatettu supistaa. Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, että saksan opettajien keskuudessa tarve yhteistyölle on tullut ajankohtaiseksi.

Syksyllä 2018 käynnistynyt Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama KIVAKO-hanke (Kielivarannon vahvistaminen korkeakouluissa) on myös osaltaan vaikuttanut siihen, että saksan opettajat ovat aktivoituneet pitämään toisiinsa yhteyttä. KIVAKO-hankkeessa kehitetään valinnaiskielten virtuaaliopetusta korkeakoulu-yhteistyönä. Hankkeessa on mukana valtaosa ammattikorkeakouluista sekä useita yliopistoja.

Seuraavien opetusideoiden teemoina ovat eriyttäminen, hissipuhe sekä kotikansainvälistyminen. Opetusideat ovat toki sovellettavissa helposti myös muihinkin kieliin.

ERIYTTÄMISTÄ KONTAKTIOPETUKSESSA

Saksan alkeiskursseille hakeutuu usein valealkajia. Tämä lienee jokaiselle alkeissaksan opettajalle tuttu ilmiö. Valealkajat ovat yleensä lukiossa tai peruskoulussa käyneet muutamana saksan kurssin; jotkut jopa useita kursseja. Ammattikorkeakouluun tullessaan he valitsevat turvallisen reitin ja hakeutuvat alkeiskurssille. Osalle kertaus tulee tarpeeseen, osalla kurssilla käsiteltävät asiat ovat vielä tuoreessa muistissa.

Kun opetusryhmä koostuu aidoista vasta-alkajista ja valealkajista, on odotettavissa, että valealkajat selviytyvät kontaktituntien tehtävistä nopeammin kuin vasta-alkajat. Toki ryhmissä on myös vasta-alkajia, jotka omaksuvat uudet asiat muita nopeammin. Nämä

opiskelijat suorittavat kontaktituntien tehtävät nopeammin kuin toiset, jolloin alkaa tyhjäkäynti. Nämä ovat hetkiä, jolloin opetusta voi eriyttää.

Eriyttämisen idea ei kuitenkaan ole vain opiskelijan pitäminen aktiivisena. Eriyttämällä huomioidaan opiskelijoiden erilaiset taustat, valmiudet ja pohjatiedot. Eriyttämällä pyritään maksimoimaan kunkin opiskelijan menestymismahdollisuudet ja avustetaan etenemään oppimisprosessissa (Thousand ym. 2015, 2).

Yksi eriyttämistapa on nimeltään bussipysäkki, die Bushaltestelle. Luokkatilaan erotetaan pöytäryhmä, jonka viereen seinälle voidaan ripustaa ”bussipysäkki”-kyltti. Pysäkillä on tuolit, pöytä sekä suullisia ja/tai kirjallisia tehtäviä, jotka liittyvät joko kyseisen tunnin teemaan tai ovat jo aiemmin opittujen asioiden kertaavia tehtäviä. Pysäkillä hakeutuvat ne, jotka saavat muita nopeammin oppitunnin tehtävät valmiiksi (Heiska ym. 2018). Pysäkkitehtävät voi lajitella sen mukaan, tehdäänkö ne yksin, kaksin vai pienryhmässä. Pysäkillä voi myös olla tabletti tai tietokone, jolla on aiheeseen sopivat tehtävät palautteineen. Pysäkillä viivytään sen aikaa, kunnes muut luokassa ovat saaneet kaikille yhteiset tehtävät suoritettua. (Roiha & Polso 2018.)

Kuva 1. Bussipysäkki, die Bushaltestelle (kuva: Heli Simon)

HISSIPUHE

Hissipuhe on lyhyt, n. 60–120 sekunnin esittely itsestä, omasta osaamisesta ja/tai jostain tuotteesta. Hissipuheen helpotetun version voi toteuttaa jo A2-tasoisissa kieliryhmissä. Tällöin opiskelijat kertovat lähinnä itsestään, taustastaan, jonkin verran osaamisestaan ja opinnoistaan.

Hieman vaativampaa hissipuhetta voi harjoitella B1-tasolta eteenpäin. Tällöin opiskelijat esittelevät itsensä lisäksi jonkin omaan alaansa liittyvän palvelun tai tuotteen, jota haluavat markkinoida. Hyvä, saksankielinen, selkeästi esitetty hissipuhevideo löytyy YouTubesta hakusanoilla *Elevator Pitch: Wie und was - Bildhaft und witzig erklärt - auf Deutsch* (Elevator Pitch: Wie und was... 2015). Videon avulla opiskelijoille voi havainnollistaa, mistä hissipuheesta on kyse.

Tämän jälkeen kuunnellaan muutama autenttinen hissipuhe-esimerkki. Saksankielisiä, suhteellisen selkeäsanaisia esimerkkejä löytyy YouTubesta mm. seuraavilla hakusanoilla:
Der Elevator Pitch: Mirko Platz von Channel Pilot Solutions
Der Elevator Pitch: Cécile Gaulke von Rebelle
(Der Elevator Pitch, Platz 2014; Der Elevator Pitch, Gaulke 2014).

Koska autenttiset hissipuheet ovat yleensä hyvin nopeasti puhuttuja, kannattaa ne luteroida etukäteen. Litteroiduista esimerkeistä voidaan oppitunnilla etsiä käyttökelpoisia ilmaisuja, joita opiskelijat soveltavat omiin hissipuheisiinsa. Kun opiskelijoilla on käyttökelpoisia hissipuhefraaseja, he voivat joko pareittain tai itsenäisesti laatia oman hissipuheen. Ammatillisessa kielenopetuksessa hissipuheeseen sisällytetään jokin omaan alaan liittyvä tuote tai palvelu, joka esitellään. Opiskelijoille voi antaa tehtäväksi viimeistellä hissipuhe etätehtävänä, jolloin he voivat vielä parantaa ääntämistä hyödyntämällä esim. verkossa olevia *Text-to-Speech*-sovelluksia.

Kun puhetta on harjoiteltu, se joko videoidaan tai esitetään luokassa. Puhe voidaan esittää ns. kuulalaakerimetodilla, jossa aktivoidaan samanaikaisesti kaikki opiskelijat. Opiskelijat asettuvat rinkiin siten, että osa on sisäringissä ja osa ulkoringissä. Kullakin opiskelijalla on keskustelupari, jolle hissipuhe esitetään. Hissipuheajan kuluttua umpeen molemmat ringit astuvat askeleen vastakkaisiin suuntiin siten, että puhepari vaihtuu. Hissipuhe esitetään taas uudelle parille.

Hissipuhe voidaan esittää myös speed-date-tyylillä siten, että opiskelijat istuvat vastakkain pöytien ääressä. Myös tässä puhepari vaihtuu aina tietyn ajan kuluttua. Molemmilla tavoilla hissipuheesta tulee monta toistoa, mikä harjaannuttaa sen esittämiseen. (Schüler s.a.)

KOTIKANSAINVÄLISTYMISTÄ SAKSAN OPINTOJAKSOILLA

Ihannetapauksessa ammattikorkeakouluopiskelijat hakeutuvat liikkuvuusjaksolle saksankieliseen maahan suoritettuaan saksan alkeet omassa oppilaitoksessaan. Kaikille liikkuvuusjakso ei kuitenkaan syystä tai toisesta tule kyseeseen. Opiskelijoille, jotka eivät halua tai pääse liikkuvuusjaksolle, pitäisi tarjota kotikansainvälistymismahdollisuuksia.

Kotikansainvälistymisellä tarkoitetaan kotimaassa hankittuja kansainvälisiä kokemuksia. Tällainen kokemus voi olla esimerkiksi saksankielisiin vaihto-opiskelijoihin tutustuminen kielten oppitunneilla. Useat saksan opettajat jakoivat kokemuksiaan vaihto-opiskelijoiden hyödyntämisestä saksan opintojaksoillaan. Seuraavassa saksan tuntien kotikansainvälistymissatoa.

HAASTATTELUT

Vaihto-opiskelijoita voi ja kannattaa pyytää tunneille jo alkeiskielissä. Kun opiskelijat osaavat jokseenkin itsenäisesti muodostaa kysymyslauseita sekä ilman kysymyssanoja että kysymyssanoilla, he voivat laativat helppoja peruskysymyksiä liittyen esim. Suomeen tai vierailevaan henkilöön itseensä. Esimerkiksi:

Was magst du in Finnland?

Wo wohnst du hier?

Was machst du am Wochenende?

Möchtest du nach Lappland reisen?

Saksankieliset vierailijat vastaavat kysymyksiin (Heiska ym. 2018). Saksan oppijat voivat kirjoittaa vastauksista muistiinpanoja ja laatia niistä lyhyet tekstit yksikön kolmannessa persoonassa.

KAUPUNKIESITTELY

Kaupungin esittelyyn liittyvää sanastoa ja fraaseja harjoitellaan ensin esim. A-B-harjoituksina. Saksankurssilaiset laativat listan kysymyksiä esim. opiskelukaupungistaan. Lisäksi he selvittävät, miten vastaisivat laatimiinsa kysymyksiin. Tunnilla vaihto-opiskelijat saavat ennakkoon laaditun kysymyslistan, josta he esittävät kysymyksiä saksankurssilaisille. Saksankurssilaiset vastaavat kysymyksiin (Heiska ym. 2018).

26 LAUSETTA SUOMESTA

Suomalaiset opiskelijat laativat 26 Suomea koskevaa väitelauseita. Lauseet esitetään vieraileville vaihto-opiskelijoille, jotka vastaavat, pitääkö väittämä paikkaansa vai ei (Heiska ym. 2018). Esimerkiksi:

Kuopio ist in Süd-Finnland.

In Helsinki gibt es die Mitternachtssonne.

Tampere hat 100 000 Einwohner.

Jos väite ei vaihto-opiskelijoiden mukaansa pidä paikkaansa, he korjaavat tiedon.

ESITYS OMASTA KAUPUNGISTA

Opiskelijat laativat esityksen esim. oman kotikaupunkinsa nähtävyyksistä. Kaupunkiesitykset pidetään vaihto-opiskelijoille, joille tarjoutuu näin mahdollisuus tutustua useaan sellaiseen paikkakuntaan, joissa he eivät ehkä kävisi. Esityksen tueksi opiskelijat laativat PowerPoint- tai Prezi- tai vastaavan kirjallisen esityksen (Heiska ym. 2018).

MITEN VAIHTO-OPISKELIJOITA SAA OPPITUNNEILLE

Työpajan lopuksi käytiin keskustelua siitä, miten vaihto-opiskelijoita saa houkuteltua tunneille. Aina se ei ole helppoa, varsinkin jos opiskelijoiden aikataulu on täynnä oman alan opetusta. Osa kertoi, että vaihto-opiskelijat tulevat mielellään omalla ajallaan saksan tunneille ilman erillistä palkkiota. Joku tarjoaa vaihto-opiskelijoille opintopisteitä hyvitykseksi osallistumisesta (Heiska ym. 2018). Mahdollista olisi myös kirjoittaa heille työtodistus apuopettajana toimimisesta.

LÄHTEET

Der Elevator Pitch: Cécile Gaulke von Rebelle. 2014. Henri Nannen Journalistenschule Hamburg. Youtube-video. Päivitetty 18.9.2014. Saatavissa: https://www.youtube.com/watch?v=4_aMXixlVew [viitattu 29.10.2018].

Der Elevator Pitch: Mirko Platz von Channel Pilot Solutions. 2014. Henri Nannen Journalistenschule Hamburg. Youtube-video. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=9GRbVgGz30M> [viitattu 29.10.2018].

Elevator Pitch: Wie und was - Bildhaft und witzig erklärt - auf Deutsch. 2015. Lösungsweise Tanja Aeschlimann. Youtube-video. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=NV-hUDw6Sxew> [viitattu 29.10.2018].

Heiska, R., Hirvonen, A., Huusari, S., Kajarinne, S., Kåla C., Mattila, S., Bode, S. & Simola, S. 2018. Lehtorit. Saksan opettajien työpaja 5.10.2018. XAMK.

Roiha, A. & Polso, J. 2018. Näkökulmia kieltenopetuksen eriyttämiseen. Viiden O:n malli. Blogi. Päivitetty 21.5.2018. Saatavissa: https://www.sukol.fi/ajankohtaista/sukolin-blogi/nakokulmia_kieltenopetuksen_eriyyttamiseen_viiden_o_n_malli.2340.blog [viitattu 29.10.2018].

Schüler J. s.a. Das Kugellager. Eine schüleraktive und kommunikative Unterrichtsmethode. Blogi. Saatavissa: <http://schuelerecke.net/schule/das-kugellager-eine-schuleraktive-und-kommunikative-unterrichtsmethode/> [viitattu 29.10.2018].

Thousand, J., Villa, R. & Nevon A. 2015. Differentiation Instruction. Planning for Universal Design and Teaching for College and Career Readiness. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.corwin.com/sites/default/files/upm-binaries/67615_Pages_from_Thousand_1_Differentiating_Instruction_2e_3.pdf [viitattu 29.10.2018].

MONIKULTTUURISUUS HAASTAA HOITOALAN

Hyviä käytänteitä ja kokemuksia englanninkielisten sairaanhoitajaopiskelijoiden S2-opetuksessa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa

Anu Mustonen, FM, KM, suomen kielen ja viestinnän lehtori
& Sara Tuisku, FM, suomen kielen ja viestinnän tuntiopettaja

Ammattikorkeakoulujen englanninkielisissä hoitoalan koulutusohjelmissa opiskelee suomalaisten opiskelijoiden lisäksi myös runsas joukko ulkomailta tulleita kansainvälisiä opiskelijoita. Opiskelukielenä on englanti, ja ammattikorkeakoulusta riippuen opiskelijan on suoritettava tietty määrä suomen opintoja. Osassa koulutusohjelmista ei ole suomen kielen taitovaatimusta, ja esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun Nursing-ohjelmassa osa opiskelijoista aloittaa suomen kielen opintonsa ihan alkeista.

Englanninkielisiä koulutusaloja ei ole useinkaan alun perin suunniteltu kielen oppimisen näkökulmasta, jotta riittävän ammatillisen kielitaidon voisi tutkinnon aikana saavuttaa (Komppa 2015). S2-taustaiselle opiskelijalle tilanne on haastava myös siksi, että ammattiosaamisen lisäksi on opittava niin suomea kuin englantiakin, sillä harvan äidinkieli on englanti. Tässä artikkelissa esitellään sitä, millaisin keinoin Jyväskylän ammattikorkeakoulussa (JAMK) englanninkielisen hoitoalan koulutusohjelmassa on lähdetty kehittämään entistä enemmän suomen kielen oppimista tukevaksi.

NURSING JA SUOMEN OPETUS JAMKISSA

Jyväskylän ammattikorkeakoulun englanninkielisessä sairaanhoitajien koulutusohjelmassa (Bachelor of Health Care Degree – Degree Programme in Nursing) on jo pitkään kehitetty S2-taustaisten opiskelijoiden suomen kielen opintoja. Vaikka opiskelijat opiskelevat englannin kielellä, he suorittavat opintoihinsa kuuluvan työharjoittelun pääosin suomenkielissä työyhteisöissä. Tämä luo paineita suomen kielen nopeaan omaksumiseen.

JAMKin hoitoalan S2-opinnot koostuvat tällä hetkellä viidestä opintojaksosta: Finnish 1 (4 op), Finnish 2 (5 op), Suomi 3 (5 op), Suomi 4 (5 op) ja Hoitoalan kirjoita suomeksi (5 op). Vain Finnish 1 on niin sanottu pakollinen kurssi, mutta käytännössä kaikki opiskelijat tekevät suomen opintoja pidemmälle. Koulutusala on järjestänyt lukujärjestykseen tilaa ja ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana pidetään intensiivitoteutuksena Suomi 3 -kurssi

niille, joiden kielitaito sitä tarvitsee. Suomi 3 -kurssille osallistuvat tekevät oman harjoittelunsa vasta myöhemmin keväällä.

Opintojaksoilla käytetään materiaalina Hoidetaan suomeksi -oppikirjaa (Mustonen, Sippola & Tuononen 2014) sekä opettajan koostamaa materiaalia. Lisäksi toiminnallisia harjoituksia on saatu Hoitotyön suomea -teoksesta (Komppa 2017).

Koska harvalla kielenopettajalla on minkäänlaista hoitoalan taustaa, yhteistyö koulutusalan kanssa on erittäin tärkeää. Ammattiaineiden opettajat eivät vastaavasti ole kielen oppimisien ammattilaisia, joten yhteistyö puolin ja toisin on välttämätöntä. Tätä yhteistyötä JAM-Kissa pyritään lisäämään. Kielitietoisuus JAMKin Nursing-ohjelmassa on lisääntynyt, ja ammattiaineiden tunneilla on mukana myös suomea esimerkiksi sanastona tai dialogeina.

HOITOALAA SUOMEN TUNNEILLE

Vaikka alkeista lähteviin suomen opintoihin sisältyy toki paljon niin sanottua yleiskieltä, on ammatillinen näkökulma mukana alusta asti. Tämä näkyy metodeissa: mitä tehdään luokassa, mitä hoitotyön opetustiloissa ja etenkin siinä, miten oppimista viedään luokkahuoneen ulkopuolelle ja miten työssäoppimisjaksot valjastetaan paremmin myös kielen oppimisen mahdollisuudeksi. Jo ensimmäisellä kurssilla opiskelijat esimerkiksi ruokateemaan liittyen suunnittelevat valitsemalleen henkilölle esimerkkipäivän terveellisestä ruokavaliosta. Hoitotyön perustilanteita, kuten verenpaineen mittausta, aletaan harjoitella jo aikaisessa vaiheessa.

Hoitoalaa on pyritty tuomaan suomen tunneille myös samaan aikaan toteutettavien hoitoalan opintojen kurssien kautta. Esimerkiksi opiskelijoiden mielenterveysopintojakson aikaan suomen tunneilla on käsitelty alkoholinkäyttöön liittyvää AUDIT-testiä selkokielisenä versiona, tunnesanoja ja tunteista kertomisen rakenteita sekä tehty mielialapäiväkirja suomeksi. Hoitoalan kirjoita suomeksi -kurssi taas keskittyy nimensä mukaan hoitoalan teksteihin. Kurssilla harjoitellaan hoitoalan teksteistä muun muassa toimintakyvyn arviointia, yhteenvedon kirjoittamista ja kirjaamista sekä niihin liittyviä kielen rakenteita.

Suurin osa opetuksesta pidetään tavallisissa luokkatiloissa, mutta niihin on toki mahdollista tuoda hoitoalan tavaroita. Osa tunneista on mahdollisuus pitää hoitotyön luokissa, joissa on potilassängyt ja tilanteissa tarvittavaa rekvisiittaa. Hoitotyön luokissa voidaan esimerkiksi harjoitella erilaisia hoitotyön tilanteita suomeksi ja tehdä niistä muun muassa videoita.

Luokan ulkopuolella tapahtuvaa oppimista on ollut kampuksella järjestetty verenpainetapahtuma, jossa kampusrakennuksen aulassa mitattiin verenpaineita ohikulkeneilta opiskelijoilta ja henkilökunnan jäseniltä. Tapahtuma oli onnistunut; opiskelijat saivat kokemuksen siitä, että he pärjäävät suomen kielellä tilanteessa. Lisäksi muutama vuosi sitten opiskelijoiden kanssa tehtiin ensimmäisen kerran vierailuja paikallisiin palvelutaloihin ja tätä on jatkettu.

Yhteydenotossa palvelutaloon mainitaan, että opiskelijaryhmä tulisi mielellään pitämään virkistystoimintaa (jumppa, esitys opiskelijan kotimaasta, ulkoilua, hiusten ja kynsien laittoa yms., lukuhetki, leipomistuokio). Käynnit ovat olleet puolin ja toisin antoisia, ja niitä on suunnitelmassa jatkaa.

KIELITUKI HOITOALAN OPINNOISSA

Syksystä 2017 alkaen JAMKissa on resursoitu suomen opettajalle tunteja hoitoalan ja suomen kielen integraation kehittämiseen. Käytännössä suomen kielen opettaja on välillä mukana hoitoalan tunneilla yhdessä hoitoalan opettajan kanssa. Kun hoitoalan opettaja opettaa asiasisällön englanniksi, suomen opettajan rooli on toimia niin sanottuna kielitukena, joka tarvittaessa auttaa kansainvälisiä opiskelijoita suomenkielisessä kommunikaatiossa, sanastossa ja ääntämisessä. Hoitotyön luokissa tapahtuvilla tunneilla suomen opettaja voi olla myös harjoitusasiakas, jonka kanssa harjoitella suomen kielellä toimimista. Lisäksi suomen opettaja on työstänyt hoitotyön tilanteisiin suomenkielisiä materiaaleja ja mallidialogeja, joiden oikeellisuuden hoitoalan opettaja on tarkistanut.

Hoitotyön koulutusohjelmassa työharjoittelun osuus on suurin: opinnoista noin kolmasosa on ammattitaitoa edistävää harjoittelua sosiaali- ja terveysalan eri toimintaympäristöissä. Koska sairaanhoitajaopiskelijoiden koulutuksesta iso osa tapahtuu työharjoittelussa, on työharjoittelulla tärkeä rooli myös kielenoppimisessa. Ammatissa tarvittavien tietojen ja taitojen lisäksi työharjoittelu opettaa myös suomalaista (työ)kulttuuria ja suomen kieltä. Kielen oppimisen edistäminen ei ohjaajalle, vaikka hän puhuisikin suomea äidinkielenään, ole itsestäänselvyys; esimerkiksi puheen helpottaminen selkokieliseksi voi olla vierasta. Samoin tietoisuus opiskelijan lähtökulttuurin vaikutuksesta toimintaan voi olla puutteellista.

Koska harjoittelua on paljon, JAMKissa on aloitettu 2017 kokeilu suomen opettajan kielituesta harjoittelupaikoilla. Käytännössä suomen opettaja käy S2-taustaisen opiskelijan harjoittelupaikalla (tähän mennessä palvelutaloissa ja vuodeosastoilla) 1–2 kertaa harjoittelun aikana tunnin kerrallaan ja pyrkii seuraamaan ja havainnoimaan, miten opiskelija työskennellessään toimii suomeksi. Luvat vierailuihin saatiin helposti JAMKin hoitoalan henkilökunnan avustuksella, ja osaan paikoista riitti asiasta sopiminen yksikönjohtajan tai vastaavan kanssa. Kokeilu otettiin harjoittelupaikoissa vastaan positiivisesti ja toimintaa on tarkoitus jatkaa ja kehittää.

Siihen, minkälainen hyöty vierailusta oli opiskelijalle, näyttivät vaikuttavan ainakin seuraavat tekijät:

Harjoittelupaikka: Millaisia potilaita tai asiakkaita harjoittelupaikassa oli (vrt. aktiiviset vanhuksat – puhumattomat vuodepotilaat) sekä millainen oli yleinen ilmapiiri, ohjaajan ja henkilökunnan ohjauskokemus sekä kielitaito ja tottuneisuus kansainvälisiin harjoitte-

lioihin. Toisissa paikoissa harjoittelijalle puhuttiin vain englantia, toisissa vain suomea, joissain paikoissa harjoittelijalle ei henkilökunnasta puhunut välttämättä kuin ohjaaja. Eroa oli myös siinä, nähtiinkö kansainvälinen harjoittelija mahdollisuutena vai rasisiteena, joka “ei osaa kieltä”. Tietoisuutta kieli- ja kulttuuritietoisuudesta pyrittiin lisäämään viemällä harjoittelupaikoille opas Maahanmuuttajat voimavarana työpaikalla (Pusa, Lampinen & Ryyänen-Jussila 2017).

Vierailun ajankohta ja työvuoron sisältö: Aamuvuoroissa opiskelijalla oli enemmän työtehtäviä, joissa käyttää suomen kieltä hoitotyön asiakastilanteissa. Iltavuorot olivat tavallisesti hiljaisempia. Tosin jos opiskelijalla oli mahdollisuus harjoitella esimerkiksi kirjaamista, iltavuorot olivat hyviä hetkiä tarkastella sitä.

Opiskelija itse: Millainen kielitaito opiskelijalla on, miten hän valmistautuu opettajan vierailuun ja miten aktiivisesti hän kysyy ja pohtii kieleen liittyviä asioita opettajan ollessa paikalla. Osalla opiskelijoista oli oma-aloitteisesti esimerkiksi työvuoroissaan mukana kynä ja paperia, johon he keräsivät työvuoron aikana kuulemiaan ja näkemiään vieraita sanoja ja lauseita. Toiset kysyivät tai varmistivat suomen opettajalta asiakastilanteesta tai sitä ennen, miten he voivat jonkin asian sanoa. Tällaisiin toimintatapoihin kannattaa rohkaista kaikkia opiskelijoita jo ennen harjoittelua.

Kielitukivierailuista kerätty palaute on ollut tähän mennessä positiivista: opiskelijat ovat kokeneet hyödylliseksi sen, että suomen kieleen liittyvää asiaa voi kysyä suomen opettajalta heti tilanteessa ja että opiskelija saa nopeasti palautetta. Lisäksi hyvänä koettiin se, että opettajalta sai opiskeluvinkkejä ja tukimateriaalia, rohkaisua suomen kielen käyttöön sekä tunteen siitä, että opiskelijasta välitetään. Opettajan vierailuja pidettiin hyödyllisenä myös siksi, että sen koettiin lisäävän harjoittelupaikan ohjaajan ja henkilökunnan kielitietoisuutta, mikä näkyi palautteen antaneen opiskelijan mukaan hitaampana puhenoitena.

HOITOALAN ENGLANNINKIELINEN KOULUTUSOHJELMA TULEVAISUUDESSA?

Hoitoala työllistää maahanmuuttajia, joten tulevaisuudessakin on oletettavaa, että hoitoalalle hakeutuu yhä useammin henkilö, jolle suomi on toinen kieli (ks. esim. Lehtimaja & Kurhila 2018). Kielitaito on oleellinen osa ammattitaitoa, ja kielenopettajan näkökulmasta englanninkielisten koulutusohjelmien tavoitetta tulisikin kirkastaa. Jos tavoitteena on kouluttaa Suomeen työllistyviä hoitoalan ammattilaisia, pitäisi koulutusta tarkastella ja uudistaa tämä huomioiden. Myös Tehyn suhtautuminen englanninkieliseen hoitoalan koulutukseen on kriittistä, sillä se katsoo, että koulutuksen antamat työllistymismahdollisuudet ovat rajalliset (Mäkinen 2015).

Opetuksen järjestämisen lisäksi kysymys suomen kielen ammatillisesti kielitaidosta koskee myös etenkin työpaikkoja, joissa opiskelijat tekevät työssäoppimisjaksonsa ja joihin he mahdollisesti jatkossa työllistyvät. Yhteistyö kielenopettajien, ammattiaineiden opettajien ja harjoittelun ohjaajien sekä muiden työelämän edustajien kanssa on ensisijaisen tärkeää, mikäli englanninkielistä hoitoalan koulutusta halutaan edelleen kehittää.

Kuva 1. Opiskelijat mittaavat verenpainetta (kuva: Anu Mustonen)

LÄHTEET JA TAUSTAKIRJALLISUUS

Komppa, J. 2016. Työnantajan odotukset, työntekijän vastuu ja työyhteisön tuki. Näkökulmia korkeakoulutettujen maahanmuuttajien ammatillisen suomen oppimiseen. Teoksessa Kalliokoski, J., Mård-Miettinen, K. & Nikula, t. (toim.) Kieli koulutuksen resurssina: vieraalla ja toisella kielellä oppimisen ja opetuksen näkökulmia. Afinla-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2015 / n:o 8, 168–185. Saatavissa: <https://journal.fi/afinla/article/view/53778> [viitattu 31.10.2018].

Komppa, J. 2017. Hoitotyön suomea. Toiminnallisia harjoituksia hoitoalan s2-opetukseen. Helsinki: Finn Lectura.

Lehtimaja, I. & Kurhila, S. 2018. Sairaanhoidajan ammatillisen kielitaidon kehittäminen työyhteisössä. Kieli, koulutus ja yhteiskunta, 9(5). Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/sairaanhoidajan-ammattillisen-kielitaidon-kehittaminen-tyoyhteisossa> [viitattu 31.10.2018].

Pusa, M.-L., Lampinen, M. & Ryyänen-Jussila, S. 2017. Maahanmuuttajat voimavarana työpaikalla. Opas kieli- ja kulttuuritietoiseen ohjaukseen. E-kirja. Saatavissa: <http://view.24mags.com/mobilev/e5f43d46a15e11480d262296d568fc76#/page=1> [viitattu 31.10.2018].

Mustonen, A. 2012. Hoidetaan suomeksi. Ammatillinen suomen kielen taito hoitoalalla. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/40317/hoidetaan-suomeksi-ammattillinen-suomen-kielen-taito-hoitoalalla.pdf?sequence=1> [viitattu 31.10.2018].

Mäkinen, T. 2015. Ulkomaalainen sairaanhoitaja Suomessa. Tehylehti 23.10.2015. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/ulkomaalainen-sairaanhoidaja-suomessa> [viitattu 31.10.2018].

Rajala, S. & Takaeilola, M. 2017. Ammatillisen kielitaidon kehittyminen sairaanhoitajien pätevytymiskoulutuksessa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta 10/2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2017-2/ammattillisen-kielitaidon-kehittyminen-sairaanhoidajien-patevoitymiskoulutuksessa> [viitattu 31.10.2018].

Suni, M. 2011. Maahanmuuttajakin tarvitsee työelämän kieli- ja viestintätaitoja. Kieli, koulutus ja yhteiskunta 11/12/2011. Verkkolehti. Saatavissa: <http://www.kieliverkosto.fi/article/maahanmuuttajakin-tarvitsee-tyoelaman-kieli-ja-viestintataitoja/> [viitattu 31.10.2018].

Suomi työkielenä -tutkimushanke. 2012. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/kielit/tutkimus/suomityokielenä> [viitattu 31.10.2018].

Virtanen, A. 2017. Toimijuutta toisella kielellä. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillinen suomen kielen taito ja sen kehittyminen työharjoitteluissa. *Jyväskylä Studies in Humanities* 311. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

AMMATTISANASTOA VIRTUAALISESTI MAAHAN- MUUTTAJILLE

Oma polku ammattiin – Briefcase-projektin kieli- salkun esittelyä

Leena Griinari, FM, suomen kielen lehtori, Xamkin Kotkan kampus

Briefcase - Oma polku ammattiin on ESR:n rahoittama hanke, jonka avulla pidetään yllä maahanmuuttajien suomen kielen yleistaitoa ja parannetaan ammatillista kielen osaamista. Briefcase-projektin toimiaika on 2017–2018 ja siihen osallistuvat Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa Xamkin lisäksi neljä toisen asteen oppilaitosta: Etelä-Kymenlaakson ammattioppilaitos, Kouvolan aikuiskoulutuskeskus, Kouvolan seudun ammattiopisto sekä Saimaan ammattiopisto.

Briefcasen kielisalkun tavoitteena on luoda verkkomateriaalia itsenäiseen opiskeluun, jotta ammattialan sanastoa saadaan haltuun jo ennen mahdollista opiskelupaikan saantia. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun osaprojektissa valikoitui ammattialoiksi sosiaali- ja terveysala sekä rakennusala. Sanasto-, kuuntelu- ja tekstiharjoitukset on tehty ammattikorkeakoulutasoisiksi, ja tavoitteena on parantaa kielitaitoa vähintään B2-tasolle, joka on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluun pyrkivien tasotestinkin rajana.

KIELISALKUN PILOTTI

Varsinainen pilottijakso toteutettiin vuodenvaihteen 2017–2018 molemmin puolin. Kotkan kampuksen Kielisalkku alkoi marraskuun alussa ja loppuu tammikuun lopussa 2018. Lähitapaamisia opiskelijoiden kanssa oli kymmenen, ja ne kestivät kolmesta neljään tuntia. Tämän lisäksi opiskelijoita ohjattiin tekemään itsenäisesti tehtäviä n. 10 tuntia viikossa. Opiskelijoita oli seitsemän, ja kaikki suuntautuivat sosiaali- tai terveysalalle ammattikorkeakouluopintoihin.

Lähitapaamisissa tarkistettiin itsenäisesti tehdyt tehtävät ja opiskelijat saivat henkilökohtaista palautetta kirjoittamisestaan. Opiskelijoiden omana toiveena oli käsitellä mahdollisimman paljon puhekieltä, sillä he kokivat vaikeaksi ymmärtää nopeaa suomalaista arkipuhetta. Näin ollen painotin myös etätehtävämateriaalissa kuuntelutehtäviä aiottua enemmän ja laadin myös haastattelutehtävän, jossa opiskelijat menivät haastattelemaan sairaanhoitajaa tai sosiaalialalla työskentelevää henkilöä. Jälkeenpäin he kertoivat ryhmälle kokemuksistaan ja laativat myös artikkelin haastattelusta.

Helmikuussa 2018 kokeiltiin toista, vain verkossa toimivaa pilottia, jotta saataisiin monipuolisia kokemuksia tehtävien toimivuudesta. Verkkopilottia varten tehtävät muokattiin Moodlen tentti-toiminnoiksi niin, että opiskelija näkee heti vastauksen lähetettyään oikean tuloksen. Vain kirjoitelmat palautuivat ohjaavan opettajan arvioitavaksi. Verkkopilottin palautteesta tulikin ilmi ennalta oletettu tulos: kun ei ole lähitapaamisen deadlineja, ei tehtäviäkään tehty yhtä aktiivisesti. Toki kevään opiskelukiireetkin painoivat päälle. Keskimäärin pilotti 2:n opiskelijat tekivät harjoituksia viidestä seitsemään tuntia viikossa.

KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Briefcasen Kielisalkku-projektin lähtöideana on, että opiskelijat osallistuvat myös itse verkkomateriaalin luomiseen. Tähän ei lyhyen ajan takia päästy, mutta kaikki virheet sosiaali- ja terveystieteiden oppimateriaalissa tuli kyllä korjattua. Loppupalautteen ja jatkuvan reflektion mukaan opiskelijat tuntuivat erityisen tyytyväisiltä etenkin sanastotehtävien laatuun ja määrään sekä viikoittaiseen tapaamiseen. Kirjoittaminen on ammattikorkeakoulussa opiskelun kannalta tärkein alue. Tulevan ammatin kannalta taas arkipuheharjoitukset olivat tärkeitä.

Opiskelijoina Kotkan toteutuksessa oli kolme terveystieteiden ja neljä sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijaa. Kolmen kielitaito oli jo C-tasoa, mutta kaikki kaipasivat apua nimenomaan sanastoharjoituksissa. Kaksi opiskelijoista oli jo suorittanut lähihoitajan tutkinnon Etelä-Kymen ammattiopistossa, ja toisella heistä oli sairaanhoitajan tutkinto Venäjällä. Vain yksi tuli suoraan lukiosta. Kaikilla muilla oli korkeakouluopintoja tai -tutkinto omalla äidinkielellään.

Kuva 1. Briefcasen Kielisalkun 1. pilottin opiskelijoita kuvattuna Kotkan kampuksella syksyllä 2017 (kuva: Leena Criinari)

Tasotestien mukaan kaikkien kielitaito parani hieman tai pysyi entisellään, mutta suoraan lukiosta tulleen kielitaito parani merkittävästi tämän vajaan kolmen kuukauden pilotin aikana. Pääpainohan oli sanastossa, ja kielitasotestit mittasivat yleistä kielitaitoa. Varsinaista sanastokoetta ei pidetty.

Briefcasen 2. pilotissa ei lopputestejä katsottu tarpeelliseksi tehdä lyhyen ajan vuoksi. Sen yksi keskeinen tavoite, osallistujien oppimisen lisäksi, oli tarkistaa Moodle-tehtävien toimivuus ja loogisuus ilman opettajan läsnäoloa. Aloituksen lähitapaaminen auttoi opiskelijoita tehtävien hahmottamisessa. Lopulliseen itsenäiseen verkkokurssiin on hyvä tehdä videoluento tehtäviin perehdyttämiseksi.

Kuva 2. Toisen pilotin aloitustilaisuus, jossa osa opiskelijoista on Kotkassa ja osa Skypen välityksellä mukana Kouvolan kampukselta (kuva: Tuomo Väärä)

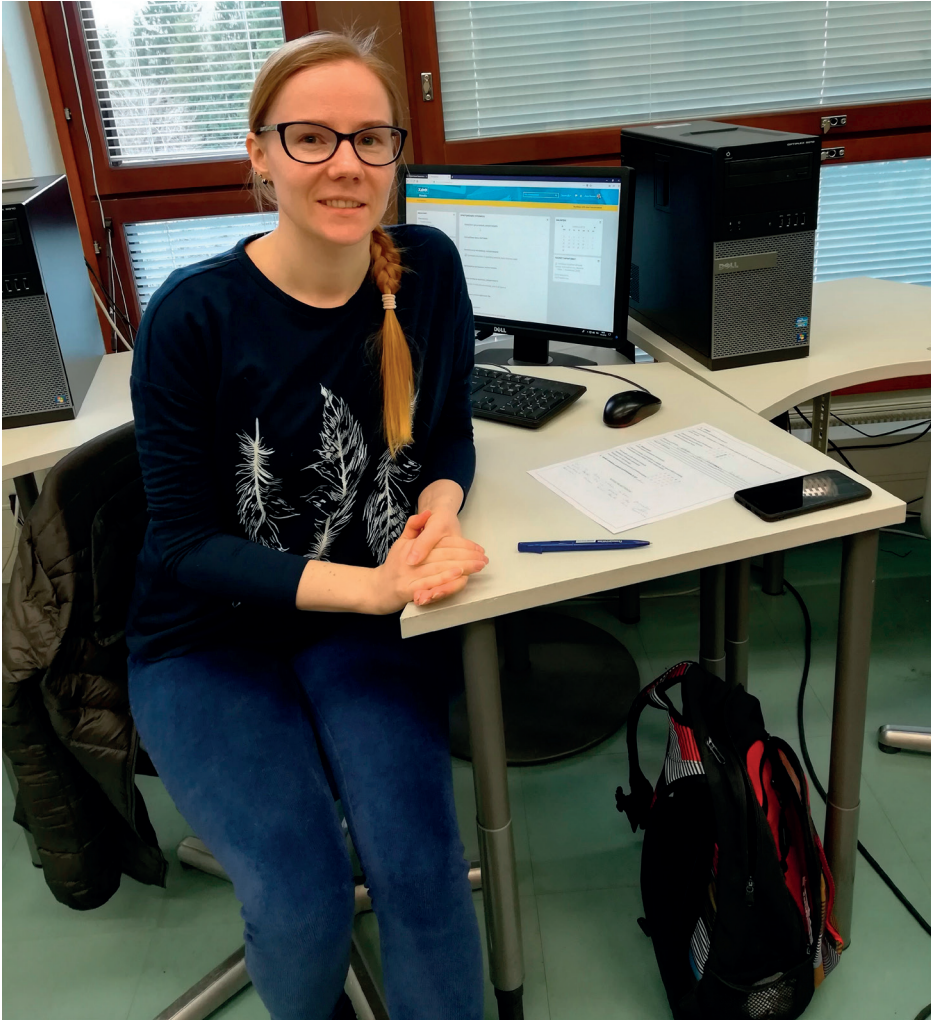
PSYKOLOGISTA SOSIONOMIKSI

Anna Roman opiskeli Pilotti 2:ssa. Hän on kotoisin Pietarista. Hän muutti Suomeen yksin kaksi ja puoli vuotta sitten, mutta on opiskellut suomea jo Pietarissa ollessaan. Suomessa hän on opiskellut kieltä vuoden verran, mutta koki, ettei saanut enää tarpeeksi irti maahanmuuttajien valmentavasta koulutuksesta. Siksi hän aloitti sosiaalialan opinnot Avoimessa ammattikorkeakoulussa.

Pian kuitenkin selvisi, että suomen kielen taito ei riitä opiskeluun. Siksi hän tuli ilomielin mukaan Briefcasen Kielisalkku-pilottiin. Projekti on hänen mielestään kuitenkin aivan liian lyhyt: hän olisi mielellään käyttänyt puolikin vuotta annettujen tehtävien tekemiseen. Nyt avoimen opinnot häiritsivät keskittymistä, eikä hän ehtinyt viiden viikon aikana opiskelemaan Briefcasen tehtäviä kuin viitisen tuntia viikossa. Hän myös kaipasi lähiopetusta, koska puhumisen opiskelu on tärkeää.

Sosiaalialan sanastotehtävät hän koki todella vaikeiksi, koska ne ovat hankalaa virkamieskieltä. Hän ehdotti, että Moodle-alustalle tulisi mukaan materiaalipankki, josta sanat löytyisivät. – Tämän idean otin opettajana iloisena vastaan.

Kuva 3. Anna Roman opiskelee sosionomiksi Xamkin Kotkan kampuksella (kuva: Leena Griinari)

AMMATTIKORKEAKOULUN VIESTINNÄN OPETTAJIEN VERKOSTOITUMINEN

Ammattikorkeakoulujen kielen ja viestinnän opetuksen päivillä Mikkelissä 4. – 5. 10.2018 keskusteltiin ammattialan sanastoista Briefcase-kokemuksen pohjalta. Keskustelun suurin anti oli, että ammatillisen sanaston materiaalille on tarvetta ja että sitä ei ole kovinkaan paljon vielä olemassa.

Taulukko 1. Eri ammattikorkeakouluissa käytössä oleva ammatillisen sanaston materiaali Mikkelin Kielen ja viestinnän opetuksen päivillä tehdyn kyselyn mukaan

Oppilaitos	Ammattialat
Centria, Kokkola	tekniikka- ja sote-ala
JAMK, Jyväskylä	hoitoala
Savonia, Kuopio	sote-ala
Turun AMK	liiketalous ja tekniikka

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on jonkin verran hoitoalan sanastoharjoituksia, Turun ammattikorkeakoulussa on olemassa liiketalouden ja tekniikan, Kokkolan Centriassa muutamia tekniikan ja sosiaali- ja terveysalan ja Savoniassa sosiaali- ja terveysalan ammatillisia sanastoharjoituksia. CampusOnlinessa on tarjolla terveysalan BI-tasoinen opintokokonaisuus.

Lähes kaikki Briefcasen esittelytilaisuuteen osallistujat kokivat esitellyn sanastomateriaalin tarpeelliseksi ja jäivät odottamaan Briefcase-materiaalin julkaisua.

Yhdistä termit ja määritelmät toisiinsa.

Reaktio, joka syntyy onnettomuuden tai katastrofin jälkeen.	Valitse...
Lääkeaineen imeytyminen ja kulkeutuminen antopaikasta verenkiertoon.	Valitse...
Kaksiosainen pullo, jonka alaosassa on kuiva-aine ja yläosassa liuotin. Niiden välissä on kuminen jakaja.	Valitse...
Vettä säilövä hormoni, jota ilman ihminen kuivuisi.	Valitse...
Hypoventilaatio, jossa hengittäminen on hidasta ja pinnallista.	Valitse...
Ihminen, jonka sydän sykkii aivotoiminnan loputtua.	Valitse...
Aivokudoksen vauriosta johtuva kielellisen toiminnan häiriö.	Valitse...
Reseptorin välityksellä vaikuttava lääkeaine.	Valitse...
Vaihtoehtoinen hoito, joka saa jatkuvan alipaineen haavapohjaan.	Valitse...
Potilas istuu ylävartalo etukumarassa ja nojaa käsillään polviin.	Valitse...

Kuva 4. Terveysalan sanastotehtävä Moodle-alustalla (Screenshot: Leena Griinari)

Tekijänoikeudet nousivat keskustelussa kynnyskysymykseksi. Lehtiartikkeleihin perustuvia sanastotehtäviä voi vapaasti käyttää suljetussa Moodle-ryhmässä, mutta kun aineisto julkaistaan kaikille avoimena, tulee ongelmia. Eli Briefcasen Kielisalkku vaati täyttä työstämistä vielä aivan vuoden loppuun asti.

LÄHTEET

Briefcase-projekti on osa Kotona Suomessa -ESR-hanketta ja on Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelman mukainen.

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020 –hankekokonaisuus. Logopankki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.rakennerahastot.fi/logot#.WjfTQTdx1PY> [viitattu 18.10.2018].

Kotona Suomessa ESR-hanke. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.ely-keskus.fi/web/ely/kotona-suomessa;jsessionid=95490DCE-C1AE1E648A9F67B80743AE5A?p_p_id=122_INSTANCE_aluevalinta&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_r_p_564233524_resetCur=true&p_r_p_564233524_categoryId=14405#.WjfLOzdx1PY [viitattu 18.10.2019].

ESIINTYMIST AidON TEHO- VALMENNUKSESTA UUTTA USKOA OMIIN TAITOIHIN

Anna-Liisa Luova, FM, suomen kielen ja viestinnän päätoiminen
tuntiopettaja, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Esiintymisjännitys on ilmiö, jonka kanssa lähes kaikki ovat jossain elämänsä vaiheessa tekemisissä. Mediassa huippuartistit ja esiintymistyön ammattilaisetkin kertovat toisinaan siitä, kuinka jännitys vaikuttaa heidän työhönsä. Jonkun ääni värisee ja kädet tärisevät, toinen voi pahoin, kolmas sekoilee sanoissa, neljäs turvautuu lääkkeisiin ennen esiintymistilanteita. Siitä huolimatta he tekevät työnsä hyvin ja monesti kokevat esiintymisen palkitsevana. Ajan myötä jännitys myös helpottaa ja esiintymisestä tulee vain osa omaa työnkuvaa. Sama kokemus on varmasti tuttu monelle opettajalle – ainakin itse olen jännittänyt esiintymistä työurani alussa ja esiintyessäni uusille ryhmille.

Kun opiskelijoiden on tunneilla harjoiteltava suullista ilmaisua, puheviestintää tai esiintymistä, he joutuvat samalla käsittelemään myös omaa suhdettaan esiintymisjännitykseen. Erityisesti esiintymistä vaativat harjoitukset ovat opiskelijoille usein haastavia tai jännittäviä, osalle jopa vastenmielisiä tehtäviä. Tutkimusten mukaan noin 70 prosenttia ihmisistä jännittää toisinaan esiintymistä ja korkeakouluopiskelijoista noin kolmasosalla jännitys on häiritsevää (Martin ym. 2013, 7). Siitä huolimatta jokaisen on harjoiteltava puheviestintää ja esiintymistä opinnoissaan, sillä työelämässä suullisen viestinnän taitoja vaaditaan siinä missä kirjallisiakin.

Yleensä opettajan tuki ja kannustus sekä vinkit esiintymisjännityksen hallintaan riittävät siihen, että opiskelija rohkaistuu osallistumaan opintoihin kuuluviin esiintymisharjoituksiin. Joskus esiintymisjännitys kuitenkin alkaa häiritä opintoja, työelämään siirtymistä tai opiskelijan elämää, ja silloin tarvitaan tukea. Sitä on tarjolla esimerkiksi oppilaitosten psykologien ja terveydenhoitajien vastaanotoilla.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opiskelijoille on tarjolla myös Esiintymistaidon tehovalmennus -opintojakso. Se on kolmen opintopisteen laajuinen ja sijoittuu vapaasti valittaviin opintoihin. Opiskelijat ohjautuvat opintojaksolle terveydenhoitajan tai psykologin suosituksesta tai ottamalla itse yhteyttä opintojakson opettajaan. Opintojaksolle otetaan ainoastaan opiskelijoita, joilla on haasteita ja vaikeaa jännitystä esiintymistilanteissa. Ryhmäkoko on rajattu 20 osallistujaan.

PIENI RYHMÄ ANTAA MAHDOLLISUUKSIA

Pieni ryhmä on esiintymistaidon tehovalmennuksessa välttämätön. Osalla opiskelijoista jännitykseen liittyy sosiaalisten tilanteiden pelkoa tai muita mielenterveysongelmia, jolloin kynnyksellä osallistua opintojaksolle on jo lähtökohtaisesti korkea. Tieto pienestä, turvallisesta ryhmästä antaa rohkeutta ilmoittautua mukaan. Osalla jännitys häiritsee jo merkittävästi opintoja – saattaa olla, ettei opiskelija ole puhunut minkään muun ryhmän kuullen koko opintojensa aikana.

Opintoryhmän voima perustuu yhteiseen kokemukseen siitä, että esiintymistilanteet ovat jännittäviä, vaikeita ja pelottavia. Jaettu kokemus on monelle opiskelijalle huojentava: en olekaan ongelman kanssa yksin! Ryhmässä, jossa kaikilla on samankaltaisia kokemuksia, keskustelu ja ajatusten ja tunteiden jakaminen on helpompaa. Opiskelijat pitävät tärkeänä sitä, että saavat keskustella esiintymiseen liittyvistä asioista ryhmässä, jossa tulevat ymmärretyiksi. Jos isossa ryhmässä jännittäminen on häpeän aihe, tässä ryhmässä se onkin yhteen sitova voima. Näin ongelmaksi koetusta asiasta tulee kuin vahingossa esiin myös positiivinen puoli: se voi yhdistää.

Opiskelijat saavat ryhmästä voimaa ja tukea ja yleensä myös innostuvat ylittämään omia rajojaan: tähän mennessä jokainen opiskelija on esiintynyt opintojakson aikana sekä yhdessä että yksin. Myös videoita ja valokuvaamista on käytetty osana harjoittelua, vaikka kuvattavana oleminen on monelle esiintymistä jännittävälle lähtökohtaisesti epämiellyttävää. Lopputuloksena on yleensä tyytyväinen opiskelija: harjoitukset onnistuvat, tehtävästä annetaan positiivista palautetta ja päällimmäiseksi jää helpotus ja ilo siitä, että uskalsi kaikesta huolimatta osallistua ja tehdä.

Pienen ryhmän vahvuus on myös siinä, että yksilöiden erilaisuuden ja erilaisten toiveiden huomioiminen on mahdollista. Kun opintojakson oppimistavoitteet voi määritellä yksilöllisesti, eivät ulkoapäin asetetut vaatimukset rajaa sisältöä tai toteutusta: opintojakso toteutetaan opiskelijalähtöisesti, jokaisen osallistujan toiveita ja tarpeita kuunnellen. Näin on mahdollisuus luoda onnistumisen kokemuksia myös niille opiskelijoille, jotka kokevat perinteiset esiintymistilanteet opintojakson alussa mahdottomiksi.

Kuva 1. Valokuvaharjoitus luonnon keskellä (kuva: Anna-Liisa Luova)

EROON HAITALLISISTA USKOMUKSISTA JA TUNNEREAKTIOISTA

Usein esiintymistaidon tehovalmennukseen osallistuvat opiskelijat kuvaavat itseään introverteiksi, ujoiksi ja hiljaisiksi – ei millään lailla esiintyjätyypeiksi. Lisäksi monella on huonoja kokemuksia esiintymistilanteista tai takana pitkä esiintymisen välttelyn historia. Silloin hallitseva tunne esiintymistä ajatellessa voi olla pelko. Näin esiintymiseen liittyy koko joukko uskomuksia ja henkilökohtaisia tunnekokemuksia, jotka estävät esiintymisen harjoittelua.

Juusola (2015) pitää sekä omien temperamenttipiirteiden että itseä koskevien uskomusten – voidaan puhua myös tunnelukoista tai skeemoista – tunnistamista tärkeänä, jos haluaa muuttaa omaa käytöstään sosiaalisissa tilanteissa. Hänen mukaansa esiintymistilanne saattaa aktivoitua esiintyjän sisäisen lapsen, joka turvautuu haitallisiin tunnelukkoihin. Siksi pitäisi tunnistaa, mikä osa toiminnassa on aikuista ja mikä haavoittunutta lasta. Lisäksi on harjoiteltava oman temperamentin säätelyä niin, että se haittaamisen sijaan vahvistaa omaa elämää. Lopuksi tarvitaan vielä tunnejärjestelmän säätelyä, jotta muutos on mahdollinen.

Jotta esiintymisen oppiminen on mahdollista, pitää pahimmat esiintymistä estävät uskomukset saada edes jollain tavoin karistettua. Oman itsen kanssa työskentely jokaisen opiskelijan on hoidettava itse, joko kotona tai ammattilaisen tuella, mutta pieniä, ajattelua herättäviä kokemuksia voi tarjota myös ryhmässä. Siinä olen käyttänyt apuna esimerkiksi Tsemppikirjaa (Wikström & Gustafsberg 2017), omia kokemuksia ja erilaisia tarinoita elämästä. Kun opettaja itse kertoo olevansa mieluummin introvertti kuin ekstrovertti ja jännittävänsä myös joitakin esiintymistilanteita, häviävät ensimmäiset uskomukset yleensä saman tien. Ymmärrys siitä, että temperamentti tai persoonallisuus ei ole este erilaisissa työtehtävissä menestymiselle, avaa uusia mahdollisuuksia.

Esiintymiseen liittyvien jännitysten ja tunnereaktioiden hallintaan suositellaan kirjallisuudessa poikkeuksetta hengitys- ja mielikuvaharjoituksia. Siksi tärkeä osa opintojaksoa on erilaisten kehoa ja mieltä rentouttavien harjoitusten kokeileminen. Vinkkejä erilaisiin harjoituksiin voi etsiä meditaatiosta, joogasta tai mindfulnessista. Verkossa on myös valmiita harjoituksia, joita voi käyttää itsenäisesti kotona. Tällaisia on tarjolla esimerkiksi Suomen mielenterveysseuran verkkosivustolla. Syvän ja hyvän hengittämisen lisäksi harjoitellaan esimerkiksi äänenkäyttöä, kielen ja leukojen rentouttamista, hyvää ryhtiä ja erilaisia venytyksiä.

Tavoitteena on oman asennemuutoksen lisäksi tarjota valikoima erilaisia tapoja jännityksen hallintaan. Niistä jokainen opiskelija voi ottaa käyttöön ne, jotka juuri hänen kohdallaan parhaiten toimivat. Harjoituksia tehdään säännöllisesti jokaisella tapaamiskerralla, jotta käytäntöjen jatkaminen kotona ja muilla opintojaksoilla onnistuisi helpommin.

KOHTI OMANNÄKÖISTÄ ESIINTYMISTÄ

Esiintymistaidon tehovalmennuksessa korostetaan sitä, että hyvä esitys, eritoten riittävän hyvä, voi syntyä monin eri tavoin. Esiintymisessä on kuitenkin lopulta kyse enemmän persoonallisuudesta kuin tietyllä tavalla tai samalla muotilla toimimisesta. Ammattikorkeakoulun kielten ja viestinnän opetuksen päivillä esiintyneen Chakelinkin (2018) mukaan nimenomaan positiivinen ainutlaatuisuus on aina esityksen kantava voima. Ajatuksena on, ettei ole olemassa yhteneväisiä, absoluuttisia kriteerejä sille, milloin esiintyminen on hyvää, vaan jokainen esiintyjä luo persoonallisuudellaan ja kyvyillään uniikin esiintymisen tapansa. Sama ajatus toistuu myös esiintymistaitoa käsittelevässä kirjallisuudessa (ks. esim. Koskimies 2002).

Esiintymistaidon opintojaksolla yhdeksi opettajan tehtäväksi voidaankin katsoa opiskelijoiden rohkaiseminen kulkea kohti omaa ainutlaatuisuuttaan. Lopulta opiskelijan heikkoutena pitämä ominaisuus voi nimenomaan muodostua esiintyjän henkilökohtaiseksi vahvuudeksi. Esimerkiksi edellä mainitun Chakelin kohdalla suomen kielen puhuminen ulkomaalaisella korostuksella voitaisiin nähdä heikkoutena. Hän on kuitenkin ottanut sen osaksi persoonaansa, osaksi omaa esiintymistään – ja menestynyt.

Aivan samanlaisia menestystarinoita ei esiintymistaidon tehovalmennuksessa ehkä nähdä mutta huimia nousuja ja hienoja oivalluksia kuitenkin. Kun ryhmä itse ehdottaa viimeiseksi harjoitukseksi omaa puheenvuoroa ison auditorion lavalla, näkee opettaja konkreettisesti työnsä tuloksen. Opettaja ilahduttaa myös opiskelijoiden kasvava itseluottamus, kehittyvä rohkeus ilmaista omaa mielipidettä ja uusi into osallistua keskusteluihin. Itse nautin opettajana nimenomaan siitä, että tällä opintojaksolla liikutaan pintaa syvemmällä: muokataan omia ajattelutapoja ja kehitystä estäviä uskomuksia. Suorittamisen sijaan etsitään kokemuksia, ratkaisuja ja onnistumisia. Motivoituneen ryhmän kanssa työskentely on sikäli palkitsevaa, että opettajakin innostuu kehittämään osaamistaan ja ohjaamistaan yhä paremmaksi.

Kuva 2. Esiintymisestä voi tulla myös voittajafilis (kuva: Anna-Liisa Luova)

Opettajan näkökulmasta opintojaksoon liittyy toki myös jonkin verran haasteita. Keskeisin on kenties se, että esiintymisjännitys on sisäinen tila, jonka muuttaminen vaatii opiskelijalta vahvaa motivaatiota, ponnistelua ja omalle epämukavuusalueelle astumista. Minkä verran ulkopuolella oleva opettaja voi vaikuttaa opiskelijan sisäiseen toimintaan? Todenmukainen vastaus lienee, että ei ehkä kovinkaan paljon. Empaattinen suhtautuminen, kannustus, opiskelijoiden kuunteleminen ja omien kokemusten jakaminen luovat kuitenkin mahdollisuuden hyvälle yhteistyölle. Sopivia harjoituksia, materiaalia, yhteisiä keskusteluja ja vinkkejä tarjoamalla voidaan tukea opiskelijan itsetuntoa ja rohkeutta ryhtyä itselle hankaliin tai jännittäviin suorituksiin. Oma osansa on myös sillä, että tuetaan opiskelijaa kohtuullistamaan itselle asetettuja kriteerejä ja suhtautumaan jännittämisen aiheuttamiin fyysisiin oireisiin mieluummin luonnollisina, esiintymiseen kuuluvina ilmiöinä kuin poikkeuksellisina reaktioina, joita tulisi pelätä tai välttää.

Kaikkiaan kokemukset vuoden 2018 esiintymistaidon tehovalmennus -opintojaksoista ovat olleet positiivisia. Opintojakso on tarkoitus säilyttää lukukausittain toistuvana toteutuksena ainakin Kotkan, Kouvolan ja Mikkelin kampuksilla vastaisuudessaakin. Vaikka opintojakson perusrunko on sama, jokainen opettaja räätälöi harjoituksia ja sisältöjä juuri oman ryhmän tarpeita ja opiskelijoiden toiveita vastaavaksi. Näin opintojakso vastaa niihin tarpeisiin, joita opiskelijoilla kulloinkin on.

LÄHTEET

Chakel, A. 2018. Puhu tai kuole. Eläköön sisukas ja retorikas Suomi! Esitelmä. Ammatti-
korkeakoulun kielten ja viestinnän opetuksen päivät Mikkelissä 5.10.2018.

Esiintymisjännitys – viisi vinkkiä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.terve.fi/artikkelit/74036-esiintymisjannitys-5-vinkkia> [viitattu 20.10.2018].

Juusola, M. 2015. Irti esiintymisjännityksestä ja sosiaalisista peloista. Helsinki: Voimakirja Oy.

Koskimies, R. 2002. Asiantuntijan esiintymistaito. Helsinki: Finn Lectura Ab.

Martin, M., Heiska, H., Syvälahti, A. & Hoikkala, M. 2013. Jännittäminen osana elämää – opiskelijaopas. YTHS:n opassarja. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yths.fi/filebank/2316-Jannittajaopas-2013.pdf> [viitattu 20.10.2018].

Wikström, S. & Gustafsberg, J. 2017. Tsemppikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

PROJEKTISSA VIESTINTÄTAIDOT KEHITTYVÄT MONIPUOLISESTI

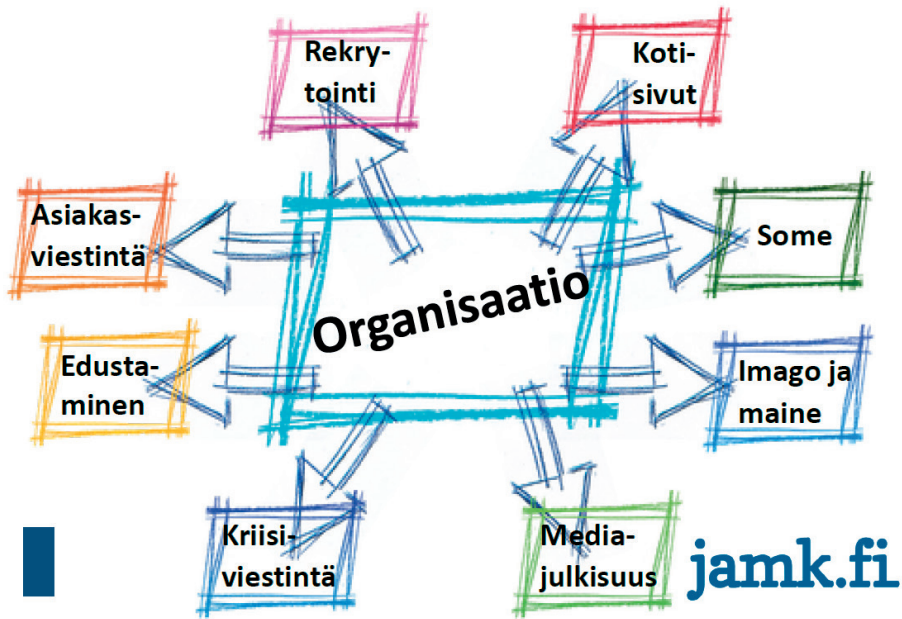
Tarja Ahopelto, FM, lehtori & Sisko Riihiaho, FM, lehtori

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa kielten ja viestinnän opetuksesta vastaa kielikeskus. Kielikeskuksessa on meneillään kaksivuotinen kokeilu sekaryhmätyöskentelystä: yhdessä ryhmässä voi siis olla – ja yleensä onkin – opiskelijoita useista tutkinto-ohjelmista ja useilta koulutusaloilta. Kaikille yhteisen Työelämän viestintä -opintojakson laajuus on vain 3 op. Tämän opintojakson lisäksi tutkinto-ohjelmissa on integroidusti raportointitaitoja ja tutkimusviestintää. Meidän opettajien pitää siis tarjota mahdollisuus työelämässä tarvittavien keskeisten viestintätaitojen opiskeluun varsin tiiviissä muodossa niin kontaktiopetuksena kuin verkkototeutuksinakin.

Koska opintojakso on kaikille yhteinen, emme juurikaan voi keskittyä alakohtaiseen viestintäosaamiseen. Osaamistavoitteeksi onkin asetettu työelämässä tarvittavat asiantuntijan viestintätaidot. Toimintaympäristöksi ajatellaan työyhteisöt, verkostot ja yhteistyöfoorumit, joissa opiskelijamme valmistuttuaan toimivat asiantuntijoina. Yhteinen ydinosaaminen liittyy opintojaksollamme projektitaitoihin ja projektiviestintään.

MITÄS UUTTA TÄSSÄ ON? KAIKISSA OPPIAINEISSAHAN PROJEKTEJA TEHDÄÄN!

Työelämän viestinnän opintojaksolla toteutetaan siis projekti. Projektin sisältönä on organisaation julkisuuskuvan muodostuminen. Opiskelijat tutustuvat neljän hengen sekaryhmissä yhteen organisaation julkisuuskuvaan vaikuttavaan tekijään, josta tekevät puhe-esityksen ja jakavat näin muille ryhmille tietopaketin aiheesta. Esityksen aiheita ovat organisaation kotisivut, someviestintä, mediajulkisuus, kriisiviestintä, rekrytointiviestintä, asiakasviestintä ja edustaminen, jolla tarkoitetaan kaikkia niitä tilanteita, joissa henkilöstö ”edustaa” eli luo kuvaa organisaatiosta omalla toiminnallaan. Tietysti peruskäsitteet imago ja maine tulevat myös puhe-esityksessä käsitellyiksi. (Ks. kuvio 1.) Jokainen ryhmän jäsen valitsee organisaation, jonka julkisuuskuva seuraa koko projektin ajan puhe-esityksissä käsitellyistä näkökulmista. Seurannan tulokset raportoidaan kirjallisesti.

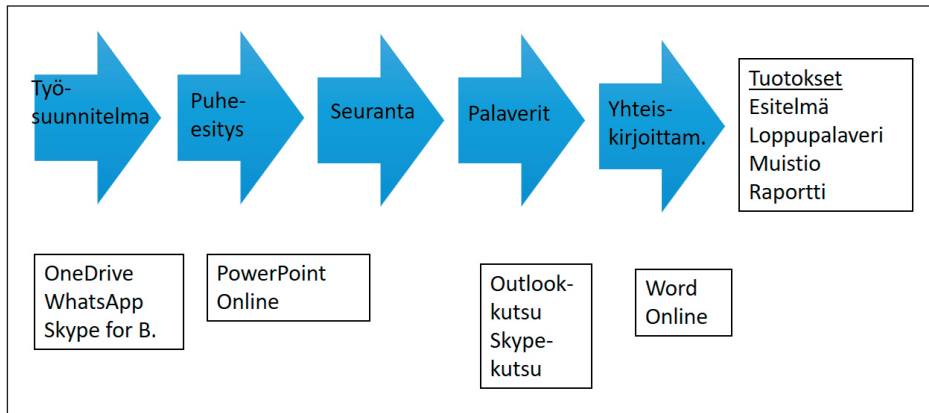

Kuva 1. Organisaation julkisuuskuvaan vaikuttavia tekijöitä

Edellä kuvatulla tavalla toteutettu projekti on niin kuin mikä tahansa muu projekti, joita opiskelijat tekevät useita opintojensa aikana. Työelämän viestinnän opintojaksolla lisäarvo tulee projektiviestinnästä ja projektityöskentelyssä tarvittavien viestintätaitojen kehittämisestä. Tämä sisältää myös ryhmä- ja yksilöviestintätaitojen kehittämisen ohjatusti. Projektissa on tärkeää se, mitä tehdään, mutta aivan erityisen tärkeää on se, miten tehdään.

PROJEKTI ONNISTUU TAI KAATUU VIESTINNÄN MYÖTÄ

Projektissa on monia vaiheita, jotka näkyvät kuviossa 2. Kuviossa näkyvät myös työskentelyssä tarvittavat työvälineet ja tuotokset, jotka projektin aikana syntyvät. Projektissa olennaisinta on se, miten ryhmä viestii keskenään ja ohjausryhmälleen (= opettaja).

Kuva 2. Projektin eteneminen

Tärkeä vaihe on alussa laadittu työsuunnitelma, joka sisältää myös kirjoittajasopimuksen. Ryhmä sopii yhdessä työskentelytavoista, -aikataulusta, tavoitteistaan ja siitä, miten työskentelyä seurataan ja mitä tapahtuu, jos joku ryhmän jäsenistä ei tee osuuttaan. Työsuunnitelmaan kirjataan myös, mitä viestintäkanavia ryhmä käyttää. Suunnitelmaa tarkennetaan matkan varrella, sillä aluksi juuri mikään ryhmä ei hahmota kaikkea sitä, mistä kannattaa sopia.

Seurantavaiheessa kaikkien projektiryhmien jäsenet havainnoivat valitsemiaan organisaatioita kunkin puhe-esityksen jälkeen viikon ajan. Seuraavan kontaktikerran aluksi projektiryhmä pitää palaverin, jossa jokainen tuo esille havaintonsa, millä tavalla eri organisaatiot toimivat. Tulokset kirjataan Word Onlineen ryhmän yhteiselle kirjoitusalueelle.

Palavereja – niin itsenäisiä kuin ohjattujakin - ryhmät pitävät runsaasti: seurantalavereja kontaktitunneilla, ryhmäpalavereja esitelmää suunnitellessaan ja valmistaessaan sekä projektin loppuraporttia tehdessään ja vielä lopuksi projektin lopetuspalaverin. Kontaktituntien seurantalaverit ovat kokousmaisia eli niissä edetään asialistan mukaisesti ja tehdään palaverin alku- ja lopputoimet. Kukin ryhmän jäsen on vuorollaan puheenjohtaja, joka kutsuu palaverin koolle Outlook-kutsulla. Opetut taidot näytetään projektin lopetuspalavereissa, joista tehdään myös viralliset muistiot.

Koko projektin ajan ryhmät keräävät Word Onlineen aineistoa loppuraporttiin: tiivistelmät puhe-esityksistä, omasta aiheestaan laajemman lähdeviitteellisen osion ja muistiinpanoja organisaatioiden havainnoinnin tuloksista. Tekstin kirjoittaminen ja työstäminen yhteiskirjoittamisen periaatteella vaatii hyvää ryhmätyötaitoa ja vastuullisuutta, työskentelyä koko ryhmän parhaaksi.

Tärkeää on siis sopia asioista, löytää yhteinen tahto edetä ja tavat toimia. Viestinnän merkitys korostuu myös siinä, että projektiryhmän jäsenet ovat ensi sijassa vastuussa toisilleen. Jokaisesta poissaolosta on tiedotettava muuta ryhmää ja sovittava, miten työskentely etenee poissaolosta huolimatta.

KOKEMUKSIA LAIDASTA LAITAN

Opintojakson aloitus on yleensä aikamoista kaaosta. Projektissa on niin monta osa-alueita, että opiskelijan on alussa vaikea hahmottaa, mitä oikein pitää tehdä ja miten. Mistä se esitelmä oikein pidetään? Oman organisaation nettisivuistako? Tämä väärinkäsitys on yleinen. Olemme tähän mennessä kokeneet jo useita projektin aloituksia ja oppineet, että projekti pitää vaiheistaa selkeästi ja edetä vaihe kerrallaan. Kaaosta ei kuitenkaan kannata pelätä, sillä alun hankaluudet ovat tyypillisiä työelämän projekteillekin.

Yhteiskirjoittaminen on vierasta, samoin joillekin prosessimainen kirjoittaminen. On vaikea hahmottaa, että tekstiä kirjoitetaan joka viikko ja jokaisella on vastuu ja velvollisuus. Lopussa opiskelijat ovat kuitenkin ilahtuneita siitä, että raportin sisältö syntyy vaivattomasti vaiheittain. Me opettajat toivomme tietenkin, että oivallus yhteiskirjoittamisen eduista siirtyisi opiskelijoiden muihinkin projekteihin.

Opiskelijoiden asenteet ryhmätyötä kohtaan ja taidot työskennellä ryhmässä saattavat olla esteenä hedelmälliselle yhteistyölle. Lisäksi sekaryhmät saatetaan kokea haastavina. Pitäisikin olla enemmän aikaa ryhmäytymiseen. Nyt ryhmäytyminen jää pitkälti ryhmien omalle vastuulle, ja joissakin ryhmissä se jää keskeneräiseksi. Opettajina kuitenkin koemme, että erilaisissa ryhmissä toimiminen vastuullisesti on yksi keskeisimpiä työelämätaitoja ja opiskelijoita pitää vähän työntää epämurkuvuusalueelle. Parhaimmillaan sekaryhmät ovat osanneet hyödyntää jokaisen osaamista, ja tulokset ovat olleet palkitsevia.

Opiskelijat ovat projektin jälkeen hyvin tyytyväisiä siihen, että projektissa täytyy nähdä vaivaa tehtävänantojen ymmärtämisen eteen. He kokevat oppineensa enemmän kuin olisivat oppineet, jos tehtävät olisivat olleet suppeampia tai ns. helpommin ymmärrettävissä. Opiskelijat tuntevat olevansa valmiimpia laajempiin projekteihin opinnoissaan, kun ovat onnistuneet tässä. Viestintään ryhmän kesken opiskelijat ovat yleensä tyytyväisiä. Tosin muutamissa itsearvioinneissa paljastuu, että ihan kaikki ryhmät eivät ole työskennelleet tasaveroisesti, mutta asiaa ei ole kuitenkaan käsitelty ryhmän kesken. Projektiviestinnässä olisi siis hiomista, ja sen merkitystä tulee painottaa.

Projektimme toimii hyvin myös verkkototeutuksissa. Ryhmät pitävät palavereja Skypessä ja ottavat yleensä hyvin vastuuta itsenäisestä toiminnastaan. Tosin vasta-aloittaneille emme verkkototeutusta suosittele – sen verran vaativa se on.

JAMKin Työelämän viestinnän projektissa opitaan tekemällä. Tekemisen tukena opiskelijoilla on Optima-oppimisympäristössä materiaalipaketti, jossa tietoa on niin teksteinä kuin videoinakin. Varsinaisia opettajajohtoisia opetustuokioita on vähän. Vastuu oppimateriaalin opiskelusta on sekin opiskelijalla. Toteutuksessa on mahdollisuus soveltaa myös käänteisoppimisen periaatteita.

Työelämän viestinnän opintojakso on työläs niin opiskelijalle kuin opettajallekin, ja toteutustapaa pitää vielä yrittää keventää, mutta sillä on mahdollisuus oppia keskeisiä ja nykypäivän työelämässä tarvittavia viestintätaitoja ehyenä kokonaisuutena. Työ palkitsee tekijänsä!

LÄHTEET

Alavaikko, M., Hovila, H. & Karjalainen, A. L. 2016. Yhdessä kirjoittaminen. Teoksessa Gothóni, R., Hyväri, S., Karjalainen, A. L., Kiviranta, M. & Vuokila-Oikkonen, P. (toim.) Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas. Diak opetus 2. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <http://libguides.diak.fi/tutkehopas> [viitattu 24.10.2018].

Bates, A. W. 2015. Teaching in a Digital Age. Guidelines for designing teaching and learning. Open textbooks, BCCampus. Saatavissa: <https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage/> [viitattu 24.10.2018]. fo

Häkkinen, T. 2014. Projektin kokoukset ja hyvä projektiviestintä projektin elinkaaren eri vaiheissa. Slideshare. Saatavissa: <https://www.slideshare.net/tiinahakkinen148/projektiviestint-hkkinen> [viitattu 24.10.2018].

LEAN – APUA JA HELPOTUSTA OPETTAJAN ARKEEN JA TULOKSELLISTA TYÖSKENTELYÄ KOULUTUSORGANISAATIOSSA

Merja Öhman, kielten lehtori, Green Belt, Karelia ammattikorkeakoulu
Jarno Mertanen, konetekniikan lehtori, Black Belt,
Karelia ammattikorkeakoulu
Jani Kangas, matematiikan lehtori, Karelia ammattikorkeakoulu

Suomen ammattikorkeakoulujen rahoitusta on leikattu 25 %, ja se on näkynyt arjessamme sekä koulutusohjelmien lakkauttamisina, irtisanomisina ja osa-aikaistamisina, mutta myös työssään jatkavien opettajien jatkuvana työmäärän ja tulostavoitteiden kasvuna. Juuri valmistuneessa korkeakoulujen uudessa rahoitusmalliehdotuksessa tutkintojen osuus rahoituksesta olisi 56 %. Myös opiskelijoiden tutkinnon jälkeinen työllistyminen vaikuttaisi oppilaitoksen rahoitukseen 6 %. Mikäli opiskelija saa tutkintonsa suoritettua tavoiteajassa, oppilaitos saa rahoitusta 1,5-kertaisella kertoimella. Tämä asettaa haasteita opiskelijan opintopolun sujuvoittamiselle.

Moni opettaja tuskailee päivittäin, miten työajan saisi riittämään opetuksen, erilaisten hankkeiden, työryhmien ja palvelutoiminnan kesken siten, että annetut resurssit riittäisivät, eikä itse uupuisi työtaakan alle. Tämä on myös arkipäivää Karelia ammattikorkeakoulussa, mutta nyt osa meistä on pystynyt organisoimaan työtään uudella tavalla Lean-kehittämisen filosofian pohjalta. Tässä artikkelissa kerromme, mistä Leanissa on kysymys, miten olemme ottaneet Leania käyttöömme työssämme ja organisaatiossamme ja miten myös sinä voisit helpottaa arkeasi sen avulla.

MITÄ LEAN ON?

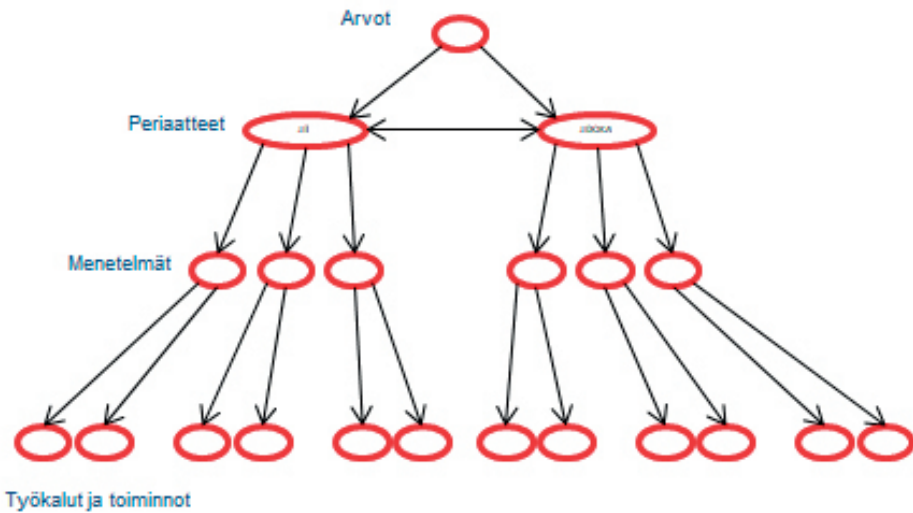
Leanin tarkoituksena on tarkastella ja kehittää tavoitteellisesti organisaation arvon tuottoa. Tavoitteena on saada asiakkaan näkökulmasta asiat etenemään tehokkaasti. Tämä tapahtuu hakemalla jatkuvasti parempaa toimintaa halliten, vähentäen, eliminoiden hukkia. (Modig & Åhlström 2013, 123.) Kun sovellamme Lean-ajattelua oppilaitoksessa, asiakas on ensi sijaisesti opiskelija.

Leania ajatellaan kehittämisfilosofiana, joka keskittyy seitsemän erilaisen tuottamattoman toiminnon poistamiseen. Leanin avulla pyritään parantamaan asiakastytyytyväisyyttä ja

laatua, pienentämään toiminnan kustannuksia ja lyhentämään tuotannon läpimenoaikoja. Lean on muodostettu pääosin Toyota Produktion Systemsin (TPS) periaatteiden pohjalta yrityksen toiminnan kehittämiseen. Lean pyrkii siihen, että oikea määrä oikeanlaatuisia oikeita asioita tehdään oikeaan aikaan oikeassa paikassa ja oikean laatusena. Samalla vähennetään kaikkea turhaa ja ollaan joustavia sekä avoimia muutoksille.

Keskeistä on tunnistaa ja eliminoida hukka nopeasti ja tehokkaasti, pienentää kustannuksia sekä parantaa laatua. Hukalla tarkoitetaan ylimääräisiä, tuottamattomia toimintoja, jotka hidastavat prosessia tai tuottavat tarpeettomia kustannuksia. Jatkuva parantaminen on myös yksi Leanin kulmakivistä. Hukkaa eliminoidaan ja virtausta parannetaan jatkuvasti. Keskeisessä roolissa kehittämistyössä ovat työtä tekevät ihmiset. Ihmisten osaamisen käyttämättä jättäminen on sanottu olevan suurinta hukkaa. Jatkovaa parantamista tuetaan toiminnan mittaamisella ja mittareiden viemisellä osaksi päivittäistä johtamista. Näin ongelmat havaitaan ja niiden juurisyyt päästään analysoimaan ajoissa. Systemaattinen jatkuva parantaminen edellyttää sitä, että ongelmia tutkitaan, jotta ne ymmärretään, ratkaisuvaihtoehtoja testataan, niiden toimivuutta seurataan ja toimivat ratkaisut viedään käytäntöön. (Lean 2018, Lean-ajattelu s.a.)

Kuva 1. Lean-ajattelu (Modig & Åhlström 2013, 128)

Leania voidaan kuvata kuvan 1 avulla. Ylimpänä olevat **arvot** määrittävät, miten meidän on toimittava. Arvot ovat olemassa olon perusta ja tila, johon jatkuvasti pyrimme. **Periaatteet** määrittävät, miten teemme päätöksiä ja mitkä asiat ovat meille tärkeimpiä. Virtauksen luominen (**Just-in-time**) ja tietoisuus toiminnasta (**Jidoka**) näyttävät suunnan, johon organisaatiota tulee kehittää, eli kohti asiakasta. **Menetelmät** määrittävät, miten suoritamme tehtäviä. Menetelmät toimivat moottorina, jonka tuottamalla voimalla siirrymme oikeaan suuntaan. **Menetelmia** on käytettävä ja toimintoja on tehtävä, jotta voimme noudattaa menetelmää. (Modig & Åhlström 2013,128–140.)

Jokaisella yrityksellä ja organisaatiolla on arvot, jotka määrittävät toimintaa. Karelia ammattikorkeakoulun tavoitteina ovat vastuullisuus, edelläkävijyys ja työelämälähtöisyys. Strategiamme mukaisesti pyrimme tekemään työmme laadukkaasti, niin että asiakkaamme, eli opiskelijamme ja työelämä voivat olla tyytyväisiä. Pyrimme kehittämään virtausta eli opiskelijan sujuvaa opintopolkua tutkinnon suorittamiseen määräajassa ja työpaikan löytymiseen. Pyrimme myös tarjoamaan erilaisia vaihtoehtoja erilaisissa elämäntilanteissa oleville opiskelijoille opintojen mahdollisimman sujuvaan suorittamiseen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Lean tarjoaa tuloksellisia menetelmiä ja työkaluja.

ARVOT, ARVOVIRTA, VIRTAUS JA IMU

Kuva 2. Lean-ajattelun viisi peruseriaatetta (Womack & Jonesin 2003, 15)

Womackin ja Jonesin (2003, 15) mukaan Lean-ajatteluun kuuluu viisi peruseriaatetta, jotka ovat arvon määrittäminen asiakkaan näkökulmasta, **arvovirran tunnistaminen**, **virtauksen luominen**, **imuohjauksen** aikaansaaminen asiakkaan kysynnän mukaan ja täydellisyteen pyrkiminen jatkuvan parantamisen avulla.

Arvon määrittäminen on Lean-ajattelun lähtökohta. Tuotteen tai palvelun arvon voi määrittää vain lopullinen asiakas. (Womack & Jones 2003 16, Bicheno 2004, 10.) Kaikki ne toiminnot, jotka eivät lisää arvoa, ovat asiakkaan mielestä hävikkiä (Bicheno 2004, 13). Tuotteen arvoon vaikuttaa lisäävästi tuottaja tai valmistaja (Womack & Jones 2003, 10) omalla osaamisellaan, tietämyksellään, tuotannollaan ja pääomallaan. Tuote on asiakkaan silmissä arvokas, kun se kohtaa heidän tarpeensa sopivaan hintaan sovitussa aikataulussa (Womack & Jones 2003, 16).

Arvovirta kuvaa arvon liikkumista prosesseissa, materiaalin kulkua tuotteeksi, tuoteidean muuttumista tuotteeksi ja asiakkaan tilauksen siirtymistä toimitetuksi tuotteeksi (Womack & Jones 2003, 19).

Opetuksen näkökulmasta meillä arvon voisivat määrittää asiakkaat eli opiskelijat ja heidän tulevat työnantajansa. Arvon kulkuna voidaan nähdä opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen kertyminen opintojen aikana.

Arvovirta on sarja tiettyjä toimia, joissa tuote käy läpi kolme tehtävää. Ensiksi on ongelmanratkaisutehtävä, jossa otetaan huomioon tuotteen suunnittelu ja sen lanseeraus. Toiseksi

tulee tiedonhallintatehtävä, jossa otetaan huomioon tilaus ja toimitus luvatussa ajassa. Kolmanneksi on tuotteen valmistustehtävä raaka-aineesta toimitettavaksi tuotteeksi asiakkaalle. Arvovirta on tunnistettava kaikissa kolmesta edellä mainitussa tehtävästä. (Womack & Jones 2003, 19, Bicheno 2004, 3.) Womackin ja Jonesin mukaan (2003, 19) arvovirrasta löytyy aina seuraavat kolme tekijää: arvoa lisäävät työvaiheet, arvoa lisäämättömät työvaiheet sekä arvoa lisäämättömät työvaiheet, jotka on pakko tehdä.

Oppilaitoksessa ongelmanratkaisusta esimerkkinä voisi olla päätökset, mitä eri koulutuksia oppilaitos tarjoaa ja eri koulutusten opetussuunnitelmien laatiminen yhdessä työelämän kanssa. Tiedonhallintatehtävää kuvaa opiskelijan opintojen toteuttamista sovitus ajassa ja valmistustehtävää opiskelijan kasvamista ja kehittymistä tiedollisesti ja taidollisesti työelämän tarpeisiin. Arvoa lisääviä työvaiheita on esimerkiksi tarjota opiskelijoille AHOTointia ja vaihtoehtoisia suoritustapoja. Arvoa lisäämättömiä työvaiheita ovat esimerkiksi opiskelijan ja opettajan tekemät työt, jotka eivät lisää opiskelijan osaamista ja edistymistä.

Virtauksella tarkoitetaan materiaalin ja tiedon liikkumista tilaustoimitusprosesseissa (Bicheno 2004, 5, Womack ym. 2003, 21). Bichenon mukaan arvoa lisäävistä askelista on pystyttävä tekemään jatkuva tuotteiden ja tiedon virta (Bicheno 2004, 41). Womackin ja Jonesin (2003, 67) mukaan imu tarkoittaa tuotteiden valmistamista asiakkaan tarpeen mukaan.

Womackin ja Jonesin (2003, 94) mukaan ensin täytyy oppia näkemään ja määrittelemään arvo, sitten arvovirta, virtauksen luominen ja imuohjaus, ennen kuin voidaan ryhtyä tavoittelemaan täydellisyyttä. Näistä muodostetaan kuva, millainen täydellisyys on tai voi olla. Tämän jälkeen aloitetaan kilpailu tätä kuvaa vastaan ja tavoitellaan sitä jatkuvasti toimintaa parantaen. Mitä enemmän ja voimakkaammin imuperiaatteen mukaan toimitaan, sitä enemmän parannettavaa löydetään. (Womack & Jones 2003, 25.)

Oppilaitoksessa opiskelijan opintojen pitäisi edetä opiskelijan kykyjen mukaiseen tahtiin. Jos pystyy opiskelemaan itsenäisemmin ja nopeammin, sen pitäisi olla mahdollista. Mikäli opiskelija tarvitsee ohjausta, hän saa sitä, eivätkä opinnot jää polkemaan paikoilleen. Oppilaitos pystyy vastaamaan työelämän tarpeisiin siten, että se saa tarvittavan määrän sellaisia työntekijöitä, joiden osaaminen on riittävä vaadittavan työtehtävän hoitamiseen. Ideaalita-pauksessa opiskelija suorittaa opintonsa määräajassa ilman uusintoja tai keskeytyksiä, saa itselleen harjoittelupaikan ja opinnäytetyön aiheen omalta alaltaan ja työllistyy välittömästi valmistumisen jälkeen koulutustaan vastaavaan työpaikkaan vakituiseksi työntekijäksi.

LEAN-KOULUTUKSEN ERI TASOT

Lean-opintojen ensimmäinen taso on Yellow Beltin suorittaminen. Koulutuksen suorittanut tunnistaa välittömässä ympäristössään parannuskohteita ja osallistuu pienempiin projekteihin vihreän vyön ohjauksessa. Seuraava taso on Green Belt. Tämän tason osaaja

johtaa parannuskohteiden muutosprojekteja Black Beltin alaisuudessa, opastaa Yellow Beltin käyttäjiä prosessinparannusmenetelmien ja toimenpiteiden käytössä. Green Belt -koulutukseen sisältyy kehittämisprojektin toteuttaminen ja siitä saatavien tulosten raportoiminen. Black Belt -tason suorittanut henkilö organisoii ja hallinnoi parannusprojekteja, kouluttaa, valmentaa ja tukee Green Belt -osaajia Lean-menetelmien ja prosessinkehitystekniikoiden käytössä ja kokoaa projektikatselmuksiin saavutetut tavoitteet. (ISO 13053-1, 30.)

Taulukko 1. Black Belt, Green Belt ja Yellow Belt vähimmäistasot (ISO 13053-1, 32)

Taito	Mestartason musta vyö	Musta vyö	Vihreä vyö	Keltainen vyö
Liiketoimintänäkemys	3	2	1	1
Tietokonetaidot	3	3	1	1
Asiakaskeskeisyys	3	3	3	3
Henkilösuhdetaidot	3	3	2	1
Motivointitaito	3	3	2	1
Laskelmien hahmottamistaito	3	2	1	1
Käytännön ongelmanratkaisutaidot	3	2	3	1
Esiintymistaidot	3	3	2	0
Kokemus prosessin parantamisesta	3	2	1	0
Prosessinhallintataidot	3	3	2	0
Projektinhallintataidot	3	3	2	0
Tuloshakuisuus	3	3	2	2
Six Sigma -työkalujen käytön hallitseminen	3	2	1	1
Tilastollisten menetelmien osaaminen	3	2	1	0
Tilastollisten ohjelmistojen käyttötaito	3	3	1	0
Koulutustaidot	3	3	1	0
Valmennustaidot	3	2	2	0
Taso 0 – ei tarvita; taso 1 – perustaidot; taso 2 – osaa hyvin; taso 3 – korkein osaamistaso.				
HUOM. Arvo 0 taulukossa tarkoittaa, että kyseistä taitoa ei välttämättä tarvita kyseisen roolin hoitamiseen. Se ei tarkoita, että kyseistä roolia hoitavalla henkilöllä ei ole tällaista osaamista.				

Karelia ammattikorkeakoulussa opettajien ja muun henkilökunnan on ollut mahdollista kouluttautua Lean-osaajiksi vuodesta 2009 lähtien. Lean-koulutusta tarjottiin alussa yrityksille osana maksullista palvelutoimintaa, mutta sitten huomattiin, että kouluttajia löytyy omasta organisaatiosta, ja tällöin myös henkilökunta pääsi halutessaan osallistumaan koulutuksiin. Osallistuneiden joukossa on ollut opettajia, esimiehiä ja yhteisten palveluiden henkilökuntaa. Pää tavoitteena on ollut sekä tuoda työkaluja yksittäisten työntekijöiden arjen hallintaan että sujuvoittaa prosesseja ja parantaa erilaisten kehittämisprojektien organisoimista, hallintaa ja tulosten mittausta sekä erilaisissa kehittämissuorituksissa että koko organisaatiossa jatkuvasti niukkenevien resurssien puitteissa.

MITEN PÄÄSTÄ ALKUUN - 5S

Lean kehittämisfilosofian toteuttamisessa on helpointa päästä alkuun katsomalla kriittisesti omaa työpistettä, ja jos työpöytä on täynnä papereita ja tavaroita, kannattaa ottaa käyttöön Lean-menetelmä 5S (seri, seito, seiso, seiketsu, shitsuke). Tämä tarkoittaa seuraavia asioita:

- 1) Poista kaikki turhat materiaalit ja tavarat työpisteeltä.
- 2) Järjestä kaikille tavaroille merkityt paikat.
- 3) Pidä koneet, laitteet, työpöytä ja työympäristö siistinä.
- 4) Toteuta kolme edellistä vaihetta ja kehitä rutiinit siihen.
- 5) Säilytä itsekuri edellisten toteuttamisessa ja kehitä niitä. (IMAI 1997, 65–66.)

Miksi tämä on tärkeää? Me opettajat olemme kaikki kokonaistyöajassa. Jos sinulla menee päivittäin aikaa siihen, että joudut etsimään tavaroitasi, opetuksessa tarvittavia materiaaleja ja tiedostoja joko mapeista tai tietokoneeltasi, käytät aikaa sellaiseen työhön, joka ei edistä työtehtäviesi suorittamista, ja se vähentää esimerkiksi opetuksen suunnitteluaikaasi. Oman organisaation Intranet voi olla myös niin sekava, että tiedon etsintä voi olla hyvin aikaa vievää, jolloin työaikaa kuluu tuottamattomaan työhön.

HUKKIEN ELIMINOINTI

Lean-tuotannon yhtenä periaatteena on vähentää hukkaa. Womackin ja Jonesin (2003, 7) ja Imain (1997, 75) mukaan hukkaa on ihmisen toimintaa, joka kuluttaa resursseja lisäämättä tuotteen tai palvelun arvoa. Womackin ja Jonesin (2003, 15) mukaan hävikkiä esiintyy joka paikassa. Hukan poistaminen pienentää arvoa lisäämättömien toimintojen osuutta tuotteen tai palvelun arvovirrassa. Todella tehokkaan kehityksen aikaan saamiseksi ei tuoteta hävikkiä ja saadaan arvoa tuottavan työn osuudeksi 100 % (Ohno 1988, 20). Hukat on perinteisesti luokiteltu seitsemään eri kategoriaan Ohnon periaatteiden mukaan: **odottaminen, ylituotanto, tarpeettomat liikkeet, kuljetukset, yliprosessointi, varastointi ja virheet**. (Ohno 1988, 19; Womack, ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Hukkaa voidaan poistaa tutkimalla nykyisiä resursseja, prosesseja ja työtä, sekä järjestelmällä ja kehittämällä näitä. Suurta tehokkuutta pidetään yllä ehkäisemällä virheellistä tuotteen tekemistä, toiminnallisia virheitä, onnettomuuksia sekä keräämällä työntekijöiden ideoita. (Ohno 1988, 21.)

1) Odottaminen

Odottaminen on yksi suurimmista hukan muodoista. Odottamista esiintyy, kun on valmius suorittaa jokin tietty työ tai tehtävä, mutta jokin työn suorittamiseen liittyvä osatekijä puuttuu. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Opettajan työssä odottamista on paljon: haluat aloittaa opiskelijoiden arvioinnin, mutta tietokone avautuu hitaasti, tai kun saat tietokoneen auki, siinä onkin päivitys menossa. Sinulla on jokin tekninen ongelma, etkä pääse eteenpäin, ennen kuin mikrotuki on käynyt auttamassa sinua. Haluaisit päivittää tulevan lukuvuoden opintojaksokuvaukset, mutta esimies ei ole ehtinyt syöttää opintojaksojasi järjestelmään jne.

2) Ylituotanto

Ylituotantoa syntyy, kun tehdään suorituksia enemmän kuin asiakas vaatii. Tämä aiheuttaa siten lisää varastointia, kuljetuksia, pääoman sitoutumista ja laatuongelmia eli ylituotanto lisää muitakin hukan muotoja. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Ylituotantoa voisi esiintyä tilanteessa, jossa opiskelijalla teetetään kohtuuton määrä tehtäviä, jotka eivät vastaa opintopistemitoitusta. Tämä aiheuttaa varastoa opiskelijalle tekemättöminä tehtävinä ja opettajalla tarkastamattomina ja arviointia odottavina tehtävinä. Koulutetaan opiskelijoita alalle, jolle työllistymismahdollisuudet ovat olemattomat.

3) Turhat liikkeet

Turhiksi liikkeiksi voidaan laskea kaikki työntekijöiden ja koneiden liikkeet, joilla ei lisätä tuotteen arvoa. Turhiksi liikkeiksi voidaan lukea työntekijöiden liikkuminen työpisteiden välillä ja koneissa ja laitteissa tapahtuvat kappaleiden siirrot. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola, 2016, 25.)

Opettajan työssä turhia liikkeitä aiheuttavat esimerkiksi väärät luokkamerkinnot. Opettaja menee luokkaan, mutta opetettavan ryhmä luokkatila onkin vaihtunut, eikä opettaja ole saanut tietoa tilan vaihdosta. Tai opiskelija ja opettaja etsivät tarvittavaa aineistoa jostain järjestelmistä, ja etsimiseen menee aikaa ja se vaatii useita klikkauksia.

4) Kuljetukset

Kuljetuksen aiheuttamaa hävikkiä syntyy, kun kappaleita ja materiaalia siirretään paikasta toiseen. Tätä hukkamuotoa esiintyy jatkuvasti, ja pyrkimyksenä onkin vähentää kuljetusta niin paljon kuin mahdollista. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Opettajan työstä esimerkkinä voisi olla se, että opettaja tulee ryhmänsä kanssa luokkaan, jossa opiskeleekin jokin toinen ryhmä, jolloin on etsittävä toinen tila. Tai kun opettajalla ei ole omaa nimikkoluokkaa, jossa työssä tarvittavia välineitä voisi säilyttää, välineet on kerättävä jokaista oppituntia varten erikseen.

5) Varastointi

Kaikki tuotokset, työt, kappaleet, osat ja valmisteet, jotka on tehty yli asiakkaan tarpeen, aiheuttavat varastointia. Varastointia esiintyy joka puolella. Varastoinnista ei päästä kokonaan eroon, mutta varastointia voidaan vähentää. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Opettajan työssä esimerkkinä voisivat olla työpöydälle kertyneet tekemättömät työt esim. kokeet ja harjoitustehtävät, jotka odottavat arviointia. Käsittelemättömät ja tuhoamattomat sähköpostit ovat myös eräänlaista varastointia.

6) Virheet

Virheitä syntyy aina, kun tehdään virheellinen tuote tai työ, joka ei kelpaa asiakkaalle. Tuotteita ja työtä joudutaan korjaamaan tai tekemään kokonaan uudelleen. (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola 2016, 25.)

Opettajan työstä voisi mainita esim. arviointivirheet, arviointiperusteiden virheet ja luokkavarausten virheet. Jos moni opiskelija ei ilmoittaudu opintojaksolle, ryhmiä voidaan perustaa liian vähän tai opintojakso voidaan kokonaan perua, jos ilmoittautuneita ei ole ollut tarpeeksi.

7) Yliprosessointi

Yliprosessointia ovat tarpeeton asian työstäminen ja prosessointi sekä ylimääräinen tekeminen, joka ei lisää tuotteen arvoa (Ohno 1988, 19; Womack ym. 2003, 15; Bicheno 2004, 15; Imai 1997, 75; Torkkola, 2016, 25).

Yliprosessointia opettajan työssä voisi olla esim. usean yhtäaikaisen kalenterijärjestelmän käyttäminen ja saman tiedon syöttäminen useaan eri järjestelmään. Tai että muutetaan toimivia kokonaisuuksia ja uudistetaan opintojaksoja ja opetussuunnitelmia vain uudistamisen vuoksi. Aina ei tarvitsisi muuttaa ydinasioita vaan riittää, että tehdään vain tarvittavat muutokset. Yliprosessointia ovat myös opiskelijat, jotka eivät ole valmistuneet ajoissa, ja heiltä jää opintojaksoja kesken ja opettajan on käytettävä aikaa heidän ohjaamiseensa.

MUUT HUKAT

Bichenon (2004, 18–20) mukaan muitakin hukkia esiintyy kuin Ohnon mainitsemat seitsemän. Työntekijöiden potentiaalinen käyttämättä jättäminen hävikkinä tarkoittaa sitä, että työntekijöitä ei hyödynnetä tehokkaasti kehitettäessä tuotetta, tuotantoa. Hävikkiä on myös tarpeettomien järjestelmien käyttäminen.

Opettajan työssä moni on turhautunut siihen, että opetuksen kehittämistyössä opettajien asiantuntemusta ei kuunnella, vaan päätökset sanellaan ylhäältä ja niitä ovat usein tekemässä sellaiset ihmiset, joille opetuksen arki ei ole tuttua. Opettaja on kuitenkin oman alansa paras asiantuntija.

Paras tapa analysoida hukkaa omalta osaltaan on seurata esim. edellä mainittuja seitsemän hukan lajia esim. viikon ajan. Aina, kun havaitset hukan, kirjaat, mitä se on ja paljonko aikaa siihen kuluu. Laskimme, mitä hukkaan heitetty työaika maksaa, ja taulukosta 2 voi nähdä, millaisista summista on kysymys, jos kustannukset lasketaan 55 €/h tuntipalkan mukaan.

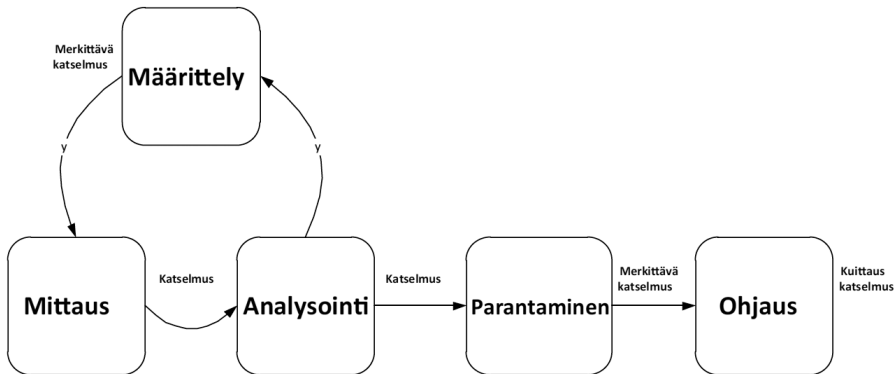
Taulukko 2. Hukan aiheuttamat kustannukset

Kustannukset päivässä					
Henkilömäärä	15 min	30 min	1	2	
1	13,75 €	27,50 €	55,00 €	110,00 €	
5	68,75 €	137,50 €	275,00 €	550,00 €	
10	137,50 €	275,00 €	550,00 €	1 100,00 €	
25	343,75 €	687,50 €	1 375,00 €	2 750,00 €	
50	687,50 €	1 375,00 €	2 750,00 €	5 500,00 €	
100	1 375,00 €	2 750,00 €	5 500,00 €	11 000,00 €	
200	2 750,00 €	5 500,00 €	11 000,00 €	22 000,00 €	
500	6 875,00 €	13 750,00 €	27 500,00 €	55 000,00 €	
1000	13 750,00 €	27 500,00 €	55 000,00 €	110 000,00 €	
työtunti	55,00 €				
Kustannukset vuodessa					
Henkilömäärä	15 min	30 min	1	2	
1	3 025,00 €	6 050,00 €	12 100,00 €	24 200,00 €	
5	15 125,00 €	30 250,00 €	60 500,00 €	121 000,00 €	
10	30 250,00 €	60 500,00 €	121 000,00 €	242 000,00 €	
25	75 625,00 €	151 250,00 €	302 500,00 €	605 000,00 €	
50	151 250,00 €	302 500,00 €	605 000,00 €	1 210 000,00 €	
100	302 500,00 €	605 000,00 €	1 210 000,00 €	2 420 000,00 €	
200	605 000,00 €	1 210 000,00 €	2 420 000,00 €	4 840 000,00 €	
500	1 512 500,00 €	3 025 000,00 €	6 050 000,00 €	12 100 000,00 €	
1000	3 025 000,00 €	6 050 000,00 €	12 100 000,00 €	24 200 000,00 €	
työpäiviä	220				

DMAIC -MENETELMÄ

Edellä on puhuttu siitä, että Lean tarjoaa erilaisia menetelmiä ja työkaluja kehittämistyöhön. DMAIC on yksi sellainen menetelmä, ja Karelia ammattikorkeakoulun järjestämässä Green Belt –koulutuksissa pääpaino on ollut juuri DMAIC-menetelmän oppimisessa. Nimi DMAIC tulee sanoista: Define, Measure, Analyze, Improve ja Control (kuva 3).

Kuva 3. DMAIC-menetelmä (ISO 13053-2, 44)

Kun organisaatiossa ryhdytään kehittämistyöhön, tunnistetaan ensin kehittämiskohde ja määritellään sen perustelut, liiketoiminnalliset hyödyt ja tavoitteet: Mitä asiakas haluaa ja mitkä ovat laadun kannalta kriittiset tekijät. Määritellään kehitystiimi ja tiimin jäsenten tehtävät ja tehdään projektisuunnitelma. (DMAIC menetelmä ISO 13053-2, 46.)

Jos on kyseessä esimerkiksi opintojakso, analysoidaan, mitä oppilaitoksen johto haluaa ja mitä opiskelijat haluavat: Halutaanko tarjota opiskelijoille erilaisia opintojakson suoritus-
poja, haluavatko opiskelijat suorittaa opintojaksoa itsenäisesti verkossa vai lähiopetuksena? Mitä haasteita opintojakson suorittamisessa on ollut tähän saakka? Mitä voidaan säilyttää ja mitä pitäisi muuttaa?

Mittausvaiheessa kuvataan ensin sen hetkinen prosessi ja tunnistetaan siinä olevat virheet: Mitä hukkia, ongelmia sieltä löytyy? Mikä on lähtötilanne ja nykytilanne? Mitä voidaan mitata? (DMAIC menetelmä ISO 13053-2, 46.)

Miten paljon opintojaksolla on ollut tällä hetkellä suorituksia? Kuinka monta opettajaa? Onko opintojakson suorittaminen ollut mahdollista ympäri vuoden?

Analysointivaiheessa tunnistetaan kriittisimmät virheet ja niiden juurisyyt sekä vaikutukset asiakkaalle tärkeisiin asioihin. Pohditaan ja ratkotaan niitä. (DMAIC menetelmä ISO 13053-2, 48.)

Esimerkiksi opiskelija on voinut kokea opintojakson liian vaikeaksi/helpoksi, ajankohta on ollut hänelle sopimatonta, opiskelija ei ole saanut riittävästi ohjausta tai koe on ollut liian vaikea.

Parannusvaiheessa kehitystiimi kehittää parannustoimenpiteitä, kokeilee niitä ja tutkii, toimivatko ne. Parannuksia ei oteta käyttöön, ennen kuin on varmistettu niiden toimivuus. (DMAIC menetelmä ISO 13053-2, 48.)

Esimerkiksi toimisiko omaan tahtiin opiskelu itsenäisesti verkossa paremmin kuin aikatauluun sidottu, kaikilla samaan tahtiin etenevä opiskelu? Voisiko yhden ison tentin pilkkoa pienimmiksi osatenteiksi?

Ohjausvaiheessa parannukset otetaan käyttöön. Prosessia seurataan ja mahdollisia virheitä korjataan edelleen. Suunnitellaan ja toteutetaan prosessin auditointi ja levitetään onnistunut ratkaisu muualla. (DMAIC menetelmä ISO 13053-2, 50.)

Karelia ammattikorkeakoulussa on mm. toteutettu seuraavia kehittämisprojekteja DMAIC-menetelmällä: Svensk klinik – Rautalankaruotsia valmentava opintojako, lukujärjestysten laadintaprosessi, opiskelijan harjoittelijaprosessi, YAMK-opiskelijoiden opinnäytetyöprosessi, sähköisen asioinnin käsittelyprosessi, KV-opiskelijoiden asioiden ja dokumenttien käsittelyprosessi, projektien seurantaprosessi, tuotannonkehitysohjelmaprosessin suunnitteluprosessi ja Green Belt -koulutusprosessi.

LOPUKSI

Lean-ajattelu ei ole organisaatiolle tai yritykselle pikaratkaisu tulipalojen sammuttamiseen, vaan on muistettava, että kehittämistyötä tehdään pitkällä tähtäimellä systemaattisesti. Siihen liittyy olennaisesti kokonaisuuksien ymmärtäminen. Olisi tärkeää saada luotua jatkuvan parantamisen kulttuuri, joka ei tulisi ylhäältä alaspäin käskytettynä, vaan jokainen työntekijä sitoutuisi siihen omalta kohdaltaan. Luottamus ihmisten osaamiseen, ihmisten kuunteleminen, jatkuva vuoropuhelu ja viestintä johdon, työntekijöiden, asiakkaiden ja sidosryhmien välillä, välitön ongelmakohtiin puuttuminen ja palveluajattelu takaa uusiutumisen ja menestymisen. Kehittämisprojekteja ei kannata olla liikaa yhdellä kertaa, vaan ne kannattaa valita tarkoin ja valmistella huolella. Olisi tärkeää, että kaikki olisivat tekemässä työssään pieniä kehittämistoimia koko ajan. Kehittämisprojektin toteuttamisen jälkeen ne pitäisi myös muistaa juurruttaa käytäntöihin.

Jos Lean-ajattelun sisäistää oikein, se voi lisätä kannattavuutta ja tuotavuutta. Se parantaa toiminnan laatua ja tuo taloudellisia säästöjä. Kun työn on selkeää ja hyvin johdettua, kiire vähenee ja aikaa ei kulu turhaan. Asiat muuttuvat asenteiden ja arjen toimintatapojen muutoksilla. <https://proinnodesign.fi/blogi/lean-ajattelu-mita-edellyttaa-organisaatiolta>. Kyseessä on pitkä prosessi, mutta artikkelin kirjoittajina voimme omalta osaltamme vakuuttaa, että se kannattaa!

LÄHTEET

Bicheno, J. 2004. The New Lean Toolbox. Buckingham: Moreton Press.

Hines, P. Rich, N. 1997. The Seven value stream mapping tools. International Journal of Operations & Production Management. Vol. 17 No. 1, 1997. 46–64. <https://proinnodesign.fi/blogi/lean-ajattelu-mita-edellyttaa-organisaatiolta>
<https://fi.wikipedia.org/wiki/Lean>,[http:](http://)

Karlsson, C. Åhlström, P. 1996. Assessing changes towards lean production. International Journal of Operations & Production Management. Vol. 16. No. 2 , 1996. pp. 24-41. MCB University press 0144-3577.

Imai, M. 1997. GEMBA KAIZEN A commonsense, Low-Cost Approach ti management. McGraw-Hill Publishing Company. 354 s. ISBN 0-07-031446-2.

Lappalainen, N. 2017. Lean-ajattelu – mitä edellyttää organisaatiolta? WWW-dokumentti. Päivitetty 13.12.2017. Saatavissa: <https://proinnodesign.fi/blogi/lean-ajattelu-mita-edellyttaa-organisaatiolta> [luettu 1.11.2018].

Larikka, M. 1995. Ideat tuottamaan – opi jatkuva parantaminen. Helsinki: TT-Kustannustieto Oy.

Lean 2018. Wikipedia. WWW-dokumentti. Päivitetty 11.10.2018. Saatavissa: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Lean> [luettu 1.11.2018].

Lean-ajattelu s.a. Logistiikan maailma. WWW-dokumentti. Saatavissa. www.logistiikanmaailma.fi/logistiikka/tuotanto/lean-ajattelu/ [luettu 1.11.2018].

Modig, N.& Åhlström, P. 2013. Tätä on LEAN. Tukholma: Rheologia Publishing.

Ohno, T. 1988. Toyota Production System Beyond Large-Scale Production. New York: Productivity Press.

Suomen standardoimisliitto ISO 13053-1:fi Prosessin kehittämisen kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset menetelmät: Osa 1: DMAIC-menetelmä

Suomen standardoimisliitto ISO 13053-2:fi Prosessin kehittämisen kvantitatiiviset ja kvalitatiiviset menetelmät: Osa 2

Torkkola, S. 2016. Lean Asiantuntijatyön johtamisessa. Helsinki: Alma Talent.

SUOMI-UUSI SEELANTI - ETÄYHTEISTYÖ FACEBOOKISSA SAKSAKSI

Kirsi Korkealehto, FM, KM, lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu

Kuvaan etäyhteistyöprojektia, jonka osallistujina oli suomalaisen ja uusiseelantilaisen korkeakoulun saksan opiskelijoita (N=26). Opiskelijat käyttivät suljettua Facebook-ryhmää, jonne he lisäsivät annettujen tehtävien (5) mukaan tekstiä, kuvia, äänityksiä ja videoita.

Tarkoituksena oli selvittää, sitouttaako monikanavaisuus ja sosiaalinen media opiskelijoita saksan opiskeluun ja edistävätkö ne kielen oppimista. Tutkimuksen aineisto koostuu enakkokyselystä, haastattelusta, loppukyselystä sekä Facebook-lokista.

Tulokset osoittavat, että monikanavaisuus ja sosiaalinen media sitouttavat opiskelijoita saksan opiskeluun ja paransi opiskelijoiden kielenoppimista. He tutustuivat uuteen kulttuuriin ja oppivat käyttämään eri sovelluksia, jolloin heidän medialukutaito ja 21. vuosisadan taidot kehittyivät. Opiskelijat pitivät vaihtelusta kielen opiskelussa ja suosittelivat käytettyä menetelmää muidenkin kielten opiskeluun.

JOHDANTO

Helppokäyttöinen sosiaalinen media tarjoaa opiskelijoille kanavan yhteyksien luomiseen ja ihmisiin tutustumiseen ympäri maailman. Kieltenoppijat pitävät sosiaalista mediaa autenttisenä kommunikaatioalustana. Opiskelijoiden sosiaalisen median käytölle voidaan nähdä luonnollisen jatkumona sen tuominen opetukseen (Boyd 2014).

Etäyhteistyötä on käytetty kielenopetuksessa parantamaan kielitaitoa ja kulttuurintuntemusta (Ware 2006; O'Dowd & Ritter 2006). Sosiaalisen median monikanavaisuus fasilitoi ja tukee etäyhteistyötä, lisäksi monikanavaisuuden käyttö sitouttaa erilaisia oppijoita, mikä saattaa parantaa motivaatiota (Dornyei 1994; Kress & van Leeuwen 2001; Foogoo & Ferdinand-Kames 2017). Edelleen monikanavaisuus, autenttisuus sekä opiskelijan autonomia tukevat opiskelijoiden luovuutta ja saa heidät kommunikoimaan monipuolisemmin (Korkealehto & Siklander 2018). Opiskelijan teknologian ja digitaalisen lukutaidon kehittyminen ovat olennaisia elementtejä, kun sosiaalisen median alustoja käytetään opetuksessa (Belz & Thorne 2006; Hauck & Young 2008). Etäyhteistyötä haittaavia tekijöitä saattavat olla aikaero, ajankäyttö sekä opettajat, joilla ei ole tarpeeksi aikaa tukea ja fasilitoida opiskelijoita etäyhteistyössä (Helm 2015; O'Dowd & Ware 2009).

Tässä tutkimuksessa kaksi saksan opiskelijaryhmää maailman vastakkaisilta puolilta yhdistettiin ja luotiin yhteisöllinen oppimisympäristö sosiaalista mediaa hyödyntäen. Suomalaisen ja uusiseelantilaisen korkeakoulun saksan opiskelijoille luotiin suljettu Facebook-ryhmä, jossa he kommunikoivat kuuden viikon ajan. Tutkimuksessamme halusimme selvittää, sitouttavatko etäyhteistyö, sosiaalinen media ja monikanavaisuus opiskelijoita saksan opiskeluun ja parantavatko ne saksan kielitaitoa.

METODIT

PROJEKTI JA OSALLISTUJAT

Tutkimus toteutettiin saksan kielen opintojaksoilla kahdessa korkeakoulussa, joista toinen on Suomessa ja toinen Uudessa-Seelannissa. Opiskelijoiden kielitaitotaso oli B1. Etäyhteistyön ajallinen kesto oli kuusi viikkoa, ja se oli myös osa kurssin arviointia. Opiskelijoita oli yhteensä 26, heistä 14 Uudessa-Seelannissa ja 12 Suomessa. Opiskelijoiden tuli postata tehtävät 1-5 suljettuun Facebook-ryhmään. Lisäksi opiskelijoiden oli määrä kommentoida vähintään yhden, toisesta maasta olevan opiskelijan postausta. Tehtävät perustuvat kolmi-kerroksiselle tehtäväsuunnittelumallille (O'Down & Ware 2009).

Taulukko 1. Etäyhteistyön tehtävät ja aiheet

Tehtävä	Aihe
video: henkilökohtainen esittely	esittelyvideo itsestäsi
valokuvia: paikallinen kulttuuri ja ihmiset	esittele perheesi ja kotikaupunkisi
valokuvat: vertailu	esittele ruoka-aikasi ja lempiruokasi
valokuvat: vertailu	esittele lempivaatekauppasi ja -vaatteesi
Video: vertailu, ryhmätyö annetusta aiheesta	Vertaillaan esimerkiksi joulun tai lomienviettoa kummassakin maassa

Tehtävät jaettiin kolmeen kategoriaan (ks. taulukko 1). Ensimmäinen tehtävätyyppi oli tietojenvaihtamista (tehtävät 1 ja 2). Ensimmäisessä tehtävässä opiskelijat esittelivät itsensä ja harrastuksensa videolla, toisessa tehtävässä he esittelivät kuvilla ja tekstillä perheensä ja kotikaupunkinsa. Toinen tehtävätyyppi sisälsi kulttuurien vertaamista, reflektointia ja analysointia (tehtävät 3 ja 4). Tehtävässä 3 opiskelijat kertoivat valokuvien ja tekstin avulla omista ruokailutottumuksistaan ja -ajoistaan. Neljännessä tehtävässä opiskelijat esittelivät heille mieluisia vaatekauppoja sekä vaatetusta, jota he käyttävät koulullaan. Tehtävissä 1–4 jokaisen opiskelijan tuli kommentoida toisen maan opiskelijoiden postauksia ja myös verrata tietoja omiin tietoihin. Kolmas tehtävätaso sisälsi ainoastaan yhden tehtävän (tehtävä 5), jossa opiskelijoiden piti ryhmissä tehdä videoesitys. Esityksen aiheina oli eri ilmiöiden ver-

taaminen Uudessa-Seelannissa ja Suomessa. Ryhmien tuli sisältää opiskelijoita molemmista maista. Lopputuotokset katsottiin kummassakin ryhmässä luokassa, ja opiskelijat saivat antaa tuotoksista vertaispalautetta.

AINEISTO JA ANALYYSI

Aineisto koostuu laadullisesta ja määrällisestä aineistosta.

Taulukko 2. Aineisto

Kyselyt	ennen etäyhteistyötä 26 kpl etäyhteistyön jälkeen 12 kpl
Haastattelut	ennen viimeistä tehtävää 9 kpl
Facebook- loki	4607 sanaa

Ennen etäyhteistyön aloittamista opiskelijoille luotiin suljettu Facebook-ryhmä, jossa jaettiin linkki GoogleFormsilla tehtyyn ennakkokyselyyn. Kyselyssä kartoitettiin kahdellatoista kysymyksellä opiskelijoiden sosiaalisen median ja etenkin Facebookin käyttöä. Opiskelijoista kaikilla oli jo valmiiksi Facebook-tili, ja he seurasivat Facebookia säännöllisesti. Osa opiskelijoista postasi Facebookiin säännöllisesti, kaikki kertoivat käyttävänsä kommentointi- ja tykkäys-toimintoja säännöllisesti.

Etäyhteistyön jälkeen opiskelijat vastasivat toiseen GoogleForms-kyselyyn, joka sisälsi 11 kysymystä. Lisäksi 9 opiskelijaa haastateltiin ennen viimeistä tehtävää. Haastattelut litte- roitiin ja analysoitiin sisällönanalysimenetelmällä. Facebook-loki analysoitiin määrällisesti laskemalla postaukset ja kommentit.

TULOKSET

Tämä tutkimus osoitti, miten opiskelijat suhtautuivat Facebookin käyttöön kielenopetuksessa, kun heidän täytyi kommunikoida alustalla heille tuntemattomien ihmisten kanssa. Tulokset osoittavat, että opiskelijat suhtautuivat tehtäviin ja etäyhteistyöhön positiivisesti. He oppivat toisesta kulttuurista enemmän ja oppivat käyttämään erilaisia koulutusteknologian sovelluksia. Lisäksi he kokivat Facebook-tehtävien ja kommunikoinnin siellä sitouttavan heitä saksan opiskeluun. Heidän saksan taitonsa parantui, ja he huomasivat, että saksaa voi käyttää aidoissa tilanteissa kommunikaation kielenä.

Opiskelijat pitivät vaihtelevista tehtävistä sekä kokivat aihepiirit mielenkiintoisiksi. Heidän mielestään tehtävälainta tarjosi heille mahdollisuuden keskustella saksaksi arkisista asioista, jolloin heidän sanavarastonsa myös kasvoi. Etenkin pienet, aidot keskustelut postauksien kommenttikenttään muodostuivat opiskelijoille merkityksellisiksi. Lisäksi he huomasivat kulttuurieroja kahden maan välillä ja pystyivät vertailemaan niitä.

Tehtävänanto edellytti, että tehtävät piti luoda käyttäen vaihtelevasti videoita, kirjoitusta ja kuvia. Suurin osa opiskelijoista kertoi tekevänsä tehtävät mieluiten kirjoittamalla, vaikka myönsivät, että toisten postaamista kuvista ja videoista oppi kulttuurieroista eniten. Lisäksi videoita pidettiin hyvänä materiaalin kuullun ymmärtämisen ja suullisen ilmaisun parantamiseen. Kaiken kaikkiaan Facebookia pidettiin helppona kommunikointialustana, koska se oli opiskelijoilla muutenkin käytössä.

LOPUKSI

Tämä tutkimus kuvasi, miten opiskelijat kahdesta maasta voivat luoda yhteyden teknologian avulla sekä käyttämällä saksaa yhteisenä kielenä. Päätaavoite oli tarjota opiskelijoille autenttinen kielenoppimisympäristö, jossa opiskelijat hyödyntävät monikanavaisuutta omista tuotoksissaan. Opettajille oli mielenkiintoista huomata, että opiskelijoiden mieluisin kommunikointitapa oli kuitenkin kirjoittaminen.

Vaikka projekti oli lyhytkestoinen ja siihen osallistui vain 26 opiskelijaa, se oli opiskelijoille palkitseva aktiviteetti, jolla he saivat lisää tietoa toisesta kulttuurista ja oppivat samalla 21. vuosisadan taitoja. Kaikki opiskelijat ilmaisivat halunsa jatkaa etäyhteistyötä, vaikka aikaero aiheutitkin ongelmia. Opiskelijat kokivat, että etäyhteistyö rikastutti kurssia ja heidän omaa tietämystään sekä kasvatti saksan oppimisen lisäksi kiinnostusta toista kulttuuria kohtaan.

Jatkossa etäyhteistyöperiodi voisi olla vastaavissa opintokokonaisuuksissa pitempi ja tehtävien määrä voisi kasvattaa. Opiskelijoiden pitäisi myös saada tutustua toisiinsa paremmin ennen yhteisen projektin aloittamista.

LÄHTEET

Belz, J., & Thorne, S. 2006. Introduction: Internet-mediated intercultural foreign language education and the intercultural speaker. Teoksessa Belz, J. & Thorne, S. (toim.), *Intercultural foreign language education* (pp. iix-xxv). Boston, MA: Heinle & Heinle.

Boyd, D. 2014. *It's complicated: The social lives of networked teens*. New Haven, CT: Yale University Press.

Foogooa, R. & Ferdinand-James, D. S. 2017. Use of Facebook for enhancing student engagement in a higher education blended engineering course. *Innovative Issues and Approaches in Social Sciences IIAS*, 10(1).

Hauck, M. & Young, B. 2008. Telecollaboration in multimodal environments: the impact on task design and learner interaction. *Computer Assisted Language Learning*, 21(2), 87–124.

Helm, F. 2015. The practices and challenges of telecollaboration in higher education in Europe. *Language Learning & Technology*, 19(2), 197–217.

Korkealehto, K. & Siklander, P. 2018. Enhancing engagement, enjoyment and learning experiences by gamification on an English course for healthcare students. *SeminarNet, International Journal of Media, Technology, and Lifelong Learning*. 14(1),13-30. Saatavissa: <https://journals.hioa.no/index.php/seminar/article/view/2579> [viitattu 28.10.2018].

Kress, G. & van Leeuwen, T. 2001. *Multimodal discourse: The modes and media of non-temporary communication*. London, UK: Arnold.

O'Dowd, R. & Ritter, M. 2006. Understanding and working with “failed communication” in telecollaboration exchanges. *CALICO*, 23(3), 623–642.

O'Dowd, R. & Ware, P. 2009. Critical issues in telecollaborative task design. *Computer Assisted Language Learning*, 22(2), 173–188.

Ware, P. 2006. “Missed” communication: Tensions in a German-American telecollaboration. *Language, Learning & Technology*, 9(2), 64–89.

Ware, P. & Kramsch, C. 2005. Towards an intercultural stance: Teaching German and English through telecollaboration. *Modern Language Journal*, 89(2), 190–205.

USING TELECOLLABORATION IN TEACHING ESP

Emmanuel Abruquah (MA Administrative Science, MA Business Management and Entrepreneurship)

Dr. Dósa Ildikó

INTRODUCTION

Telecollaboration refers to the use of modern computers, telecommunication tools, social media etc. in facilitating language and intercultural communication competence among learners that are located in different geographical areas, under the guidance of educators and/or expert facilitators (O’Dowd 2013). The term telecollaboration is synonymous with virtual exchange, COIL (Collaborative online Learning), eTandem, eTwinning, and OIE (Online Intercultural Exchange), among others. Global Virtual Team (GVT), however, is used in the Business world. By definition, it is a culturally diverse geographically dispersed, electronically communicating group. (Daim 2012.) Such teams are often temporary and are formed to perform a specific task and are dissolved after that. The concept has been applied in teaching, as presented in this paper.

The purpose of this article is to demonstrate that telecollaboration and virtual exchange projects and activities not only enable people-to-people dialogue on specific subjects, improve cultural awareness of students, fuel new demand in face-to-face exchange, but also improve students’ English language skills for specific purposes. Throughout this article, the terms Telecollaboration and Virtual Exchange will be used interchangeably. The focus is on Telecollaboration and Virtual Exchange but not on Language for Specific Purposes (ESP).

This article presents two frameworks based on telecollaborative and Global Virtual Teams (GVTs) projects. The first framework is about Telecollaborative projects with Budapest Business School (project 1, Telecollaboration) and the second is Global Virtual Team’s project with Paderborn University, Masaryk University in Brno, Dublin City University Business School and Czech Technical University in Prague (project 2, GVT). Specific fields of study for telecollaboration include Bio-product and Processing Engineers, Degree Programme in Nursing and Degree Programme in Art and Music (project 1). While GVTs projects are specifically meant for the Degree Programme in International Business (Project 2 GVTs) the specific language skills in question include Academic and report writing.

LITERATURE

Virtual exchanges are becoming increasingly common in the Finnish education system as Higher Education institutions go digital. Companies, institutions and global organisations today rely on digital communication, namely virtual exchanges to potentially reduce the cost of business travel and maximize the use of time. In so doing, they bring together geographically diverse employees to accomplish specific collaborative tasks. (Brown 2016.)

It is imperative for Languages for Specific Purposes teachers to capitalize on decades of research into telecollaboration to facilitate learning in the digital age. There are good practices, insights and experience here that ESP teachers can apply to the subject areas in which they operate.

Emerging trends in education have brought about numerous possibilities to learning and teaching. Telecollaboration or VE provides a new approach to learning ESP. The idea expressed in this paper is not to discuss in-depth elements of ESP but to point out that telecollaboration provides a new way of presenting ESP to students.

TELECOLLABORATION AND GVTS

Telecollaborative projects are designed to develop students' competencies in the target language, enhance cultural experiences and foster collaborative skills. In their work on Virtual teams: a review of current literature and directions for future research, Powell, Piccoli and Ives (2004) affirm that there are four main areas to focus on when designing virtual exchanges. The four main areas to focus are 1) Input: where design, cultural and technical training are necessary input for a successful exchange. 2) Socio-Emotional processes which they described as relationship building, cohesion and trust. 3) Task processes, where they emphasized on communication, coordination and task-technology fit. (Powell, Piccoli & Ives 2004, 8.)

Experience gained from virtual exchange projects between my institution and its strategic partners confirms what Piccoli et.al (2004) described in their article. Our experience has also proven that having a robust scaffolding enables both teachers and students to be flexible within the scaffolding. Flexibility is a virtue in VE as it allows both parties to work on their differences within the time limit.

INPUT

Preparing students to face cultural differences, making them aware of the cultural issues that may arise to complicate the exchange, are some of the key inputs necessary to limit students' frustration during the exchange. Here, the general "breaking the ice" method of introducing oneself is employed in team building exercises.

In most cases, teachers assume that the current generation has grown up with significant technological advances that have transformed the world, so they should know how to use technology in learning. This is a myth. During the course of our virtual exchange projects, there were instances where teachers needed to introduce to students how to use technology for learning purposes. This includes ensuring that students select appropriate media available for their asynchronous and synchronous communication during the exchange. (Simpson 2002.)

SOCIO-EMOTIONAL PROCESSES

Relationship building through team building exercises, getting to know each other, breaking the ice activities enable the team to at least, start forming. Trust is a long-term feature of formidable teams, however, for Virtual Exchange (VE) projects, there is the need for trust to develop at the beginning of the project. As Järvenpää and Leidner (1999, 794) put it, in most cases there is not enough time to build trust in such a short period within which the virtual teams stay together.

Throughout the project, there will be doubts and frustrations, which have a significant influence on a member's decision to leave a team (Ayoko, Konrad and Boyle, 2012). Maintaining constant communication and supporting the teams and individual students may reduce conflicts in VE. Problems arising may include cultural issues, communication breakdown and time management due to students being in different time zones.

TASK PROCESS

The main task of the VE is the most important in the exchange, it should be relevant and related to students' field of study. The task should be designed to include language learning potential, not too difficult for the learner and yet provide the opportunity for the learner to engage in the target language, authenticity of the task explains the degree at which the VE activity and the target language effects the learner's activities outside the classroom. The task should also have a positive effect on the participants. Finally, the resources available at the disposal of students should be adequate to support the VE activities (El-Hariri 2016).

In order to understand this process, Dósa and Abruquah have developed the 4Ps of telecollaboration during their several years of collaboration in this field. The 4Ps stands for PARTNER, PREPARATION, PROJECT design, and PASSION (Abruquah and Dósa 2017). In brief, the first thing to consider when starting a telecollaboration project is a willing partner who has similar drive to collaborate. Second, ample time is needed to spend on comparing curricula and determining the best way forward. During this time partners also consider the starting and ending times of the project by looking at academic calendars and timetables to determine the milestones of the project. Third, a good project

sells itself and will become popular among the students. Finally, having passion on both sides, teachers and students alike could eliminate the doubts and frustrations that come with virtual exchanges. Passion, in this regard can be explained as the willingness of the partners to execute the virtual exchange project to a success.

OUTPUT

Telecollaboration projects, like any other courses, have learning outcomes to focus on. For example, an intercultural communication class may focus on cultural aspects of the task, a Business English class may focus on the communication, an International Business group may focus on report writing etc.

The form of reporting on the final tasks depends on the specific areas in the curriculum being emphasised in the various courses. For example, it could be in the form of a presentation, a short essay, a report, a product as in applications or as an elevator pitch of the results. ESP elements included in our Telecollaboration projects are built in the main tasks, on which students have to work collaboratively in their VTs. The project task is a combination of the various fields based on their specializations and the time available. The task is designed to follow a process; negotiate the topic, research and discuss, analyse the results, agree on the results, put it into the required format, and then present it to the home class at their various institutions.

PROJECT DESIGN

A project design for a virtual exchange depends on whether it is language specific and cultural or virtual teams VTs project for business students. In any of these cases, the structure of the project design follows a similar principle. The number of phases will depend on the scope of the exchange. The project design described in figure 1 is the model used in our projects.

Elements of successful VTs are still under investigations. While researchers like Hind and Baily (2013) discuss conflicts in VTs, Järvenpää and Leidner (1999) focus on communication and trust in VTs. Our project prepares Business and Engineering students to become familiar with specific language and culture needed at workplaces today.

The model in figure 2 is the design for setting up the Global Virtual Teams Project between students of Business and Economics at universities in Paderborn University, Germany; Dublin City University (DCU), Ireland; Czech Technical University, Masaryk University in Brno, Czech; and Tampere University of Applied Sciences (TAMK). The model focuses on a systematic approach to achieving results in either telecollaboration or GVT, discusses special features of project design (see figure 1) and shows how various activities in the phases translates into goal-orientated cross-cultural business communication in ESP context.

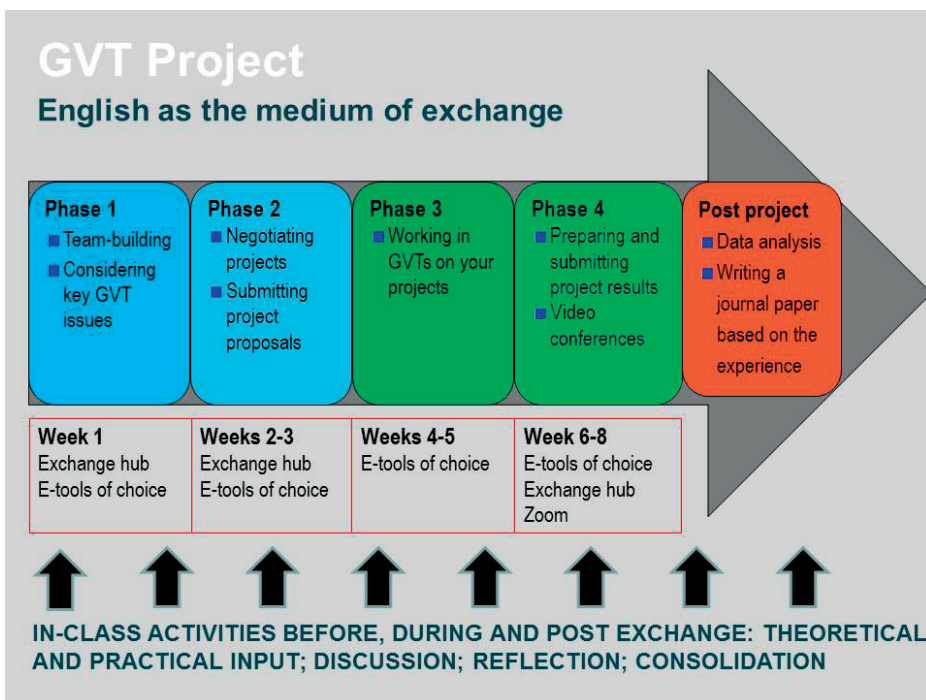

Figure 1. GVTs project design (Lindner 2016)

TEAMS THROUGH THE PHASES

Teams for the VE are comprised of students from each university. The constellation of a good team ranges from three to five students, at least one member from each institution. In the Global Virtual Teams Project we have had as many as 32 teams. Figure 1 above shows the different phases of VE. It shows the path each team travels to accomplish different tasks at those phases.

The path through which the teams travel depends on the length of the VE. Most exchanges take about four to six weeks. However, the Global Virtual Teams project takes over eight weeks and is divided into five phases. Each phase has distinct tasks to be completed. The first phase is always about getting to know your team, where students perform tasks including presenting short videos of themselves, about their culture, studies or their university etc. The cultural topics range from food to artefact, anything they feel comfortable telling the other team members about. Team building exercises are also necessary to prepare the team to function properly.

CONCLUSION

Telecollaboration or VE provides a new way of teaching and learning ESP. It presents students with the opportunity to learn to use the vocabulary in their specific areas through series of tasks they accomplish during the VE. However, the entire process of using Telecollaboration or VE in teaching ESP requires at least two willing and reliable partners, who are committed to engage in a complex and yet simple pedagogical journey to transform their traditional classrooms into a digital environment. The 4Ps, briefly described in this article are a good starting point for all who wish to use this method. Systematic and yet flexible design provides a good structure to follow.

Different degree programmes at different educational institutions from geographically distant locations presents a good recipe for Telecollaboration. The experience is rewarding to both teachers and students. Students experience an alternative way of learning in the digital age, while teachers, among other things, embrace the new trend in higher education. In addition to improving their general language and communication skills, and raising their intercultural communication skills, students also develop several complex skills of problem solving, conflict resolution and several 21st century skills.

REFERENCES

Abruquah, E, & Dósa, I. 2017. “The 4 Ps of telecollaboration.” Paper presented at the Intercultural Communicative Competence – A Competitive Advantage for Global Employability conference, Prague, June 2017.

AYOKO, O.B., Konrad, A. M. & Boyle, M. V., 2012. Online work: Managing conflict and emotions for performance in virtual teams. *European Management Journal*, 30, pp.156-174.

Dr. Brown, G. 2016. The challenges of virtual teams in project management. Read on 2.10.2018. <https://www.axelos.com/news/blogs/july-2016/challenges-of-virtual-teams-in-project-management>

El-Hariri, Y. 2016 Learner perspectives on task design for oral–visual eTandem Language Learning, *Innovation in Language Learning and Teaching*, 10:1, 49-72, DOI: 10.1080/17501229.2016.1138578

Jarvenpaa, S. & Leidner, D.E. 1999. Communication and Trust in Global Virtual Teams, *Organization Science*; Special Issue: Communication Processes for Virtual Organizations, Vol. 10, issue 6, 1999, p. 791-815.

Lindner, R. 2016. Developing communicative competence in global virtual teams: A multiliteracies approach to telecollaboration for students of business and economics. *CASALC Review*, 1, 144–156

Lipnack, J., Stamps, J. 1999. “Virtual teams: The new way to work”. *Strategy & Leadership*. 27 (1): 14–19.

Powell, A., Piccoli, G., & Ives B. 2004. Virtual teams: a review of current literature and directions for future research. *The DATA BASE for Advances in Information Systems* - Winter Vol. 35, issue 1, 2004

Simpson, J., 2002. Computer-mediated communication. *ELT Journal*, 56(4), pp.414–415.

NÄTVERKA I NORDEN – SVENSKA 24/7 PÅ NÄTET

Camilla Kåla, FM, lehtori & Teija Lehto, FM, lehtori

JOHDANTO

Laurea-ammattikorkeakoulussa haluttiin luoda ruotsin valinnainen opintojakso, jossa opiskelija pääsee syventämään ammatillisen ruotsin kielitaitoaan tutkintoon pakollisena kuuluvan valtionhallinnon kielitaitovaatimukset täyttävän opintojakson jälkeen. Ajasta ja paikasta riippumatonta toteutusta toivottiin, mutta samalla haluttiin korostaa ohjaajien vahvaa läsnäoloa toteutuksella. Haluttiin myös harjoittaa kaikkia kielitaidon osa-alueita, puhumista, kirjoittamista, tekstin ja kuullun ymmärtämistä, jonkin verran rakenteita ja lisäksi paljon tiedonhakua. Tenteistä haluttiin luopua, sillä pakollisten opintojen virkamies-ruotsin testaus on jo sinällään raskas. Lisäksi tämä valinnainen opintojakso piti soveltua kaikille aloille. Näin syntyi lehtoreiden Camilla Kåla ja Teija Lehto yhteistyönä 24/7, täysin verkossa opiskeltava pohjoismaista verkottumista omalla koulutusosalalla sisältävä viiden opintopisteen laajuinen verkkokurssi Nätverka i Norden.

Opintojakson tavoitteiksi määriteltiin seuraavaa:

- Opiskelija tunnistaa pohjoismaisia erityispiirteitä pohjoismaisissa työelämäkulttuureissa omalla alallaan.
- Opiskelija tarkastelee omaa opintoalaansa pohjoismaisesta perspektiivistä.
- Opiskelija osaa kirjoittaa referaatteja ja kehittää ammatillisia viestintävalmiuksiaan suullisesti ja kirjallisesti.
- Opiskelija osallistuu autenttiseen ammattilaistapahtumaan ruotsin kielellä.

Opintojaksoa rakentaessa lähtökohtanamme oli opiskelijan oppimiskokemus ja pyrkimys tehdä sellaisia valintoja, joiden avulla saamme opiskelijat motivoitumaan, sitoutumaan ja suorittamaan opinnot maaliin saakka. Emme siis lähteneet siirtämään luokkaopetuksen materiaalia suoraan verkkoon, mikä oli helppo päätös, sillä vastaavaa opintojaksoa ei aikaisemmin ollut toteutettu. Lipastin ja Marstion (2016) mukaan verkko-opetus tarjoaa opiskelijalle joustavuutta silloin, kun lähiopetukseen osallistuminen on hankalaa ja merkitsee positiivista mahdollisuutta itsenäiseen, omatahtiseen ja paikasta riippumattomaan oppimiseen. Tämä oli opintojakson päälinjoja ajatellessa tärkeää, sillä halusimme mahdollistaa sekä päivä- että monimuoto-opiskelijoiden osallistumisen eri kamppuksilta. Lipastin ja Marstion (2016) mukaan verkko-opetus on myös haasteellista, sillä ilman lähtepaamista ohjaajan on vaikea tavoittaa opiskelijan non-verbaalisia viestejä turhautumisesta ja motivaation tai kiinnostuksen puutteesta. Toisaalta ohjaajan on hankalampi välittää innostusta ja rohkaisua

opiskelijalle. Pyrimmekin kaikin keinoin välttämään opiskelijan ulkopuolisuuden tunteen kokemuksia olemalla läsnä verkossa suunnitellusti.

Pyrimme myös käyttämään tehokkaasti Henri Annalan (2017) DIGIJOJOU-hankkeessa esittämiä kolmea avainta paremman verkkokurssin suunnitteluun. Pyrimme selkeyteen; pohdimme tarkkaan, miltä verkkokurssi opiskelijalle näyttää; ovatko tehtävöihjeistuksemme yksiselitteiset ja opiskelijoiden vastuutukset selkeästi ilmaistu. Toista avainta, yhteistyötä, parempaan verkkokurssiin pohdimme ankarasti, mutta päädyimme lopulta asynkroniseen kurssiin, jolloin opiskelija itse valitsee sekä tehtävien tekemisaikajänteensä että tehtävien tekemisjärjestyksen, joka voi poiketa suosituksesta opiskelijan oman motivaation mukaan. Päädyimme myös siihen, että kurssilla ei ole yhdessä tehtäviä suoritteita, mutta osaan tehtäväpalautuksista muilla kurssilaisilla on pääsy ja kommentointimahdollisuus. Kolmas avain paremman verkkokurssin suunnitteluun on ohjaus ja palaute. Pohdimmekin pitkään, miten ohjaamme, saavatko opiskelijat riittävästi palautetta, käytämmekö riittävästi erilaisia palautetyppejä ja pääsemmekö tavoitteeseemme, eli jatkuvasti ja monipuolisesti opiskelijan toimintaa ohjaavaan palautteeseen.

Näiden pohdintojen tuloksena syntynyt Nätverka i Norden -opintojakso on järjestetty Laureassa ensimmäisen kerran keväällä 2017, ja siitä lähtien se on kerännyt opiskelijoita eri campuksilta ja eri koulutusaloilta lukukausittain. Tässä artikkelissa esittelemme verkkototeutuksemme sisällön, verkko- ja kielipedagogiset menetelmät, työskentelytavat, ohjauksen ja viestinnän. Arvioimme verkkototeutuksemme onnistuneisuutta eAMKin verkko-opetuksen laatukriteeristöön nojaten, ja lopuksi kerromme kurssimme opiskelijapalautteesta ja siitä, miten me ohjaajat olemme kokeneet verkkokurssin toteutuman.

TOTEUTUS

Teemat ja tehtävätyypit

Opintojakso Nätverka i Norden koostuu viidestä yhden opintopisteen laajuudesta teemasta, jotka ovat seuraavat:

- Studier i Norden/Opiskelu Pohjoismaissa
- Arbetskultur i Norden/Työelämäkulttuuri Pohjoismaissa
- Evenemang och aktiviteter/Tapahtumia ja aktiviteetteja
- Braschproffs och referatteknik/Alan ammattilaiset ja referointitekniikka
- Hos oss och i Norden/Meillä ja muualla Pohjoismaissa.

Koska opintojakson sisältö on suunniteltu kaikille koulutusaloille, alakohtainen eriyttäminen tapahtuu tehtävien avulla, eli osa tehtävistä sovelletaan omalle alalle. Nämä tehtävät sisältävät pääsääntöisesti opiskelijan omaa suullista tai kirjallista tuotosta ja tiedonhakua kohdekielellä valitusta Pohjoismaasta/valituista Pohjoismaista. Joitakin tehtäviä on toki kaikille yhteisinä, jolloin pyrimme tekemään monivalintatehtäviä, joista opiskelija saa palaut-

teen ja vastausehdotukset heti tehtävän lähetyksen jälkeen. Kaikille koulutusaloille yhteisissä tehtävissä käytämme myös lyhyitä standardivastauksia, jotka helpottavat kommentointia.

Tehtävätyyppeinä käytämme seuraavia:

- Osallistujien esittelyvideoita, jotka lähetetään joko Youtube-linkkinä tai video.laurea.fi-palvelun linkkinä, ja videot ovat kaikkien osallistujien katsottavissa
- Valmiita videoklippejä netistä ja niihin liittyvät monivalintatehtävät
- Quizlet-sanastoharjoituksia
- Internetistä valittuja tekstejä tai PowerPoint-esityksiä, joihin liittyy monivalintatehtäviä tai lyhyitä kysymys-vastauspareja.
- Portaali, josta opiskelija valitsee tietyn määrän itseään kiinnostavia omaan alaan liittyviä sivustoja ja referoi niiden sisällön lyhyesti suullisesti tai kirjallisesti.
- Verkossa olevia valmiita testejä, jotka opiskelija tekee omista lähtökohdistaan ja raportoi testin tuloksen.
- Pohjoismaisen ruotsinkielisen tapahtuman etsiminen, sille osallistuminen ja raportointi suullisesti ja kirjallisesti.
- Toisiaan vastaavien tapahtumien vertailu eri Pohjoismaissa suullisesti ja kirjallisesti.
- Oman alan asiantuntijan haastattelu ruotsiksi ja sen raportointi suullisesti tai kirjallisesti kuvan kera.
- Referointitekniikan opiskelua omatoimisesti oppimisalustan aineiston avulla ja omaa alaa käsittelevän artikkelin referointi Hufvudstadsbladetista.
- Laaja vertailutehtävä vapaavalintaisesta aiheesta eri Pohjoismaiden välillä käyttäen sekä kirjallista että suullista kielitaitoa.

Nätverka i Norden -opintojakso soveltuu erinomaisesti opiskelijan digitaaliseen kieliportfolioon, johon hän voi koota opintojensa aikana tuottamansa erilaiset monimediaiset projekti-työt ja oppimistehtävät. Juurakko-Paavolan (2017) mukaan kieliportfolioon tulevat tehtävät voisivat olla laajoja, ammattiaineiden opetukseen integroitua kokonaisuuksia nykyisten usein yksittäisten oppimistehtävien sijaan. Opiskelijan tuotokset olisivat monipuolisia näytteitä hänen osaamisestaan, joita voisi hyödyntää myöhemmin esimerkiksi työnhaussa kielitaidon osoittamiseksi. Nätverka i Norden -opintojakson tehtävät valottaisivat siten opiskelijan Pohjoismaihin liittyvää oman alan osaamista.

Opintojaksolla opiskelija voi useissa tehtävissä valita, vahvistaako hän suullista vai kirjallista osaamistaan. Juurakko-Paavolan (2017) mukaan opiskelijan tulisi itse voida valita välineet ja laitteet tehtävien suorittamiseen. Hänellä tulisi olla riittävät oppimisvalmiudet myös uusien sovellusten käyttöönottamiseksi. Opettajan tehtävänä on saattaa oppimisprosessi alkuun mielenkiintoisten työelämälähtöisten tehtävänantojen avulla. Tämä on otettu huomioon Nätverka i Norden -kokonaisuutta laadittaessa.

PALAUTE JA ARVIOINTI

Monivalintatehtävissä palaute tulee opiskelijalle heti palautuksen jälkeen, kun taas avoimien, suurempien tehtävien palautetta joutuu odottamaan ohjaajan ilmoittamaan seuraavaan palautepäivään saakka. Pyrimme siihen, että opiskelijalla on aina tieto, milloin seuraava ohjaajan palautepäivä on, ja tavoitteena on ollut viikoittainen kommentointi. Tämä tieto välitetään opiskelijoille opintojakson yhteisellä keskustelufoorumilla, josta tipahtaa opiskelijan sähköpostiin tieto.

Palautteen annossa pyrimme vaihtelemaan tapoja. Jokaisen tehtävänannon yhteydessä opiskelija tietää, minkä tyyppistä palautetta hän tulee saamaan ja mihin palaute kohdistuu (sisältöön, sanastoon, kielioppiin, tiedonhaun onnistumiseen, sujuvuuteen, vuorovaikutukseen, esityksen rakenteeseen ja selkeyteen tai referointitekniikkaan). Lisäksi opiskelija tietää, onko palaute kirjallinen tai ääninauhoite.

Toistaiseksi tehtävät on arvioitu hyväksytyt-täydennettävä-hylätty-skaalalla, mutta kirjallisessa tai suullisessa palautteessa sitten kerrottu kullekin opiskelijalle tarkemmin kehittämis-kohteista ja onnistumisista. Palaute on aina pyritty pitämään positiivisena ja kannustavana. Opintojakso kokonaisuutena on arvioitu arvosanalla hyväksytyt/hylätty, ja kun kaikki opintojakson 15 erilaajuista tehtävää on määräaikaan mennessä palautettu hyväksytysti, opiskelija saa hyväksytyt arvosanan. Joskus joudutaan hieman muistuttelemaan sähköpostitse, sillä hyvästä tehtäväkoosteesta huolimatta opiskelijalta saattaa unohtua jonkin yksittäisen tehtävän palautus.

OHJAUS JA VIESTINTÄ

Opintojakson viestintä ja ohjaus pyritään pitämään Optima-tilassa. Opintojakson aloitus- ja lopetusviestit sekä muutamat lukukaudelle tasaisesti sijoitetut motivointi- ja kannustusviestit lähetetään sähköpostitse. Opintojaksolla, johon ei kuulu tapaamisia kampuksella tai verkkoluennoilla, on opettajien läsnäolo oppimisalustalla tärkeää. Yleisille kysymyksille ja ohjauksille on oma keskustelupalsta opintojakson aloitussivulla. Kussakin teemassa on oma keskustelupalsta. Tällä tavalla jäsennellään viestintää ja vältytään vaikeaselkoisilta viestiketjuilta. Optima-tilassa pyrimme viesteissä persoonalliseen sävyyn ja tuomaan sitä kautta läsnäoloa verkkoympäristöön. Verkkoläsnäoloa tuomme myös aktiivisella, vähintään kerran viikossa tapahtuvalla viestinnällä Optimassa. Läsnäolon tuntua verkkokurssille tuomme myös käyttämällä nauhoitteita viestinnässä. Varsinkin palautteiden annossa nauhoitteiden käyttö tuo persoonallisen otteen lisäksi nopeutusta opettajan työhön. Ohjaus ja viestintä ovat ruotsiksi. Toki suomeksikin voi kysyä, mutta vastaamme ruotsiksi, vaikka kääntäen muutaman vaikean sanan.

Toteutimme opintojakson kahdelle samanaikaiselle ohjaajalle. Tämä mahdollistaa läsnäolon opiskelijoille saumattomasti myös ohjaajien yleensä eriaikaisten lomien ja työmatkojen ajaksi, ja keskenään sopien ohjaajat voivat tasoitella työnsä ruuhkahuippuja. Välillä työtä tehdään yhdessä, välillä vuorotellen, mutta sisältöratkaisut ja toimintatavat ovat aina yhteisiä. Maksimiopiskelijämäärä tällä toteutuksella on ollut 30 ja kummallakin ohjaajalla 45 tunnin resurssi. Se riittää tehtävien kommentointiin ja opintojakson hallinnointiin, mutta itse kurssi taidettiin toteuttaa rakkaudesta lajiin.

VERKKOTOTEUTUKSEN ARVIOINTI

Arvioimme opintojakson eAMK:n arviointikriteerien (2018) mukaisesti. eAMK (2018) on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama korkeakoulutuksen kehittämishanke, jossa ammattikorkeakoulujen asiantuntijat, opiskelijat ja työelämän edustajat uudistavat toimintatapoja ja oppimista. Yhteistyön tuloksena on tarkoitus avata kaikkien ammattikorkeakoulujen yhteinen digitaalinen opintotarjonta asteittain vuoteen 2020 mennessä.

Alla kuvina arviointimme opintojaksostamme eAMK:n arviointikriteerien mukaisesti. Kolmen ensimmäisen arviointialueen suhteen saavutimme tavoitteet hyvällä tasolla.

Kohderyhmä ja käyttäjät

Käyttäjät ja heidän tarpeensa huomioidaan suunnittelussa ja tuotantovaiheessa sekä toteutuksen aikana.

Lähtötaaso vaatimukset löytyvät opintojaksokuvauksesta.	Kyllä
Lähtötaso voidaan tarvittaessa selvittää. Opintojakson osallistujilla on riittävät pohjatiedot ja -taidot opintojakson suorittamiseksi.	Kyllä
Toteutus ja pedagogiset ratkaisut onnistuvat valitulla osallistujamäärällä.	Kyllä
	 100.00%

Kuva 1. Kohderyhmä ja käyttäjät

Osaamistavoitteet, oppimisprosessi ja pedagogiset ratkaisut

Osaamistavoitteet on määritelty osaamisperustaisesti, työelämälähtöisesti ja geneeristen taitojen kehittyminen huomioiden. Opintojaksolla sovelletaan tarkoituksenmukaisia pedagogisia malleja, toimintatapoja ja menetelmiä, jotka ovat linjassa opintojakson oppimiskäsityksen kanssa.

Opintojakson sisältö ja menetelmät sekä tekniset ja pedagogiset ratkaisut tukevat osaamistavoitteiden saavuttamista.	Kyllä
Opiskelijan kansainvälisyysosaaminen vahvistuu opintojakson myötä	Kyllä
Toteutuksen työtavat tukevat geneeristen taitojen kehittymistä ja saavuttamista.	Enimmäkseen
Opiskelijalla on mahdollisuus asettaa omat tavoitteensa suhteutettuna opintojakson tavoitteisiin.	Enimmäkseen
 83.33%	

Kuva 2. Osaamistavoitteet, oppimisprosessi ja pedagogiset ratkaisut

Tehtävät

Oppimistehtävät ovat osaamistavoitteiden saavuttamista edistäviä, työelämäläheisiä ja mahdollistavat opiskelijoiden yksilöllisyyden huomioimisen. Toteutukselle valitut työtavat tukevat yhteisöllistä tiedonrakentelua ja osaamisen jakamista.

Tehtävien tarkoitus, tavoite, suoritustapa, arviointikriteerit, aikataulu ja arvioitu ajankäyttö löytyvät verkkoalustalta.	Kyllä
Tehtävät kytkeytyvät osaamistavoitteisiin ja työelämän todellisiin tilanteisiin.	Kyllä
Tehtävänannot ovat ymmärrettäviä ja ne ohjaavat opiskelijan työskentelyä.	Kyllä
Tehtävät sopivat verkko- opiskeluun ja niitä on mahdollista suorittaa verkossa yksin tai yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa.	Kyllä
Tehtävien tekemisessä opiskelija voi hyödyntää erilaisia teknologisia ratkaisuja, mm. ääni, video, kuva, erilaiset tekstit.	Kyllä
 100.00%	

Kuva 3. Tehtävät

Neljännän arviointialueen eli sisällön ja aineiston osalta saavutimme tavoitteet pääsääntöisesti. Opiskelija olisi voinut saada yksityiskohtaisempaa ohjausta osaamistavoitteita tukevan oppimateriaalin valintaan. Osittain olemme ilmoittaneet materiaalin, jota hyödynnetään. Lisäksi emme olleet huomioineet ollenkaan, kuinka opiskelijan tuottaman materiaalin säilyttämisessä ja hyödyntämisessä toimitaan.

Sisältö ja aineistot	
Sisältö ja aineistot tukevat osaamistavoitteiden saavuttamista.	
Sisältö auttaa oppijaa yhdistämään uutta tietoa aiemmin oppimaansa. Sisältö tukee tiedon soveltamista.	Kyllä
Opiskelija saa ohjausta osaamistavoitteita tukevan oppimateriaalin valintaan.	Enimmäkseen
Opettajat ja opiskelijat tuottavat ja valitsevat aineistoja, jotka ovat ajantasaisia ja koottu luotettavista lähteistä.	Kyllä
Lähdeviitteet ja tieto käyttöoikeuksista ovat näkyvillä aineistoissa	Kyllä
Tieto opiskelijan tuottaman materiaalin säilyttämiseen ja hyödyntämiseen liittyvistä käytänteistä löytyy verkkoalustalta.	Ei
 73.33%	

Kuva 4. Sisältö ja aineisto

Opintojakson työvälineiden arviointitavoitteet saavutettiin suurelta osin. Lisäohjeita voisi olla työvälineiden käytöstä, tietoa tarvittavista peruslaitteistosta ja vielä maininta, että ns. normaalilaitteistolla pärjää.

Työvälineet

Verkkotyövälineet tukevat oppimista ja osaamistavoitteita.

Toteutuksella käytetään verkkotyövälineitä, jotka tukevat osaamistavoitteiden saavuttamista, ovat pedagogisesti perusteltuja sekä soveltuvat ammattialan työprosesseihin.	Kyllä
Jos osaamistavoitteiden saavuttaminen vaatii sovellusten lataamisen tai uuden käyttäjätilin luomisen, asia on perusteltu verkko- alustalla. Ladattavat sovellukset ovat maksuttomia ja tietoturvallisia.	Kyllä
Ohjeet verkkoalustan ja työvälineiden käyttöön, sovellusten lataamisen ja käyttäjätilin luomiseen löytyvät verkkoalustalta.	Enimmäkseen
Opettaja ja opiskelija saavat opintojakson aikana verkkoalustalta metatietoa. Opettaja voi hyödyntää tietoa mm. ohjauksessa ja opiskelija mm. opintojensa edistymisen seuraamisessa.	Kyllä
Tieto opintojakson suorittamiseen vaadittavasta peruslaitteistosta ja muista tarvittavista sovelluksista löytyy opintojaksokuvauksesta	Ei
Opintojakson suorittaminen onnistuu tavanomaisen nopealla verkkoyhteydellä.	Kyllä
	 77.78%

Kuva 5. Työvälineet

Vuorovaikutuksen suhteen opintojaksoa voisi kehittää. Haasteena on opintojakson perusidea, että opiskelijalla on mahdollisuus opiskella omaan tahtiin. Tästä syystä viestintä voi harvemmin olla synkronista, vaan on enemmänkin asynkronista. Työelämän edustajia on hieman haasteellista saada mukaan oppimisalustalle. Yhdessä tehtävässä edellyttämme haastattelua oman alan asiantuntijan kanssa, jolloin muodostuu luonteva työelämäkontakti. Osallistujien välistä vuorovaikutusta voisi kehittää, jotta he oppivat tuntemaan toisensa. Tämä lisäisi yhteenkuuluvuutta ryhmän sisällä ja sitoutuneisuutta opintojakson suorittamiseen.

Vuorovaikutus

Vuorovaikutus tukee osaamistavoitteiden saavuttamista.

Opettajalla ja opiskelijoilla on mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen, yhteisölliseen tekemiseen, toisilta oppimiseen ja kokemusten jakamiseen verkossa.	Osittain
Sidosryhmät, esim. työelämän edustajat, pystyvät osallistumaan vaivatta yhteistyöhön toteutuksen aikana.	Osittain
	 33.33%

Kuva 6. Vuorovaikutus

Ohjaus ja palaute huomioitiin opintojaksolla suurimmaksi osin eAMK:n arviointikriteerien mukaisesti. Opintojaksolla ei ollut tehtäviä, joissa pyydettiin vertaispalautetta. Vertais-arvio voisi tuoda lisäarvoa tehtävien monipuolisuuteen ja näkökulmien laajentamiseen. Osaamisen jakaminen myös kielten kurseilla on tärkeää sekä kielen kehittymisen että substanssiosaamisen kannalta. Opintojakson aikana käytettävissä olleet tekniset ratkaisut eivät mahdollista kaikkein monipuolisinta ohjaus- ja palautekeskustelua; esim. ei tarjoa kovin monia vaihtoehtoja erityyppiseen ohjaukselliseen keskusteluun.

Ohjaus ja palaute

Ohjaus ja palaute ovat oikea-aikaista ja niitä on saatavissa koko opintojakson ajan.

Tieto ohjauksesta ja sen toteuttamisen tavoista löytyy verkkoalustalta.	Kyllä
Opiskelijoilla on mahdollisuus saada ohjausta ja palautetta opintojakson aikana opettajilta, muilta opiskelijoilta sekä sidosryhmien edustajilta.	Enimmäkseen
Opiskelija pystyy osallistumaan aktiivisesti ohjaukselliseen keskusteluun eri työvälineitä hyödyntäen.	Enimmäkseen
Verkkoalustan analyysityökaluja hyödynnetään opiskelijoiden edistymisen seuraamisen, etenemisen kannustamisen ja ohjaamisen tukena.	Kyllä
Ohjauksen vastuuhenkilöt, kanavat ja aikataulut löytyvät helposti verkkoalustalta.	Kyllä
Opiskelija voi antaa palautetta ja esittää kysymyksiä koko opintojakson ajan.	Kyllä
	 88.89%

Kuva 7. Ohjaus ja palaute

Arviointi on suurelta osin arviointikriteerien mukaista. Opintojakson arviointikriteerit on

ilmoitettu melko suppeasti, ja vaatisi tarkempia kuvauksia esim. mitä vaaditaan hyväksytyyn suoritukseen (Kuva 8). Käytettävyyden ja ulkoasun suhteen arviointikriteerit täyttyivät suurimmaksi osaksi. Videomateriaalin tekstitystä emme olleet huomioineet ollenkaan (Kuva 9). Käytettävyyden ja ulkoasun suhteen arviointikriteerit täyttyivät suurimmaksi osaksi. Videomateriaalin tekstitystä emme olleet huomioineet ollenkaan (Kuva 11).

Arviointi	
Arviointi on läpinäkyvää, jatkuvaa, monipuolista ja reflektio-osaamista kehittävää.	
Arvioinnin toteutus, kohteet ja muodostuminen löytyvät opintojaksokuvauksesta. Arviointi suoritetaan arviointikriteerien mukaisesti.	Enimmäkseen
Arviointia tapahtuu koko oppimisprosessin ajan ja sitä toteutetaan monipuolisia menetelmiä hyödyntäen. Opiskelija osallistuu itsearviointiin ja vertais- arviointiin verkkoalustan työvälineitä käyttäen.	Kyllä
 83.33%	

Kuva 8. Arviointi

Kehittäminen	
Verkkototeutusta kehitetään jatkuvasti.	
Opintojakso on ajanmukainen ja päivitetty mm. osaamistavoitteiden, sisältöjen, menetelmien, arvioinnin ja verkko- työvälineiden osalta.	Kyllä
Opettajilta ja opiskelijoilta kerätään palaute vähintään toteutuksen jälkeen. Opintojaksoa kehitetään saadun palautteen perusteella.	Kyllä
 100.00%	

Kuva 9. Kehittäminen

Käytettävyys ja ulkoasu

Toteutus on selkeä, käytettävä ja tietoturvallinen.

Opintojakson rakenne ja etenemisen vaiheet on esitetty selkeästi. Suorittamisen kannalta oleelliset, opintojakso- kuvausta vastaavat asiat löytyvät kootusti verkkoalustalta.	Kyllä
Sisällöt (mm. kansiot, sivut, tiedostot) ovat tunnistettavia ja toimivia.	Kyllä
Sisältökokonaisuus näyttää yhtenäisenä.	Kyllä
Fontit ovat helposti luettavia. Teksti on riittävän suurta tai suurennettavissa.	Kyllä
Tekstit ovat luettavissa ruudunlukijalla.	Kyllä
Visuaaliset elementit tukevat sisältöä.	Kyllä
Videot ja äänitiedostot on tekstitetty tai sisältö on muutoin saatavilla tekstimuodossa.	Ei
Linkkien kuvaustekstit ovat ymmärrettäviä. Linkit aukeavat uuteen selainikkunaan.	Kyllä
Materiaali, joka ei ole esteetöntä, erottuu selkeästi.	Enimmäkseen
Opiskelu onnistuu päätelaitteesta riippumatta.	Enimmäkseen
Opiskelu verkkoalustalla ja eri sovelluksia sekä työvälineitä käyttäen on tietoturvallista. Sisältö ja materiaalit ovat tietoturvallisia	Kyllä

 84.85%

Kuva 10. Käytettävyys ja ulkoasu

Tukipalvelut

Pedagogisiin ja teknisiin haasteisiin on saatavilla tukea.

Opettaja on tietoinen pedagogisen ja teknisen tuen kanavista. Hän voi tehdä tukipyynnön eri työvälineitä käyttäen.	Kyllä
Opiskelija löytää verkkoalustalta yhteystiedot, mistä hän saa apua opintojen sisältöjä ja suorittamista tai teknisiä ongelmia koskeviin kysymyksiinsä. Hän voi tehdä tukipyynnön eri työvälineitä käyttäen.	Enimmäkseen
Tukipyyntöihin saa vastauksen sovitun aikataulun mukaisesti.	Enimmäkseen

 77.78%

Kuva 11. Tukipalvelut

KOKEMUKSIA VERKKOTOTEUTUKSESTA

Opettajan näkökulmasta opintojakso tarjoaa hienon mahdollisuuden yhteistyöhön. Positiivista on myös, että digitaalisten valmiuksien kehittyminen ja kynnys käyttää erilaisia digitaalisia työkaluja on madaltunut. Verkko-opintojakso, jonka opiskelija voi suorittaa milloin tahansa, vaatii opettajalta erilaisia työtapoja. Aktiivinen kommentointi ja läsnäolon luominen vievät resursseja, mutta tämänkaltaisella opintojaksolla on myös toisaalta opettajan kannalta joustavat työajat. Hieman haastavaa on suunnitella omaa ajankäyttöä, koska opiskelijat palauttavat tehtäviensä omaan tahtiin. Ruuhka-aihe osuu yleensä lukukauden loppuun, jolloin on myös muiden opintojaksojen palautuspäivät. Myös opettajien oma osaaminen koulutusaloista päivittyy. Virkistävää on ollut nähdä opiskelijoiden suhtautuminen opintojaksojen teemoihin; opettaja on tavallaan päässyt lähemmäksi opiskelijoita.

Opiskelijapalautteen perusteella opiskelijat arvostivat opintojakson suorittamisen joustavuutta. Tehtävien monipuolisuudesta pidettiin, ja niitä pidettiin mielenkiintoisina. Optima-työtilan rakennetta pidettiin hyvänä ja selkeänä itsenäiseen opiskeluun. Opiskelijat kokivat, että he olivat oppineet paljon.

Opintojakso Nätverka i Norden on löytänyt paikkansa laurea-alaisten opiskelijoiden täydentävänä ruotsin opintona. Kovin suuria muutoksia emme ole tekemässä, mutta päivitämme opintojaksoa eAMK:n arviointitulosten perusteella.

LÄHTEET

Annala, H. 2017. Digitaalisuus kieltenopetuksessa. Digijoujou-hankkeen kickoff-seminaari 24.8.2017. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://prezi.com/it_wrzzqtyh/digitaalisuus-kieltenopetuksessa/?utm_campaign=share&utm_medium=copy [viitattu 30.10.2018].

Juurakko-Paavola, T. 2017. Monimediainen pedagogiikka kieltenopetuksen perustaksi. AMK-lehti 1/2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://uasjournal.fi/koulutus-oppiminen/monimediainen-pedagogiikka-kieltenopetuksen-perustaksi/> [viitattu 30.10.2018].

Marstio, T. & Lipasti, E. 2016. Opiskelijälähtöinen verkko-opintojen suunnittelu korkeakoulussa. AMK-lehti 1/2016. Verkkolehti. Saatavissa: <https://uasjournal.fi/koulutus-oppiminen/opiskelijalahtoinen-verkko-opintojen-suunnittelu-korkeakoulussa/> [viitattu 30.10.2018].

Verkkototeutusten arviointityökalu. s.a. eAMK. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/campusonline/arviointilomake/> [viitattu 30.10.2018].

Projekti. s.a. Perustiedot. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eamk.fi/fi/projekti/> [viitattu 30.10.2018].

MITEN TUUNAAAT TUTKINTOSI VENÄJÄ-OSAAMISELLA XAMKISSA?

Arja Haikara, FM, Venäjä-asiantuntija & Marja-Liisa Sirén-Huhtinen, FL,
lehtori, Venäjä-sparraaja

JOHDANTO

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (Xamk) vuosille 2018–2030 laaditussa strategiassa visiona on olla kansainvälinen korkeakoulu, jonka kampuksena on koko maailma. Strategiassa myös linjataan, että me ymmärrämme Venäjän kulttuuria ja hyödynnämme toiminnassamme Venäjän läheisyyttä. Xamk haluaa olla korkeakoulukentän vahvin käytännön Venäjä-osaaja.

Venäjä-osaaminen on ollut Xamkin strategian poikkileikkaavana teemana vuodesta 2017 lähtien. Poikkileikkaava teema tarkoittaa sitä, että Venäjä-osaaminen on osa kaikkea Xamkin toimintaa. Se näkyy opiskelijoille osana ydinopintoja ja vapaasti valittavina opintoina sekä laajana valikoimana venäjän kielen opintoja, erilaisina tapahtumina ja tilaisuuksina kampuksilla sekä vaihtomahdollisuuksina eri puolilla Venäjää olevissa korkeakouluissa.

VENÄJÄ-OSAAMINEN

Venäjä-osaamisen ymmärrämme tietoina ja taitoina, jotka voi jakaa neljään osa-alueeseen: perustiedot oman ammattialan tilasta Venäjällä, venäjän kielen taito, venäläisen yhteiskunnan, kulttuurin ja toimintatapojen ymmärtäminen sekä verkosto-osaaminen eli yhteistyökontaktit. Venäjä-osaamisen mittarina on se, että henkilö kussakin tilanteessa tulee toimeen asianmukaisesti.

TUTKINNON TUUNAUUS

Xamkin opiskelija voi kohottaa omaa työmarkkina-arvoaan ja saada lisäarvoa tutkintoonsa tuunaamalla sitä Venäjä-opinnoilla. Xamkissa siihen on loistavat mahdollisuudet. Kaikille yhteisessä ydinosamisessa, jonka kukin koulutusala määrittelee alakohtaisesti, on tavoitteena, että opiskelija pystyy tuntemaan oman toimialansa paikan venäläisessä yhteiskunnassa ja sen elinkeinorakenteessa, tuntee alansa venäläisiä toimintatapoja ja alansa tärkeimpiä toimijoita sekä Suomessa että Venäjällä.

Täydentävässä osaamisessa on tavoitteena, että opiskelija pääsee jo syvemmälle Venäjä-osaamisessaan ja osaa soveltaa oman alansa tietoa ja pystyy toimimaan venäläisten yhteistyökumppaneiden tai asiakkaiden kanssa. Täydentävään osaamiseen on tarjolla Venäjä-opintoja verkossa esim. yhteiskuntaan, kulttuuriin, kulttuurihistoriaan ja kuljetuksiin liittyen. Omaan alaan voi tutustua myös Pietarissa intensiiviviikolla tai osallistumalla oman alansa Venäjä-projektiin.

Kieliopintoja voi Xamkissa suorittaa alkeista lähtien tai jatkaa siltä tasolta, johon on edellisellä kouluasteella päässyt. Liike-elämän venäjän opinnoissa edetään jo työelämän tilanteisiin, ja terveystieteen venäjässä harjoitetaan alaan liittyviä tilanteita. Opintojaksoja on tarjolla sekä lähiovetuksena että verkkototeutuksina. Asioi venäjäksi ja venäjän kielen rakenteet ovat kokonaan verkossa. Kieliopintoja voi harjoittaa myös autenttiossa ympäristössä esim. tandemopintojen aikana Pietarissa, jolloin venäläinen opiskelija opettaa venäjää suomalaiselle ja suomalainen suomea venäläiselle.

Vuonna 2017 eritasoisia venäjän kielen opintoja oli tarjolla 17 opintojaksoa. Venäjän kielen ja kulttuurin opintoja valitsi 557 opiskelijaa, ja he suorittivat yhteensä 2788 opintopistettä. Vuonna 2018 ollaan pääsemässä vielä parempaan tulokseen: syyskuun lopun tilanteen mukaan venäjän kielen ja kulttuurin valinnoita opiskelijoita oli 526, ja he olivat suorittaneet 2550 opintopistettä.

Venäjä-osaamisen näkyvimpiä tapahtumia ja toimintoja kampuksilla ovat vuosittain järjestettävä Venäjä-viikko ja korkeatasoiset Venäjä-aiheiset luentosarjat. Niiden tarkoituksena on levittää Venäjä-tietoutta opiskelijoille, henkilöstölle ja alueen asukkaille sekä tutustuttaa heidät monipuolisesti itänaapurin tarjoamiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Kuva 1. Venäjä-viikko Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa

LÄHTEET

Haikara, A. 2017. Venäjä-osaamista kehittämään. XAMK NEXT 6.6.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/uutta-luomassa/venaja-osaamista-kehittamaan/> [viitattu 30.10.2018].

Sirén-Huhtinen, M.-L., Haikara, A. & Vanhalakka J. 2018. Venäjä-viikko Xamkin kampuksilla. XAMK NEXT 21.5.2018. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/yhteistyossa/venaja-viikko-xamkin-kampuksilla/> [viitattu 30.10.2018].

Toikka, M. & Haikara, A. 2017. Venäjä-osaamisen ja -yhteistyön tuloksia vuonna 2017. XAMK NEXT 11.12.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://next.xamk.fi/yleinen/venaja-osaamisen-ja-yhteistyon-tuloksia-vuonna-2017/> [viitattu 30.10.2018].

VIRTA VENÄJÄÄN 2 – LOIMME YHDESSÄ VIISI VENÄJÄN KIELEN VERKKO-OPINTOJAKSOA

Ritva Kosonen, FL, yliopettaja, Saimaan amk & Riitta Hyttinen, FM, lehtori, Karelia & Marja-Liisa Huhtala-Sirèn, FL, lehtori, Xamk & Arja Haikara, FM, Venäjä-asiantuntija, Xamk & Marja-Elina Löf, FM, lehtori, Savonia

Virtaa Venäjään 2- yhteisten verkko-opintojaksojen järjestäminen on jatkoa vuonna 2016 tekemällemme Virtaa Venäjään! -hankkeelle. Vuonna 2016 Saimaan amk, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Kymenlaakson amk, Mikkelin amk, Karelia amk, Savonia amk ja Itä-Suomen yliopisto hakivat ja saivat Cultura-säätiöltä apurahan venäjän opetuksen laajentamiseksi itäsuomalaisissa korkeakouluissa. Tässä ensimmäisessä hankkeessa kehitimme oppimateriaaliainiot, joista nyt jatkohankkeessa vuonna 2018 loimme kokonaiset opintojaksot. Jälkimmäisessä hankkeessa olivat mukana Saimaan amk (LUT), Kaakkois-Suomen amk, Karelia-amk ja Savonia amk.

Toteutamme suunnittelemamme viisi venäjän kielen ja kulttuurin opintojaksoa Campuonline (www.campusonline.fi) kautta avoimen ammattikorkeakoulun verkkokursseina vuonna 2019. Toivomme, että nämä verkko-opintojaksot osaltaan ratkaisevat sitä ongelmaa, että yksittäisessä korkeakoulussa venäjän kielen opintojaksoja valitsevien opiskelijoiden määrät ovat pieniä ja heille erilaisten ja eritasoisisten venäjän kielen opintojen järjestäminen on usein mahdotonta. Verkostoitumalla ja apurahan turvin pystymme näin järjestämään venäjän kielen koulutusta laajalle joukolle sekä tutkinto-opiskelijoita että avoimen korkeakoulun opiskelijoita riippumatta siitä, missä he asuvat, opiskelevat tai ovat töissä.

Virtaa Venäjään -hankkeissa laatimamme viisi opintojaksoa toteuttajineen ovat:

- Tiedonhankintaa venäjäksi, 1 op (Karelia)
- Asioi venäjäksi, 2 op (Xamk ja Savonia)
- Esiinny venäjäksi, 3 op (Saimaa)
- Keskustele venäjäksi, 2 op (Saimaa)
- Russian Business Culture, 3 op (Xamk)

Tiedonhankintaa venäjäksi -opintojakso on laadittu venäjän perusteita opiskelevien käyttöön (kielitasotaso A1.1.). Opintojaksolla harjoitellaan tiedon hakemista ja paikantamista venäjänkielisiltä nettisivuilta. Siihen riittää jo aluillaan oleva kielitaito: ensimmäiset tehtävät edellyttävätkin vain, että opiskelija osaa kirjaimet ja tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja.

Asioi venäjäksi -kurssi sisältää seitsemän erilaista palvelutilanneaihetta, joihin liittyy sanaston, sanontojen ja rakenteiden harjoittelua. Kurssi vastaa A2-taitotasoa. Sen tavoitteena on aktivoida kielen opiskelijaa selviytymään erilaisissa käytännön tilanteissa Venäjällä.

Esiinny venäjäksi on opintojakso, jossa opiskelija tekee videoita kuudesta työelämään liittyvästä aiheesta (työhaku ja CV, oman alan tilaisuudessa tai foorumilla, työpaikalla, esitys yrityksestäsi, yrityksen tuote tai palvelu, ja yrityksen mainos). Opiskelijalla tulee olla taitotaso B1.1.

Keskustele venäjäksi -opintojakso sisältää kahdeksan keskusteluaihetta, joista opettaja järjestää tunnin mittaisen keskusteluseSSION Skype for Business -ohjelman kautta. Opintojaksolla vaaditaan kielitaitotasoa B1.2.

Russian Business Culture on englanninkielinen opintojakso, joka perehdyttää venäläiseen liiketoiminta- ja vuorovaikutuskulttuuriin. Opintojaksolla tutustutaan myös yleisellä tasolla kansainvälisessä kanssakäymisessä tarvittavaan kulttuurienväliseen osaamiseen.

Virtaa Venäjään -hanketyö on ollut meille mukana olleille opettajille virkistävää ja voimaannuttavaa. Vähemmän opiskeltujen kielten opettaja toimii monesti omassa oppilaitoksessaan yksin, ilman toista saman kielen opettajakollegaa, joten tämä verkostoituminen ja benchmarkkaus on jo yksistään ollut meille hyödyllistä. Hankkeiden aikana olemme joutuneet tulemaan ulos omilta mukavuusalueiltamme esimerkiksi teknisten asioiden suhteen, mutta toisaalta saaneet siinä kannustavaa tukea toisiltamme. Olemme mielestämme saaneet luotua toimivia ja toivottavasti myös opiskelijoita kiinnostavia oppimateriaaleja ja opintojaksoja. Myönteisen kokemuksen pohjalta rohkaisemmekin opettajia ryhtymään reippaasti yhteistyöhön yli oppilaitosrajojen, jos siihen tarjoutuu tilaisuus.

Kuva 1. Maailman opettajien päivää vietettiin samaan aikaan kuin Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän päiviä (Kuva: Ulla Korvenpää)

LIITE: Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivien ohjelma

TORSTAI	Ilmoittautuminen ja aamukahvi klo 9.00 (rakennus A)							
10.00–10.30	Avauspuheenvuorot ja yhteinen ohjelma auditoriossa A117							
10.30–11.30	Työ-kurssin avo: neuropsykologian näkökulmia kuormittavuus työssä pärjäämiseen Eino Partanen, Helsingin yliopiston kognitiivisen neurotieteen tutkija, kliininen neuropsykologi							
11.30–12.00	Jalostettu ja amk-kieltenopetuksen historiaa pelillisesti							
12.00–13.00	Monipuolisen kielitaidon saavuttaminen korkeakoulujen tavoitteena ja haasteena Riitta Pyykkö, Turun yliopiston professori, vararehtori							
13.00–14.00	Lounas Ravintola Kasarminassa (rakennus B)							
Rinnakkaisohjelmat eri tiloissa								
14.00–14.20	Ammattinausta viraalisesti maahanmuuttajille Briefcase – Oma polku ammattiin Grinari Leena (Xamk) D132	Novplus Svebinar – digihankkeen tulos korkeakoulu-opiskelijoiden tuotoin suulliseen kielitaitoon Liina Mari (SAMK) Valtteri Iida (Xamk) D117	Tampere3-yhteistyön vuorovaikutustaitojen opetuksessa Läheseinmäki Eija (TAMK) D131	TYÖPAJA Hacking Future – tulevaisuuden tutkimusmatkailaa ja yhteiskehittämistä Lampi Mikko (Xamk) D127	Valmentaja menestymällä kielten ja viestinnän opiskelu tulevaisuuden työelämä-tarpeisiin! Kotikoski Tuula (SAMK) D118	WORKSHOP TYÖPAJA (BILINGUAL) Presence, communication and feedback in online studies Lämsä, vuorovaikutus ja palaute-aine verkko-opinnoissa Yhinen Tomi (SAMK) D203	TYÖPAJA Ulos lukusta – menetelmiä kielten oppimiseen luokkahuoneen ulkopuolella Velo-Vuorela Marjona (SAMK) Majomäki Johanna (SAMK) D128	
14.20–14.30								

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät

4.10.–5.10.2018 Mikkelissä

14.30–14.35								
14.35–15.00	Maahan muuttaneiden sairaanhoitajien ajatuksia kielitaidosta Cronlund Johanna (TAMK) D126	SCIL- opiskelijat Tampere3- korkeakouluyhteisön kehittäjinä Petri Tuohimäki (TAMK) D132	TYÖPAJA Viestintätoija verkossa Siikkinen Asta (SAMK) Kirri Osku (XAMK) A231	D127	TYÖPAJA AMK-opiskelijan esiintymistaito Kannasto Elina (SaAMK) D118	D203	D128	
15.00–16.00	Monikulttuurisuus haastaa hoitotilan hyvää käytännöitä ja kokemuksia englanninkielisten sairaanhoitajia-opiskelijoiden S2-opetuksessa Mustonen Anu (SAMK) Tuisku Sara (SAMK) D126							
16.00–16.10	Iltapäiväkahvit (mukaan seuraavaan tapahtumaan, rakennuksen D ala-aula)							
16.10–16.40	Saksan kielten opettajien verkoston tapaaminen Heli Simón D126	Viestintä- ja kieliopinnoja kehittämässä yli korkeakoulurajojen Tampere3-projektissa Zuurikko-Paavola Taina (TAY) Saarnen Kirsi (TAMK) D132	Medialaivauksen perusteet verkko-opintoina Mäkinen Harri (Xamk) Kirri Osku (Xamk) D133	(Työpaja Hacking Future jatkusu) D127	(Työpaja AMK-opiskelijan esiintymistaito jatkusu) D118	Kieli, kulttuurit ja substanssi integroimassa ulkomalla Matti Sirpa (Laurea) Lehto Teija (Laurea) Käsi Camilla (Laurea) D131	Open Badges for Language Studies Kannovi Anja (LAMK) Guedes Haraid (LAMK) D128	

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät

4.10.–5.10.2018 Mikkelissä

19.00-	Illanilaisuus Ravintola Desi, Xamkin kampus (rakennus D) Illalibuffer ja Tähtitaivas-showyhtymän musiikkimarkka
---------------	---

PERJANTAI							
Rinnakkaisohjelmat eri tiloissa							
9.00-9.30	Kansainvälisyysviikkojen satoa Polari Piriko (DAMK) Annata Henri (TAMK) D126	Nätverk i Norden - svenska 24/7 på nätet Lehto Teija (Laurea) Käla Camilla (Laurea) D117	Suomi/Uusi-Seelanti - eriyhteistyö Facebookissa (saksan kieli) Korkealehto Kirsi (SAAKK) D133	Miten tuunat turkintosi Venäjä-opinnoilla Xamkissa Sirén-Huhtinen Marja-Liisa (Xamk) Haikara Aija (Xamk) D118	Opiskelijan polku ja aktiivointi verkko-oppetuksessa Hovila Hanna (Diak) Johansson Elina (Diak) D127	Valtakunnalliset verkostot ja projektit AMK kieltenopetuksen mallidelfinajana: eAMK ja CampusOnline.fi KIVAKO-projekti Sironja Sanna (Turku AMK) Keränen Aina (LAMK) Ahrensmaier Terttu (Xamk) D128	Projektissa viestintätaidot kehittyvät monipuolisesti Ahovallo Tarja (DAMK) Riihimäki Susanna (DAMK) Nurminen Anne (DAMK) Aho Susanna (DAMK) D131
9.30-9.40							
9.40-10.00	Kahvit ja jaloittelutauko (rakennus A)						
10.00-10.25	Asiantuntijatiimin puheenvuoro Kauden 2018-2021 asiantuntijatiimi A117						
10.30-11.30	Puhu tai kuule - Eläköiden säiukas ja retorikas Suomi! André Noël Chaker A117						
11.30-13.00	Lounas Ravintola Tallissa (rakennus T)						

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

4.10.-5.10.2018 Mikkelissä

13.00-13.35	Suvi-verkoston tapaaminen Ahovallo Tarja (DAMK) Hovila Hanna (Diak) D117	Hoppet-verkoston tapaaminen Ri Rita Saira (Xamk) D127	Keitä me olemme? Keitä nuo ovat? Akateemiset/ammattilaiset heimoakalluutit omata viestinnän kielten opettaja ja oppimista Saarinen Kirsi (TAMK) D133	Antwende, aktivierende und motivierende Übungen für den Deutschunterricht Simon Heil (SAAKK) D126	Virtua venäjään - Venäjän kielen ja kulttuurin verkko-oppintojen järjestäminen korkeakoulussa Kosonen Riitta (Saimaa) Eggen Maria (Saimaa) Niilojuva Viikki Valentina (Saimaa) Mytinen Riitta (Karelia) Majala Lea (Savonia) Ltd Marja Elina (Savonia) Sirén-Huhtinen Marja-Liisa (Xamk) Haikara Aija (Xamk) D118	Using Telescollaboration in teaching ESP Abragah Emmanuel (TAMK) Oona Hiltio (BCE Budapest) D128	Lean - apua ja hidonpata opettajan arkeen Ohman Merja (Karelia) D206	
13.35-13.40								
13.40-15.00	TYÖPAJA Digii ja jousoa ruostin ja S2-oppetuksen - DIGIJOULOU-hankkeen tuotteita Juurakko Paavola Taina (TAY) D128	TYÖPAJA Maahanmuuttajien kielitaidon ja muiden opiskelu- ja oppimisvalmiuksien kehittäminen korkeakouluopintoihin valmistavassa koulutuksessa Hiraniemi Tiina (Turku AMK) D132	TYÖPAJA Viestintätoija verkossa Siekkinen Asta (Xamk) Kivi Oskari (Xamk) A231	TYÖPAJA Tunteet ja eettisyys someviestinnässä Aaili Paula (Turku AMK) Vainelainen Marvi (Turku AMK) D131	TYÖPAJA Esiintymispöytä lipi estradille - vinkkejä opiskelijoiden esiintymisajatuksen lieventämiseksi Luoma Anna-Liisa (Xamk) Kivonpää Maila (Xamk) D118	TYÖPAJA Etioppisten toimivien käytänteet ja esintekijä integrointia ja simulaatiota Savoniassa Huusari Satu Hykköläinen Irene Kaartinen Pekka Paakkari Kukka-Maria Tosavainen Teija (Savonia) D117	TYÖPAJA Äänenvirkistyspaja Lammimäki Riia (Diak) D127	WORKSHOP TYÖPAJA [BILINGUAL] Open web services to spice up learning - hands-on workshop Avoimet verkkopalvelut digitaalisen rakennusalan (hands-on) Luukkainen Tiina (Xamk) D206
15.00-15.30	Kahvi ja seuraavan järjestäjän julkistaminen Loppupuheenvuoro ja kiitokset Ravintola DeXissä (rakennus D)							

Ammattikorkeakoulujen kielten ja viestinnän opetuksen päivät Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

4.10.-5.10.2018 Mikkelissä

